

VOJENSKÉ OPERACE NATO

**PODLE ZÁKLADNÍ ALIANČNÍ
DOKTRÍNY AJP-01(C)**

KVĚTEN 2007

Tento dokument má charakter vojenské publikace. Nena-
hrazuje žádný interní normativní akt Ministerstva obrany (MO)
ani služební pomůcku ve smyslu rozkazu MO č. 56/1993.

V souladu s nařízením NGŠ AČR č. 3/2006 „*Vydávání vojenských publikací a zřízení Výboru pro koordinaci tvorby vojenských předpisů, služebních pomůcek a vojenských publikací v působnosti AČR*“ vojenské publikace obsahují písemné pokyny, které vydává náčelník Generálního štábu Armády České republiky a jemu přímo podřízené služební orgány. Obecně je smyslem vojenské publikace popsat zásady činnosti velitelů a vojsk, jež odpovídají současné úrovni vojenského vědeckého poznání a reálně dosažitelné úrovni vojenských technologií, vysvětlit a ujednotit chápání zpracovávané problematiky nebo rezortních předpisů a poskytnout návody nebo instrukce pro realizaci zpracované problematiky velitelům a vojskům Armády České republiky.

Vojenské publikace vycházejí ze zákonů ČR, interních normativních aktů rezortu MO a standardizačních dokumentů NATO a EU ratifikovaných Českou republikou, ale nemohou je nahrazovat. Pokud se v publikaci nacházejí informace, které dikcí připomínají závaznou normu, pak vycházejí z jiného dokumentu vyšší právní síly.

OBSAH

	Strana
Předmluva	7
Úvod	9
Kapitola 1	
Globální bezpečnostní prostředí	11
Část I – Strategické trendy	11
Úvod	11
Vývoj strategického prostředí	12
Činitelé strategických změn	12
Trendy ve vojenství	14
Povaha konfliktu	17
Celkový rámec – kolektivní strategie	18
Přístup k operacím založený na výsledku (EBAO)	22
Část II – Důsledky pro použití ozbrojených sil Aliance	23
Druhy operací	25
Trvalé aspekty konfliktu	26
Kapitola 2	
Účel NATO a jeho doktríny	29
Část I – Cíl Aliance	29
Kolektivní obrana	29
Základní bezpečnostní úkoly	30
Struktury Aliance	31
Transformace	34
Velitelská struktura NATO	35
Organizační struktura sil NATO	39
Část II – Síly Aliance	40
Úloha sil Aliance	40
Interoperabilita	41
Druhy sil Aliance	42
Mnohonárodní společné úkolové uskupení	43
Síly rychlé reakce NATO	45
Organizace velitelství	46
Část III – Úvod k doktríně Aliance	47
Účel doktríny	47
Nástroje strategie Aliance	49
Úrovně operací	51
Část IV – Hlavní prvky doktríny Aliance	55
Zásady spojeneckých společných mnohonárodních operací	55
Složky bojové síly	58
Kapitola 3	
Rozhodovací proces na strategické úrovni	61
Část I – Politicko-vojenské rozhraní	61
Strategie	61

	Vojenská složka strategie	62
	Soudobá politika a politicko-vojenské roz- hraní	63
	Část II – Přístup NATO ke krizovému řízení	64
	Úvod	64
	Systém krizového řízení NATO	65
	Proces krizového řízení NATO	66
	Fáze 1 – Indikace a varování	67
	Fáze 2 – Hodnocení krizové situace	67
	Fáze 3 – Tvorba variant řešení	68
	Fáze 4 – Plánování a vedení (operace)	69
	Fáze 5 – Návrat ke stabilitě	69
	Účel plánování NATO	70
	Kategorie plánování	70
	Krizová činnost v praxi	71
Kapitola 4	Operační úroveň přípravy a vedení vo- jenských operací	73
	Část I – Mnohonárodní společné opera- ce	73
	Úrovně operací	73
	Společný přístup k operacím	73
	Etapy společných operací	74
	Společné funkce	74
	Mnohonárodní spolupráce	78
	Faktory a úvahy v mnohonárodních spo- lečných operacích	80
	Část II – Operační úroveň	83
	Definice	83
	Rámec operační úrovně	83
	Operační umění	88
	Část III – Tažení	89
	Tvorba koncepce operace	93
	Koncepty tvorby plánu tažení	93
	Operační řízení	99
Kapitola 5	Velení a řízení na operační úrovni	103
	Část I – Filozofie velení	103
	Terminologie velení a řízení	103
	Principy společného a mnohonárodního velení	103
	Odpovědnost při velení a řízení	106
	Část II – Charakter operační úrovně velení	109
	Část III – Velitelské vztahy	111
	Část IV – Rozhodovací proces na ope- rační úrovni	112
	Část V – Systém velení	114

Kapitola 6	Plánování a vedení operace	117
	Část I – Úvod	117
	Hlavní předmět činnosti velitele	117
	Vlivy při plánování	118
	Proces operačního plánování	119
	Část II – Zhodnocení situace	121
	Proces hodnocení	121
	Analýza bojového úkolu	121
	Část III – Tvorba záměru	125
	Záměr velitele	128
	Část IV – Tvorba plánu	129
	Část V – Realizace plánu	130
	Informační architektura velitele společných sil	130
	Přístup k velení	131
	Integrace, koordinace a synchronizace (sladění) operací	131
	Příprava pro příležitost a obraty	133
	Část VI – Ukončení	134
	Seznam zkratek	137

PŘEDMLUVA

Vojenská publikace „Vojenské operace NATO podle základní alianční doktríny AJP-01(C)“ je dokumentem, jenž popisuje strategické a operační principy plánování, vedení a zabezpečení vojenských operací řízených NATO. Obsah publikace vytváří základ pro realizaci těchto principů i na taktickém stupni velení a řízení. Proto lze konstatovat, že publikace popisuje problematiku týkající se jak všech stupňů velení a řízení ozbrojených sil, tak i všech druhů sil, služeb a funkčních oblastí.

Hlavním pilířem bezpečnosti ČR je členství v NATO. Ozbrojené síly ČR a zejména Armáda ČR (dále jen AČR) se připravují k plnění svých úkolů zejména v sestavě sil NATO. Mnohonárodní charakter vojenských operací řízených NATO vyžaduje vysoký stupeň interoperability sil AČR s vojsky aliančních spojenců a partnerů. Základní alianční doktrína AJP-01(C) (Allied Joint Doctrine) a z ní vycházející operační publikace NATO vytvářejí obsahový základ tzv. operační standardizace.

Publikace popisuje zásady, které jsou platné pro orgány řízení a velení ve struktuře NATO a zároveň zásady, které jsou platné i pro všechny členské země NATO. ČR se k obsahu AJP-01(C) přihlásila, a tím se zavázala, že jej zavede do běžné praxe orgánů řízení a velení svých ozbrojených sil. Mimo jiné to znamená, že s obsahem základní alianční doktríny budou seznámeni všichni příslušníci AČR, bez ohledu na vykonávanou funkci, a že se tato doktrína stane základem pro soubor všech vojenských předpisů, služebních pomůcek a vojenských publikací pro přípravu a operační použití sil AČR.

Úspěšné plánování, vedení a zabezpečení vojenských operací, vedených spojeneckými mnohonárodními nebo koaličními silami, vyžaduje stanovení srozumitelných a široce přijímaných zásad. Tyto zásady pomáhají velitelům pochopit strategické souvislosti těchto operací, identifikují výzvy pro velitele a jejich štáby na operační úrovni a poskytují nástroje a strategie k řízení úspěšných tažení.

Zásady plánování, vedení a zabezpečení vojenských operací by neměly omezovat velitelskou pravomoc. Velitelé by měli plánovat a vést operace takovým způsobem, který pokládají při realizaci svého úkolu za správný k zajištění jednoty úsilí, s respektováním omezení uložených směrnicemi vyšších orgánů.

Publikace charakterizuje globální strategické prostředí, možnosti a způsoby (vojenské i nevojenské) eliminace bezpečnostních rizik, objasňuje mechanismus řešení krizí a místo a úlohu sil Aliance při zajištění bezpečnosti jejích členských států. Bezpečnost Aliance je chápána jako komplex vojenských a nevojenských (politických a ekonomických) opatření.

*Řešení úkolů obrany členských států NATO, vedení spojenec-
kých a koaličních operací odráží změny v Alianci po summitech
v Praze (listopad 2002), v Istanbulu (červen 2004) i v Rize
(listopad 2006), vliv transformace vojenských schopností Alian-
ce, zavedení nové struktury velení NATO a nově vznikajícího
přístupu k vedení operací, založeného na účinku (effects-based
approach to operations).*

*Publikace popisuje zásady přípravy a vedení vojenských ope-
rací, které lze charakterizovat jako nový způsob myšlení, jenž
byl vynucen realitou vývoje strategického prostředí i operační
praxe sil NATO. Ukazuje se, že:*

- *těžiště obrany členských zemí NATO se přesunulo do
prostoru vzniku krizí, k jejich eliminaci a eskalaci. Proto
jsou základem tzv. expediční operace mimo teritorium
členských zemí NATO;*
- *není důležité „vyhrát válku“, ale „vyhrát mír“. Proto se oz-
brojené síly v prostorech operace zapojují i do řady nebo-
jových aktivit, pro které v minulosti nebyly připravované;*
- *na výsledek operace má vliv působení všech prvků
a faktorů, které přispívají k řešení krize. Jejich účinek je
výsledkem vojenské a nevojenské činnosti. Proto podsta-
tou nového přístupu k vedení operací je komplexní použití
jak vojenských, tak nevojenských prostředků Aliance
a partnerů k dosažení požadovaného stavu – politické sta-
bility, bezpečnosti a ekonomické soběstačnosti;*
- *ozbrojené síly NATO se musí vyrovnat se změnami sou-
časného i budoucího operačního prostředí. Musí být
schopny reagovat na asymetrické hrozby ze strany protiv-
níka, jenž se většinou rekrutuje z tzv. nestátních aktérů
(organizací, zájmových skupin apod.) a používá netradiční
způsoby vedení boje, zejména terorismus;*
- *základní cestou pro dosažení nadvlády nad protivníkem je
dovedné využívání moderních technologií. Proto schopnost
sil působit v integrovaném informačním prostředí, moderní,
vysoce účinné zbraňové systémy a vysoká odolnost sil
i prostředků velení a řízení je důležitým základem bojové
síly NATO. Přitom je stále důležitější dodržovat zásady
humanity, eliminace zbytečných ztrát lidských životů a me-
zinárodní humanitární právo.*

Tato publikace nenahrazuje originální publikaci AJP-01(C).
Slouží k vzdělávání příslušníků AČR v rámci organizované
přípravy i samostudia. Velitelé, štáby a jednotlivci působící
v sestavě mnohonárodních sil nebo v rámci velitelské struktury
NATO se ve své praxi musí řídit ALLIED JOINT DOCTRINE
AJP-01(C) v anglickém originále.

ÚVOD

Úspěšné plánování, realizace a zabezpečení vojenských operací vyžaduje srozumitelnou a široce přijímanou doktrínu. Obzvláště důležité je to, pokud mají být operace vedeny spojeneckými, mnohonárodními nebo koaličními silami. Základním cílem spojenecké společné publikace AJP-01(C) „Spojenecká společná doktrína“ je poskytnout základní doktrínu pro plánování, vedení a zabezpečení spojeneckých společných operací. Přestože publikace AJP-01(C) je určena zejména k využití silami NATO, poskytuje užitečný návod i pro operace vedené koalicí ozbrojených sil NATO, zemí PfP, nečlenských zemí NATO a jiných organizací.

Toto vydání zohledňuje změny v Alianci po summitech v Praze (listopad 2002) a v Istanbulu (červen 2004), po zavedení nové struktury velení NATO a zavedení koncepce sil rychlé reakce NATO a bere v potaz také vliv transformace vojenských schopností Aliance a počáteční úvahy o novém přístupu k vedení operací (Tzv. effect-based approach to operations – EBAO, volně přeloženo jako „přístup, založený na výsledku“). Tato revize také zohledňuje soubor podřízených úrovní v hierarchii aliančních společných doktrín a neuvádí kapitoly o funkčním vedení boje a podpůrné oblasti.

AJP-01(C) je určena hlavně pro velitele a štáby na operační úrovni. Jako pomůcka však může být doktrína používána na jakékoli úrovni. Objasňuje základní principy plánování a vedení tažení a operací Aliance. Velitelům a štábům vysvětluje strategické souvislosti těchto operací, identifikuje výzvy a poskytuje nástroje a strategie k řízení úspěšných tažení.

Není záměrem, aby spojenecká společná publikace AJP-01(C) omezovala pravomoc velitele společných sil. Od něj se očekává, že bude – v závislosti na omezeních uložených směrnicemi vyšších orgánů – organizovat své přidělené síly, plánovat a vést operace takovým způsobem, který pokládá při realizaci svého úkolu za správný k zajištění jednoty úsilí.

Má-li být užitečná, musí být AJP-01(C) otevřeným a pravidelně novelizovaným dokumentem. Pracovní skupina zabývající se tvorbou doktríny pro spojenecké společné operace (AJODWG) bude posuzovat její obsah ve tříletém cyklu, nebudou-li změny v koncepci NATO vyžadovat její bezodkladnou novelizaci. Pro čtenáře je tudíž AJP-01(C) více generická a abstraktní než její předchůdkyně, protože se zaměřuje na samotnou podstatu a základy společných operací na operační úrovni, zatímco se odvolává na podřízené publikace, zejména společnou spoje-

neckou doktrínu pro společné operace AJP-3(A) a společnou spojeneckou doktrínu pro operační plánování AJP-5.

Hlavní myšlenky tohoto přístupu jsou:

- a. **Jedna doktrína pro operace.** Aliance má jednu doktrínu pro operace. Bez ohledu na mandát nebo typ operace neexistuje v doktríně žádný rozdíl co do podstaty a principů. Tyto rozdíly jsou sice vidět na nižších doktrinárních úrovních metod a postupů, ty jsou však pod úrovní této publikace. AJP-01(C) poskytuje rámec pro pochopení přístupu ke všem spojeneckým operacím, proto její text nečiní žádný rozdíl mezi jednotlivými druhy operací, pokud to není nezbytně nutné.
- b. **Charakter operací.** Vojenské operace probíhají s rozvinutím sil, a to jak v prostoru zemí NATO, tak i mimo něj. Z hlediska jednotlivých členských zemí není žádný rozdíl mezi rozvinutím sil NATO na okraj území států NATO a vně tohoto území. Faktem zůstává, že síly členských zemí NATO jsou rozvíjeny a vyžadují logistickou podporu. Proto je jejich významnou vlastností **schopnost nasazení (deployability)**. Pouze výjimečně nemusí členský stát rozvíjet své síly na podporu operací NATO, a tak se (tento) expediční charakter operací NATO bude pravděpodobně zvyšovat.
- c. **Operační prostředí je složité.** Veškeré vojenské plánování musí být v souladu s ostatními nevojenskými, mnohonárodními a nevládními iniciativami, určenými ke stabilizaci a vytvoření udržitelného bezpečnostního prostředí. Jakákoliv vojenská reakce NATO musí být proto začleněna do širšího rámce nebo do kolektivní strategie. Bereme-li v úvahu tyto a jiné bezpečnostní faktory, pak není žádný zásadní rozdíl v plánování a vedení jakýchkoli operací v úplném rozsahu schopností NATO.
- d. **„Operace jsou operace“.** Na všechny operace může být nahlíženo stejným způsobem, protože síly NATO musí počítat s prováděním množství pravděpodobně souběžných činností od bojové činnosti po humanitární pomoc v krátkém časovém rozpětí a v těsné blízkosti. Rozdíly budou v mandátu, omezeních a faktorech, které budou ovlivňovat analýzu bojového úkolu, tvorbu plánu tažení, výběr a uskutečnění variant činnosti a proces tvorby sil, ve kterém se členské země mohou rozhodnout pro účast v operacích mimo čl. 5.

KAPITOLA 1 GLOBÁLNÍ BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ

Část I – Strategické trendy

Úvod

- 0101 Bez ohledu na pozitivní vývoj strategického bezpečnostního prostředí a bez ohledu na fakt, že rozsáhlá konvenční agrese proti členským zemím Organizace Severoatlantické smlouvy je v blízké budoucnosti vysoce nepravděpodobná, nelze možnost takovéto hrozby v dlouhodobé perspektivě vyloučit. **Bezpečnost Aliance zůstává vystavena velkému rozsahu těžko předvídatelných a různorodých vojenských a nevojenských rizik.** Mezi tato rizika patří nejistota a nestabilita uvnitř euroatlantické oblasti a v její bezprostřední blízkosti a také možnost vzniku regionálních krizí, které by mohly rychle eskalovat v sousedství území členských zemí Aliance. Uvnitř euroatlantické oblasti a v jejím okolí čelí některé země vážným hospodářským, sociálním a politickým problémům. Místní a regionální nestabilitu může způsobovat etnická a náboženská rivalita, územní spory, neúspěšné reformy, porušování lidských práv a rozpad států. Výsledné napětí může vést ke krizím v rozsahu od humanitární krize až po ozbrojený konflikt. Takovéto konflikty by se mohly rozšířit do sousedních zemí včetně zemí NATO a tím ohrozit bezpečnost Aliance a dalších států.
- 0102 Dalším faktorem, se kterým je nutno počítat při udržování bezpečnosti a stability v euroatlantickém prostoru, je **existence silných jaderných sil mimo Alianci.** Šíření jaderných, biologických a chemických zbraní a jejich nosičů je důvodem k vážným obavám. I přes pokrok v posilování mezinárodních režimů nešíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů (proliferace) stále přetrvávají vážné problémy. Díky globálnímu šíření a dostupnosti technologií, využitelných k výrobě zbraní, může protivník získat účinné útočné a obranné systémy pro pozemní, vzdušné a námořní síly, včetně řízených střel a jiných vyspělých zbraní. Vládní i nevládní aktéři se navíc mohou pokusit využít vzrůstající závislost Aliance na informačních systémech, což by jim umožnilo překonat převahu NATO v tradiční výzbroji.
- 0103 Jakýkoli útok na území spojenců z jakéhokoli směru bude řešen v souladu s ustanovením článků 5 a 6 Washingtonské smlouvy.¹ Bezpečnost Aliance však musí být posuzována i v globálním kontextu. Její bezpečnostní zájmy mohou být ohrožovány i jinak – například teroristickými akcemi, nejrůzněj-

¹ Viz úplné znění Severoatlantické smlouvy

šími sabotážemi, působením organizovaného zločinu či narušením toku životně důležitých surovin. Bezpečnost a stabilitu může také narušovat nekontrolovaný pohyb velkého počtu lidí, především v důsledku ozbrojených konfliktů. Aliance je (podle čl. 4 Washingtonské smlouvy) rovněž důležitým fórem pro konzultace mezi spojenci o společných bezpečnostních otázkách a pro koordinaci reakcí členských států na podobné hrozby.

Vývoj strategického prostředí

- 0104 Doktrína NATO musí vzít v úvahu měnící se podmínky, ve kterých dochází k použití ozbrojených sil. Ať už jsou průzkum a analýzy příslušných orgánů jakkoli podrobné, stále existuje pravděpodobnost konfliktu na neočekávaném místě nebo za neočekávaných okolností.
- 0105 Strategické prostředí se stává dynamičtější a složitějším. Jeho vývoj ovlivňuje značné množství faktorů. Mezi rozhodující činitele změn patří zejména globalizace společnosti, politické uspořádání, demografické změny, změny životního prostředí a vliv technologií. Na základě těchto strategických činitelů a ze zkoumání jejich vojenských dimenzí mohou být identifikovány určité hlavní trendy v oblasti obrany a bezpečnosti.

Činitele strategických změn

- 0106 **Globalizace.** Proces globalizace postupně nabíral v posledním půlstoletí na síle a nejspíš bude v nezměněné míře pokračovat. Ještě více se zřejmě projeví intenzita a záběr vnějších vlivů globalizace na všechny kultury. Je pravděpodobné, že západní společnost bude i nadále pokračovat v šíření vlastního kulturního modelu a v uplatňování svého vlivu. Zároveň na Západ působí jiné kultury. V oblastech střetu rozdílných kultur a hodnot může docházet ke konfliktům. Příkladem jsou akce protikapitalistických a náboženských extremistů. Nepřetržité zpravodajství médií bude i nadále zajišťovat vizualizaci nepříznivých důsledků globalizace. Teroristé a extremisté mohou využívat sdělovací prostředky a informační sítě k podpoře nepokojů a nespokojenosti a mohou skrze cílené informační kampaně na Alianci vyvíjet nátlak.
- 0107 **Politické uspořádání.** Národní státy zůstanou navzdory globalizačním tendencím hlavními geopolitickými aktéry a většina těchto států si uchová své ozbrojené síly. Může se však změnit způsob, jakým budou státy svou suverenitu uplatňovat.
- a. Pravděpodobně se dále zvýší vzájemná závislost států a bude pokračovat přesun moci od států k mezinárodním strukturám, jako jsou např. Evropská unie (EU), mnohonárodní společnosti, ale také extremistické organizace.

- b. Členské státy Aliance se pravděpodobně stanou otevřenějšími společnostmi a budou ještě více závislé jak na celosvětové stabilitě, tak zejména na stabilitě svých hlavních obchodních partnerů v Evropě, Severní Americe a v rostoucí míře také v Asii.
- c. Zvyšující se vzájemná závislost států může mít četné výhody. Intenzivnější vzájemné působení zřejmě přispěje k růstu vzájemného porozumění a toleranci a pravděpodobně sníží výskyt různých nepokojů. Globalizace může sloužit k trestání neúspěšných vlád a může odradit státy od konfliktu.
- d. Některé nestabilní státy se mohou stát hrozbou pro globální bezpečnost. Různí nevládní aktéři² mohou využít mocenského vakua a následně zvyšovat šíření zbraní. Ve světě, kde snaha o zajištění osobní a kolektivní bezpečnosti začíná převládat nad tradičním konceptem obrany území proti konvenčnímu útoku, mohou tito aktéři ohrozit bezpečnost členských zemí Aliance. Nestabilní státy, které mají za jiných okolností zanedbatelný význam z hlediska surovin nebo své polohy, mohou nabýt strategického významu například tím, že poskytnou svá území jako základnu pro operace nestátních aktérů. Aliance se v takových případech může rozhodnout nebo může být vyzvána, aby častěji zasahovala při stabilizaci nebezpečných situací na neovládaných územích. Nevyřešené konflikty v několika oblastech ve světě mohou být živnou půdou pro činnost různých extrémistických skupin. Složitost takových konfliktů si může vyžádat politický, příp. vojenský zásah členských států NATO.
- e. Pro mnohé státy nebo strany je obtížné čelit technologické a ekonomické síle západních zemí konvenčními způsoby, včetně použití vojenských prostředků. Tento fakt podněcuje alternativní způsoby k dosažení politických cílů, včetně nekonvenčního použití ozbrojeného násilí. Akce namířené proti takovýmto hrozbám by měly být koordinovány napříč všemi nástroji státní moci³ a mnohonárodních struktur a organizací.

0108 **Demografické změny a změny životního prostředí.** Mezi rozvojovým a vyspělým světem mohou pokračovat demografické rozdíly, jako je např. rozdílná průměrná délka života nebo rozdílný nárůst populace. Tento stav může vést k významným migracím obyvatelstva z jedněch států do druhých, ke zvyšování napětí mezi etnickými skupinami a k většímu tlaku na zaměstnanost a na systémy sociálního zabezpečení.

² *Například skupiny podporující mezinárodní terorismus a organizovaný zločin*

³ *Viz kapitola 2*

- a. Boj o ubývající zdroje bude pravděpodobně pokračovat a globální poptávka po zdrojích energie se může dramaticky zvýšit. I když je pravděpodobné, že zásoby ropy a zemního plynu budou zřejmě v blízké budoucnosti postačující, přírodní lokality těchto zdrojů a dopravní cesty k nim mohou získat mimořádný bezpečnostní význam jak pro vyspělé, tak i pro rozvojové státy. Ve vyspělém světě bude dostatek potravin a vody, ale pro některé části rozvojového světa, jakou je např. subsaharská Afrika, může nedostatek jídla a pitné vody zůstat vážným problémem. Následkem klimatických změn se navíc může situace ve střednědobém horizontu zhoršit.
- b. Ochuzování a nerovnoměrné rozdělení zdrojů posiluje pocit ukřivdnosti a provokuje extrémisty a organizovaný zločin k dalšímu narušování bezpečnosti. Chudoba, hlad a nemoci, převažující ve většině rozvojového světa, dále zvyšují tlak na bezpečnost.
- c. Nespravedlivé rozdělování zdrojů a slabé režimy (vlády) v oblastech postižených demografickými změnami a změnami životního prostředí tyto problémy jen posilují. To zase povede k výše zmíněným migračním tlakům, vnitřní nestabilitě a rostoucím požadavkům na humanitární zásahy.

0109 **Vliv technologií.** Technologie budou klíčovým hybatelem změn, v jejichž důsledku se objeví jak nové hrozby, tak i nové příležitosti. Rozvoj a šíření informačních a komunikačních technologií, biotechnologií a nanotechnologií bude prosazován spíše civilním než obranným průmyslem. Stále širší přístup k existujícím a vznikajícím technologiím poskytne potenciálnímu protivníkovi větší příležitosti, aby vyvinul účinné nekonvenční prostředky k přímému nebo nepřímému útoku na státy Aliance. Protivník bude moci dosáhnout svých cílů novými způsoby, zejména pokud je připraven provádět sebevražedné útoky. Díky globalizaci budou tyto technologie mnohem rozšířenější než dnes. V důsledku toho získají mnohé státy a nestátní struktury snazší přístup k technologiím, které jim umožní používat větší ničivou (letální) sílu, včetně přístupu ke zbraním hromadného ničení (ZHN) pro dosažení nepoměrného účinku.

Trendy ve vojenskvi

0110 **Budoucí rovnováha ve vojenské síle.** V budoucnosti ovlivní rovnováhu ve vojenské síle zejména tyto 3 faktory:

- a. **Zbraně hromadného ničení.** Bez účinné kontroly bude pokračovat šíření zbraní hromadného ničení (ZHN) a jejich nosičů. Menší počet zemí může vyvinout jaderné zbraně bez vnější pomoci, zatímco vývoj a výroba chemických a biologických zbraní je dostupnější i pro větší počet států. Zbraně hromadného ničení se pravděpodobně dostanou

do rukou některých nestátních aktérů. Balistické nosiče ZHN se mohou rozšiřovat a může také narůstat jejich dosah. Více se také rozšíří systémy nebalistické (včetně naváděných střel) a nevojenské prostředky přepravy⁴. Novou hrozbou se stanou zbraňové systémy jak s opožděným smrtícím účinkem, tak i zbraně nesmrtící (například zbraně vytvářející elektromagnetické impulsy nebo radiologické a karcinogenní chemické zbraně). Zbraně hromadného ničení je rovněž nutné posuzovat z hlediska vůle a schopnosti je použít.

- b. **Postoje Aliance.** Členské země Aliance se sice spoléhají, že NATO ochrání Evropu před jakýmkoli strategickými hrozbami, vznik konvenční hrozby je však málo pravděpodobný. Kromě aliančního jaderného odstrašování a zřejmě (v budoucnu) i protiraketové obrany bude mezi hlavními prostředky ochrany před státy se ZHN patřit také kontrola zbrojení, odzbrojování a opatření proti šíření všech druhů zbraní. Řada členských zemí Aliance se bude zaměřovat na mezery ve společných schopnostech a státy budou sdílet zdroje k dosažení operační a rozpočtové efektivity ve specifických oblastech. Tyto aktivity budou zpravidla koaliční, spíše reaktivní než preventivní (tj. budou reagovat na konkrétní aktuální hrozby) a budou mít expediční charakter. Mohou probíhat i v oblastech mimo Evropu a její bezprostřední okolí.
- c. **Protivník.** Potenciálně existuje značný rozsah možných protivníků. Ti mohou mít jak podobu státních útvarů, tak i nestátních aktérů. Mohou to být například autoritativní režimy, extrémistické politické a náboženské skupiny a hnutí, nejrůznější revolucionáři, povstanci a šířitelé ZHN. Tito protivníci mohou proti Alianci působit různými netradičními způsoby. Přitom se budou snažit vyvážit konvenční vojenskou převahu Aliance napadáním jejích slabých míst. Mohou zaútočit například proti civilnímu obyvatelstvu a životním zájmům ve vnitrozemí států. Přitom se budou snažit spíše vyhnout porážce než usilovat o vítězství. Proto jejich akce nebudou mít charakter rozsáhlých střetnutí s vojenskými silami. Mohou se rozhodnout pro strategii k dosažení změn v dlouhodobé perspektivě spíše než pro akce s okamžitým efektem.

0111 **Potenciální protivník.** Lze očekávat, že potenciální protivník vzejde ze tří širokých skupin: státy, frakce uvnitř oficiálních státních útvarů a nestátní aktéři.

- a. **Státy.** Mezi nejdůležitější nástroje státní moci vždy bude patřit i schopnost zapojit se do ozbrojeného konfliktu. Výskyt mezistátních konfliktů se však bude snižovat ze tří důvodů. Zaprvé, v krátkodobém horizontu je nepravděpo-

⁴ Například civilní letadla, lodě nebo časovaná zařízení

dobné obnovení bipolárního soupeření nebo vedení „zástupných“ válek mezi dvěma supervelmocemi jako v období studené války. Za druhé, konvenční vojenská převaha Aliance pravděpodobně odradí každého od konvenčního strategického útoku na území jejich členů a na oblasti jejich strategických zájmů, kam patří například i země PfP (Partnerství pro mír). Za třetí, riziko pro aktéry konfliktu se zvyšuje díky ceně a ničivosti zbraní. K tomu je nutné přičíst i zájem mezinárodního společenství na regionální a globální stabilitě, jeho odhodlání vyhnout se válce a existenci mezinárodních mechanismů k potrestání původců konfliktů. Války se však budou objevovat stále. Z důvodu globalizace a rostoucí vzájemné závislosti mohou být války nebezpečnější i kvůli větší letalitě (smrtnému účinku) zbraňových systémů a svým rozsáhlým důsledkům.

- b. **Frakce uvnitř oficiálních státních útvarů.** Vnitrostátní konflikty budou pravděpodobně častější. Nestabilní a slabé vlády v některých zemích nejsou také vlivem globalizace schopné řešit rozpory mezi kulturně odlišnými skupinami obyvatelstva. Různé skupiny (frakce) mohou fungovat snadněji. Tyto frakce mohou bránit zásahu mezinárodního společenství, a nebo jej naopak budou podporovat, pokud to bude v jejich zájmu. Pravděpodobně dojde k většímu využívání zplnomocněných sil i přes jejich omezenou využitelnost v rekonstrukčních aktivitách, jako jsou například reformy bezpečnostního sektoru (ozbrojených sil a policie).
- c. **Nestátní aktéři.** Bude narůstat množství konfliktů mezi ozbrojenými silami, orgány činnými v trestním řízení (*law enforcement agencies*) a nestátními aktéry (zejména teroristickými skupinami), kteří budou chtít dosáhnout strategického účinku svých akcí a vyvíjet činnost na mezinárodní úrovni. Ozbrojené síly států budou stále častěji bojovat s protivníkem, využívajícím terorismus⁵. Boj proti teroristickým organizacím bude probíhat jak uvnitř vlastního státu, tak na území, odkud protivník působí. Cílem bude ničit teroristické organizace a s využitím diplomatických a vojenských prostředků působit proti státům, které terorismus podporují. K tomu budou využívány i orgány činné v trestním řízení (policie). Státní ozbrojené síly mohou také bojovat proti jiným nestátním aktérům, zvláště proti těm, kteří jsou zapojeni do organizovaného zločinu. Tyto organizace se zdokonalují, rozšiřují svůj záběr a zavádějí polovojenské postupy a schopnosti.

⁵ Z pohledu NATO, viz MC 472, „Vojenská koncepce obrany proti terorismu“

Povaha konfliktu

- 0112 Pojem „válka“ je používán často a nepřesně a jako takový se stal nepříliš užitečným výrazem. Mír ani válka neexistují ve svých extrémních podobách. Dokonalý mír je utopií a absolutní válka je teoretická konstrukce s neomezeným násilím. Tyto pojmy patří spíše na oba konce spektra, které vyjadřuje velkou rozmanitost kontinuálně se vyvíjejících podmínek, existujících mezi státy. Pojem „válka“ má rovněž složitý právní aspekt ve vztahu k mezinárodnímu právu, které upravuje okolnosti, za jakých státy mohou použít ozbrojených sil (tradičně nazývané *jus ad bellum*) a způsob, jakým se ozbrojené síly skutečně používají (*jus in bello*, nebo více používaný termín válečné právo).
- 0113 Tradiční definice války se soustřeďovaly na ozbrojený konflikt mezi státy, ve kterém obvykle jedna nebo obě strany bojují o národní přežití. Takový konflikt má velmi blízko k pojmu „absolutní válka“, tj. stavu, který vyžaduje mobilizaci všech národních zdrojů. Navzdory obecné shodě, že se pravděpodobnost války tohoto druhu zejména mezi demokratickými zeměmi snižuje, síly Aliance by na takovou situaci měly být schopny reagovat.
- 0114 Válka je sociální a rovněž vojenský fenomén. Proto je použití síly – s jeho různými omezeními⁶ – založeno na širších otázkách, než jsou čistě vojenské schopnosti nebo jejich nedostatek. Sociální skupiny soupeří o zdroje, identitu, náboženství nebo o emocionální vyjádření; státy bojují kvůli materiálním zájmům nebo hodnotám. Válka obecně končí zničením, vzájemným vyčerpáním, kompromisem, porážkou, kapitulací nebo jen přestávkou před svou další etapou.
- 0115 Protivník sil NATO se zřídka postaví proti vojenské přesile v rámci zažitých pravidel. Bude hledat cesty jak eliminovat tuto převahu s použitím nekonvenčních prostředků a způsobů vedení boje, nepravidelných a nevojenských sil, které jsou v rozporu s mezinárodním válečným právem. Bude se snažit podkopat alianční soudržnost, její vůli a věrohodnost nevojenskými způsoby. Hrozba, kterou takový protivník představuje pro vojenské síly i civilní společnost států Aliance, je nazývána hrozbou asymetrickou. Aliance totiž nemůže na tuto hrozbu odpovědět stejnými metodami. Tato asymetrická hrozba je založena zejména na:
- a. Charakteru samotného protivníka, jenž může být složitě rozpoznatelný, rozlišitelný a zaměřitelný, a se kterým se bude obtížně jednat.

⁶ Takovým omezením pro vojenskou nebo nevojenskou činnost mohou být například postoje veřejnosti nebo mandát operace

- b. Neslučitelných ideálech, kultuře a záměrech protivníka s hodnotami, vírou, prioritami a právními a morálními omezeními členů Aliance.
- c. Nekonenčných metodách, které může protivník používat, aby čelil kvalitativní a kvantitativní převaze.

0116 Bojová činnost, jakožto nasazení síly s použitím spektra technologií a vojenských schopností, je zpravidla doménou národních ozbrojených sil. Rozdíl mezi nimi a jinými složkami státu pro vynucování zákonnosti se však postupně stírá. Aliance si uvědomuje, že pro zapojení všech nástrojů státní moci přispívajících států je důležitá soudržnost a jednotná strategie.

Celkový rámec⁷ – kolektivní strategie

0117 V současném politickém a strategickém prostředí v Evropě závisí úspěch Aliance při ochraně míru ještě více než v minulosti na preventivní diplomacii a na úspěšném zvládnutí krizí. Politické, ekonomické, sociální a environmentální části bezpečnosti a stability tak nabývají většího významu⁸. Strategická koncepce NATO⁹ popisuje, jak mají být prostředky členských zemí koordinovány a zaměřeny na dosažení bezpečnostních cílů, s použitím diplomatických a vojenských nástrojů. Uznává také potřebnost jednotné ekonomické politiky¹⁰. Ta je však závislá například na stanovení cílů¹¹ širšího mezinárodního společenství, ať už vycházejí z obecně přijatých dohod, anebo z kolektivní strategie pro financování rekonstrukce a rozvoje.

0118 Kolektivní strategie usiluje o vytvoření soběstačného bezpečnostního prostředí. To vyžaduje příslušnou úroveň vládnutí, životaschopné hospodářství, bezpečnostní systém a vstřícnou sociální síť. Mezinárodní společenství proto usiluje o ovlivnění všech těchto oblastí s tím, že každá organizace se zaměří na sféru své působnosti a odbornosti. NATO navrhuje možnosti řešení, které zahrnují vojenskou reakci a její integraci do celkového strategického rámce tak, aby mohlo být rozhodnuto o krátkodobých a nouzových intervencích (zásazích),

⁷ *Generální tajemník NATO, Jakob Gijsbert (Jaap) de Hoop Scheffer, Cambridge Union Society, UK 2. února 2005: „Musíme integrovat všechny vojenské reakce NATO do širokého celkového rámce, který bude zahrnovat politická a také snad finanční a právní opatření“*

⁸ *Příručka NATO, 2001 str. 56*

⁹ *C-M(99)21, „Strategická koncepce Aliance“, 29. dubna 1999*

¹⁰ *Severoatlantická smlouva, čl. 2*

¹¹ *MC 327/2, „Vojenské postupy NATO pro krizové operace mimo čl. 5“, odst. 39*

hlavních strukturálních a systémových reformách a národních rozvojových programech a aby mohly být stanoveny jejich priority.¹²

- 0119 Pro řádné jednání se zástupci mezinárodního společenství nebo s vnitřními bezpečnostními silami je potřeba porozumět sférám společnosti a vztahům mezi nimi.¹³
- a. **Vládnutí.** Vládnutí je vykonávání ekonomické, politické a administrativní moci pro řízení státních záležitostí na všech úrovních. Zahrnuje všechny mechanismy, procesy a instituce, prostřednictvím kterých občané a skupiny vyjadřují své zájmy, uplatňují svá práva a závazky a řeší své spory. Vládnutí není výlučností jen vlád, ale zahrnuje i soukromý sektor a občanskou společnost.
 - b. **Ekonomika (včetně infrastruktury).** Ekonomika je systém výroby, distribuce a spotřeby. Infrastruktura jsou fyzické struktury, které vytvářejí základ pro rozvoj, například mosty, silnice, přehrady, kabelové sítě, produktovody, železnice, školy a zdravotnictví. Jedná se vlastně o základ či kostru společnosti.
 - c. **Společenský a lidský kapitál.** Společenský kapitál jsou struktury, vztahy, normy a instituce, které drží společnost pohromadě a umožňují, aby fungovala a dynamicky rostla. Lidský kapitál představuje získané znalosti, dovednosti a schopnosti, které dovolují jednotlivcům působit uvnitř těchto struktur.
 - d. **Bezpečnost.** Bezpečnost je zajištění základní úrovně bezpečí na udržení normálního stavu nebo návratu k němu v politické, ekonomické a sociální oblasti.
- 0120 Bezpečnostní otázky po ukončení konfliktu mohou být hlavním omezením pro stabilizaci. Bez stabilizace je velmi pravděpodobné zahájení nebo obnovení konfliktu velkého rozsahu. Obr. 1.1 znázorňuje úlohu efektivního bezpečnostního systému při zajištění zákonnosti, a rovněž ukazuje, jak rozpad těchto mechanismů může vést ke kolapsu vládnutí¹⁴. Obyvatelstvo potřebuje důvěru ve státní orgány prostřednictvím mechanismu

¹² MC 327/2, „Vojenské postupy NATO pro krizové operace mimo čl. 5“, odst. 39

¹³ „Zajištění budoucnosti Afghánistánu: Úspěchy a strategická cesta vpřed“, (Afghánistán: Zpráva vlády a mezinárodní agentury, 2004): „Bez adekvátní úrovně bezpečnosti nedosáhne společnost hlavních národních cílů, jakými jsou ekonomická stabilita, politická normalizace, národní usmíření, obnova a sociální rozvoj. Snížení násilí ve společnosti a dosažení přiměřené úrovně bezpečnosti je však možné jen pokud dojde ke zlepšení v ekonomické a politické sféře.“

¹⁴ „Zajištění budoucnosti Afghánistánu ...“, str. 79

odpovědnosti, který bojuje proti kultuře beztrestnosti nereformovaných bezpečnostních sil. Složky bezpečnosti tvoří:

Obr. 1.1 Efektivnost vnitřního bezpečnostního systému¹⁵

- a. **Národní bezpečnostní instituce.** Pro koordinaci a řízení činnosti ministerstev, institucí a dárcovských zemí je nutná civilní nadřazenost a rozpočtová transparentnost. Národní bezpečnostní instituce jsou odpovědné za zpravodajskou, vyšetřovací a zákazovou činnost.
- b. **Regionální bezpečnostní rámec.** Je nutný pro dobré vztahy se sousedními zeměmi v oblasti bezpečnosti, jakož i pro podporu stability v regionu. Je nutné bojovat s destabilizujícími prvky, jakými jsou různí nestátní aktéři, skupiny, kmeny a vojenští velitelé, zvnějšku.
- c. **Zákonnost.** Je souborem pravidel, stanovených správním orgánem. V zásadě je dodržován každým členem a vládcem ve společnosti. Soudní moc je pilířem civilního státu s pravomocí řešit právní spory a vykládat a aplikovat zákon. Právní prostředí je rámcem, který umožňuje rozvoj a hospodářské investice a upevňuje důvěru v politický systém.

¹⁵ „Boj proti terorismu, Přístup UK k vojenskému příspěvku“, Centrum pro společné doktríny a koncepce, Výstupy skupiny pro společné účinky PHQ ARRC, 2003

- d. **Policie.** Policie (a další vládní organizace, jako celní správa, pohraniční nebo pobřežní stráž atd.) je nezbytnou složkou pro efektivní vnitřní bezpečnostní strukturu. Policie je organizací, která udržuje pořádek, zabírá zločinnosti, odhaluje ji a vynucuje dodržování zákonů. Od policie se vyžaduje, aby jednala v rámci mezinárodních norem a vzbuzovala důvěru a respekt obyvatelstva.
 - e. **Trestní systém.** Zahrnuje právní mechanismy, nápravná zařízení, soudce, obhájce a vězeňské dozorce.
 - f. **Ozbrojené síly.** Ozbrojené síly mohou bojovat proti ozbrojeným skupinám, jakými jsou například milice, povstalci, teroristé nebo ozbrojené síly nepřátelského státu. Do operační činnosti může patřit i organizace nebo podpora odzbrojení, demobilizace a reintegrace (Disarmament, Demobilization, Reintegration – DDR); odminování, podpora mezinárodních soudních tribunálů pro válečné zločince a boje proti organizovanému zločinu a pašování drog. Ozbrojené síly by svou činností měly podporovat činnost orgánů v trestním řízení a měly by být s nimi sladěny. V tomto ohledu je k zajištění bezpečného prostředí a veřejného pořádku vhodné používat mnohonárodní specializovanou jednotku (Multinational Specialized Unit – MSU) ¹⁶.
- 0121 Bezpečnost je přirozeným cílem diplomatické a vojenské Aliance, jakou je NATO. NATO však nemá dostatek zdrojů pro řešení všech problémů v oblasti bezpečnosti, a musí proto působit v součinnosti s místními orgány vnitřní bezpečnosti (například s policií¹⁷ a justicí) a mezinárodního společenství (například Organizací spojených národů – OSN nebo Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě – OBSE a jinými organizacemi). Příchod společných sil NATO okamžitě ovlivní regionální nebo sociální rovnováhu sil, jakožto i užití násilí. Proto se vyžaduje pochopení násilného konfliktu. Přijatelný bezpečnostní konečný stav je dosažen tehdy, je-li nastoleno právní prostředí, složky vnitřní bezpečnosti opět získají kontrolu a úroveň násilí je v mezích společenských norem.
- 0122 Kolektivní strategie používá obecný rámec pro pochopení vzájemných souvislostí bezpečnosti, vládnutí, ekonomiky a sociální oblasti a ke znázornění dlouhodobé koordinované činnosti, schválené hlavními stranami, místní vládou

¹⁶ Jedná se o policejní síly s vojenským statutem, používané zpravidla k udržování veřejného pořádku, proti organizovanému zločinu a terorismu. Mají speciální vyšetřovací vybavení pro analýzu podvrzatých a zločineckých organizací. Tyto síly bývají tvořeny ze zdrojů aliančních zemí, např. francouzská žandarmérie, italská karabinieri nebo španělská národní garda

¹⁷ MC 327/2, odst. 41

a mezinárodním společenstvím. Tento přístup se snaží o stabilizaci a vytvoření soběstačného bezpečnostního prostředí tím, že poskytne široké pole pro konzultaci, spolupráci, koordinaci a spojitost činností. Mezinárodní společenství bude používat odlišný jazyk k popisu toho, co hodnotí jako rozhodující (kritické) milníky nebo kroky. Jednání nesmí být omezováno terminologií. K dosažení vzájemného porozumění se vyžaduje pružnost a změna názorů.

Přístup k operacím založený na výsledku (EBAO)

0123 Složitě a nepředvídatelné změny ve strategickém prostředí si vyžadují nové způsoby myšlení, plánování a jednání. Vzhledem k politickým a právním omezením a dostupnosti nových technologií bude Aliance stále více usilovat, aby její operace měly účinek pro dosažení strategického cíle tažení. Účinek je popisován jako výsledek činnosti, souboru činností nebo výsledek jiného účinku. Princip EBAO by měl zlepšit schopnosti sil Aliance tím, že zaměří operace na dosažení výsledků, které pomohou dosáhnout cílů a strategického konečného stavu. Princip EBAO zahrnuje komplexní integrované použití všech prostředků sil Aliance, a to jak vojenských, tak i nevojenských. Hlavní důvody pro přijetí EBAO jsou:

- a. Dokonalejší pochopení nutnosti integrovat činnosti všech nástrojů moci na všech úrovních ve složitém operačním prostředí.
- b. Viditelnější vztah mezi příčinou a účinkem, umožněný narůstající sdílenou znalostí situace a dokonalejší informační základnou.
- c. Větší přesnost, která sníží množství nežádoucích účinků a tím zlepšení plánování.

0124 Přístup založený na účincích není nový. Jde spíše o změnu ve způsobu nazírání, plánování, vedení a hodnocení operací. Tato změna klade důraz na dosahování požadovaných výsledků a snížení výsledků nežádoucích. Princip EBAO nemění přijaté metodologie plánování – pouze přesouvá jejich těžiště. Operace se stále vedou časem prověřeným způsobem, při použití operačního umění, koncepce a řízení. Stále je na prvním místě analýza protivníka, která se spolu s činnostmi na jeho porážku nebo neutralizaci snaží integrovat poslední vývoj například v informačních operacích (InfoOps) s tradičními metodami. Princip EBAO zahrnuje promyšlené plánování a hodnocení činností všech zapojených organizací s využitím moderních technologií. Tento přístup je využitelný v první řadě na strategické a operační úrovni velení při plánování a hodnocení operací v celém spektru konfliktů. Na strategické úrovni by zahrnoval použití vojenských schopností spolu s diplomatickými a vojen-

skými nástroji moci Aliance, které by doplnily koordinované ekonomické činnosti¹⁸ jiných mnohonárodních vládních a nevládních struktur v rámci kolektivní strategie.

- 0125 Na operační úrovni zahrnuje princip EBAO kombinaci akcí, koordinovaných s činnostmi jiných organizací k vytvoření smrtících a nesmrtících účinků pro dosažení operačních cílů na podporu strategického konečného stavu. Například v bojovém prostředí princip EBAO sleduje vytvoření takových účinků, které sníží operační soudržnost protivníka, neutralizují jeho schopnosti, ovlivní jeho vnímání a zlomí jeho vůli k boji. Protivník je posuzován z co možná největšího počtu hledisek k identifikaci jeho hlavních zranitelných míst, na která se zaútočí nejvhodnějšími prostředky. V tomto pojetí se neklade důraz na množství, ale na kvalitu sil, které dosahují převahy spojitým využitím znalostí, rychlosti, přesnosti a letality. Nedílnou součástí vedení operací je hodnocení, zda byly vytvořeny požadované účinky, anebo zda jsou vyžadovány dodatečné (opravné) činnosti, včetně doporučení pro budoucnost.
- 0126 Spojitých účinků lze dosáhnout koordinací procesů, které usměrní veškeré nástroje síly. V aliancích to vyžaduje mnohonárodní organizační spolupráci, včetně spolupráce civilně-vojenské k vytvoření kolektivní strategie. V celé struktuře vojenských sil je vyžadována posílená interoperabilita se složkami, které budou stále více tvořeny z pružných a připravených rozlišitelných sil, schopných provádět manévry v rámci společných sil. Pro zvýšení jejich hodnoty je důležitá schopnost integrovat síly partnerských zemí se silami členů koalice. Stejně důležité je, aby Aliance rozšířila vojenskou spolupráci a konzultace do oblastí možného konfliktu.

Část II – Důsledky pro použití ozbrojených sil Aliance

- 0127 Aliance přijala holistický (celostní) přístup, který se uplatňuje v celém rozsahu vojenských operací, prováděných v širokém spektru konfliktů, od preventivních operací až po humanitární operace a bojové operace vysoké intenzity.¹⁹ Roste tak potřeba přísného a koordinovaného diplomatického, vojenského a ekonomického postupu – kolektivní strategie. Vojenské síly Aliance budou působit spolu s ozbrojenými silami jiných zemí v úzké spolupráci a v koordinaci s řadou mezinárodních, ná-

¹⁸ NATO jako politicko-vojenská aliance nemá nástroj ekonomické síly. Jeho členové však mohou koordinovat své ekonomické aktivity prostřednictvím Ekonomického výboru NATO

¹⁹ Ve společném operačním prostoru může probíhat několik operací tohoto druhu současně – Krulakova trojbloková válka

rodních a nevládních organizací. Budoucí vojenské operace, spojené s dalšími informačními, ekonomickými, sociálními, právními a diplomatickými iniciativami bude nutné provádět ve vzájemné spolupráci uváženým a koordinovaným způsobem.

- 0128 Ačkoliv je rozsáhlý konvenční útok proti Alianci nepravděpodobný, možnost vzniku takové hrozby nelze v dlouhodobém horizontu vyloučit. Aliance se také může rozhodnout reagovat na útoky proti svým bezpečnostním zájmům mimo euroatlantický prostor nebo zasáhnout v mezistátních konfliktech, vyžadujících vedení operací vysoké intenzity. Ačkoli tedy může bezprostřední bezpečnostní riziko představovat asymetrická hrozba ze strany státních a nestátních struktur, Aliance by si měla uchovat schopnost vést operace vysoké intenzity proti náročnějším konvenčním hrozbám.
- 0129 Široký a mnohorozměrný pohled na bezpečnost má vojenské důsledky, které sahají daleko za tradiční zájem o teritoriální obranu. Tento pohled klade vyšší důraz na úkoly, jako je např. zabránění konfliktu, zvládnání krizí a následků, boj proti povstalcům, udržování a vynucování míru, podpora budování a vytváření míru, reakce na katastrofy a humanitární pomoc. To umožní Alianci přijímat aktivnější úlohu v krizovém řízení. Vnitrostátní konflikty mohou rychle eskalovat a ohrozit zájmy Aliance. Protože s časem roste složitost bezpečnostních hrozeb, zlepši předvídaní blížících se krizí a včasné přijatá opatření schopnosti Aliance účinně zareagovat.
- 0130 Shromažďování, analýza, šíření a sdílení zpravodajských informací bude rozhodující pro předvídaní a případné zabránění nebo potlačení konfliktů. Do zpravodajských procesů budou zapojeny i organizace, které se zpravidla vojenských operací neúčastní (například orgány na vynucování zákonosti) a netradiční zdroje, jakými jsou neformální kontakty s nevládními strukturami. Počáteční stadium vznikající krize bude vyžadovat aktivnější přístup a plné pochopení operačního prostředí, stejně jako pochopení hlavního cíle, odvozeného na počátku z hlavních zpravodajských požadavků.²⁰ Toto hodnocení pomůže rozhodovacím orgánům lépe pochopit situaci. Bude podpořeno bezpečnou informační sítí pro větší sdílení zpravodajských informací a větší spolupráci v dynamických situacích. Bude potřeba zdokonalit všechny stránky rozhodovacího cyklu tak, aby bylo možné zkrátit čas mezi předpovědí rizika či hrozby a formulací a provedením opatření.
- 0131 Rostoucí veřejné povědomí a netrpělivost, způsobené větší dostupností informací, povedou ve spojení s politickou potřebou udržování veřejné podpory k rostoucím politickým omezením vojenských operací. Zároveň se však zvyšuje potřeba dosáh-

²⁰ AJP-2.1 „Spojenecká společná doktrína pro zpravodajské postupy“

nout rychlého úspěchu. Tyto faktory a jejich uzákonění (právní kodifikace) budou stále více ovlivňovat vojenské použití sil a jejich schopnost akce. Zesílí také potřebu odpovědnosti a přiměřenosti. V této souvislosti by vojenské síly Aliance měly být schopny vést operace pod dohledem sdělovacích prostředků a veřejnosti a přitom brát v úvahu nutnost operační bezpečnosti.

- 0132 Vojenský postoj Aliance se přizpůsobí, aby mohl reagovat na výzvy s potřebnou rychlostí, přesností a pružností tak, aby síly mohly být účinně nasazeny kdekoli to bude potřeba. Tento postoj poskytne Alianci řadu schopností pro stabilizaci, poskytnou jistotu zemím PfP, odradí protivníka, odstraší agresi a bude-li třeba, porazí protivníka v konfliktu jakékoli intenzity. Aliance by ve shodě s jinými organizacemi měla být schopna bránit zejména nedovolenému šíření zbraní a bránit se proti teroristickým hrozbám.²¹ Měla by uzpůsobit svou strukturu pro vedení nejpravděpodobnějších a nejnáročnějších operací. Struktura velení a sil by měla být rozmístitelná a udržitelná, schopna současně vést řadu menších operací na určitou vzdálenost od mateřské základny a rovněž vést operace po dlouhou dobu. Větší část sil Aliance bude muset být rozmístitelná, bojeschopná a dostatečně pružná k rychlému přechodu například od bojových k humanitárním aktivitám v rámci operace.

Druhy operací

- 0133 Strategické trendy a činitelé, uvedené v předcházející sekci, zdůrazňují složitost současného operačního prostředí. V rámci tažení mohou společné síly provádět různé aktivity, včetně bojové činnosti, humanitární pomoci, vynucování pořádku, řízení konfliktu a reformy bezpečnostního sektoru. Tyto činnosti musejí být koordinovány s činnostmi ostatních organizací. V některých z nich mohou vojenské jednotky hrát relativně malou roli. Zkušenosti ukazují, že spíše než zaměřením na jeden problém nebo postupný pokrok, je zapotřebí široký rozsah souběžně prováděných vojenských činností. Úspěch tažení bude proto zřejmě záviset na pochopení této souběžnosti, na jejím vývoji v průběhu tažení a jejím vlivu na plánování a vedení operací.
- 0134 Činnosti se provádějí napříč celého spektra konfliktů, které popisuje Část I. Žádný konflikt nebude jenom jednou odrážkou tohoto spektra. V jakémkoli konkrétním čase může být na jednom místě humanitární krize, na jiném povstání a vedle intenzivní konflikt mezi ozbrojenými silami, zatímco na jiném místě může být jeden den veden boj o každý jednotlivý dům, další

²¹ MC 472, „Vojenská koncepce NATO na obranu proti terorismu“

den prováděn sběr soudních důkazů a den poté probíhat obnova zásobování elektřinou a vodou, nebo návrat k boji.

0135 Stavy míru, napětí, konfliktu a boje mohou být místní nebo široce rozšířené a mohou být krátkodobé nebo dlouhotrvající. Charakter jakéhokoli konkrétního tažení může být obtížné přesně definovat a patrně se bude časem měnit. Bude pravděpodobně zahrnovat řadu různých činností celého spektra konfliktu, měnících se v průběhu času. Přesto je však na operační úrovni možné popsat jeho převažující charakteristiky²². Charakter tažení se liší podle účelu. Například operace vysoké intenzity jsou jiné než boj proti povstalcům. Tyto zásahy vyžadují odlišné intelektuální přístupy a odlišné složení sil, ačkoli některé taktické činnosti (jako přepady konvojů) jsou oběma společné. Účel tažení lze rozlišovat podle následujících faktorů:

- a. **Politické riziko.** Politický význam tažení určuje míra přijatelného rizika, včetně rizika ztrát na životech. Tato míra rizika je úměrná hrozbě pro členské státy nebo národní zájmy.
- b. **Požadovaný účinek.** Strategický konečný stav často určuje charakter tažení. Je-li požadovaným výsledkem porážka nepřátelského státu, pak to bude vyžadovat rozdílný přístup než oddělení bojujících frakcí.
- c. **Charakter boje.** Boj je charakterizován svou frekvencí, rozsahem a intenzitou. Rozsah boje určuje míra, s jakou síly integrují při boji své činnosti. V operacích vysoké intenzity může být například veden boj na úrovni praporu (unit) nebo uskupení (formation). Avšak při zásahu proti povstalcům bude boj veden zpravidla na úrovni čety a roty. Intenzita boje popisuje stupeň koncentrace boje měřitelného mírou spotřeby zdrojů.
- d. **Typ protivníka.** Povaha a počty protivníka budou mít na charakter konfliktu velký vliv. Protivníkem mohou být sofistikované propojené síly nebo příslušníci kmene. To však není nemenné, protože protivník je přizpůsobivý. Například poražená pravidelná armáda se může přeměnit v nepravidelné síly a změnit tak charakter konfliktu; nebo se naopak úspěšná povstalecká skupina může rozvinout v pravidelnou armádu.

Trvalé aspekty konfliktu

0136 Zatímco technologie a globalizace změnily ráz konfliktu, jeho trvalá povaha zůstává nezměněná.

- a. **Napětí.** Napětí je síla, která maří činnost a která jednoduché činí složitým a složitě zdánlivě nemožným. Napětí

²² *Intenzivní boj, akce proti povstalcům, podpora míru a vojenská angažovanost v míru*

může být mentální – například nerozhodnost o dalším postupu. Může být fyzické – například účinek intenzivní nepřátelské palby. Může být způsobené vnějšími vlivy, například činností protivníka nebo počasím. Může být vyvolané u sebe – špatným plánováním nebo rozporem osobnosti. Napětí může dokonce existovat i při absenci protivníka. Právě napětí je hlavním rozdílem mezi plánem na papíře a jeho skutečnou realizací.

- b. **Chaos.** Protože se jedná o lidskou činnost, je konflikt neurčitý a chaotický. Neúplné, nepřesné nebo rozporné informace vytvářejí nepřehlednou válečnou situaci, která omezuje vnímání a způsobuje zmatek. Protivník se může úmyslně pokoušet klamat a znemožňovat zjištění svých záměrů a činností, a tím může značně zvýšit chaos na bojišti. Velitel by měl vyvolat u protivníka chaos a u svých sil dosáhnout větší pořádek, než má protivník. Nezbytnou podmínkou pro získání výhody je pochopení charakteru protivníka, jeho způsobu myšlení, jednání a chování. Protože je ozbrojený konflikt v podstatě chaotický, je přesný výsledek nejistý i v téměř nejjednodušších případech. Důsledkem toho hraje určitou roli i náhoda.
- c. **Nebezpečí.** Použití síly nebo hrozba silou je nejčastějším prostředkem, kterým velitel nutí protistranu dělat to, co chce on. Síla má však tendenci mít větší účinek na konvenčního protivníka. Použití síly nebo hrozba silou s sebou přináší nebezpečí a tím i strach. Všichni muži a ženy pocítují strach ve větší nebo menší míře. Velitel musí svým podřízeným pomoci získat nezbytnou odvahu k překonání strachu a tím zajistit úspěch.
- d. **Lidský stres.** Boj je stresující činnost. Nebezpečí, strach, vyčerpání, osamělost a strádání v různé míře ovlivňují sílu vůle všech zúčastněných. Ovládnutí stresu může přispět k lepšímu výkonu. K vojenské porážce protivníka je nezbytné narušit vůli jeho velitele a sil a současně udržet morálku a vysokou vůli jednotek vlastních.

0137 Všechny tyto faktory zdůrazňují jak význam příslušníků sil v operacích, tak i potřebu jejich efektivního výběru a kvalitního výcviku, který jim dodá dovednosti a důvěru v úspěch.

KAPITOLA 2 ÚČEL NATO A JEHO DOKTRÍNY

Část I – Cíl Aliance

- 0201 Základním a trvalým cílem Aliance tak, jak je uveden v Severoatlantické smlouvě, je hájit v souladu s Chartou OSN svobodu a bezpečnost všech jejích členů politickými a vojenskými prostředky. Aliance ztělesňuje transatlantickou vazbu, spojující Evropu se Severní Amerikou v obranné a bezpečnostní alianci. Od svého založení v roce 1947 zajišťuje NATO kolektivní obranu svých členů na základě společných hodnot – demokracie, lidských práv a právního řádu.
- 0202 K dosažení tohoto cíle využívá Aliance jak svého politického vlivu, tak i svých vojenských schopností, a to v závislosti na druhu ohrožení, jakému jsou vystaveny její členské státy. Se změnou strategického prostředí se také mění způsob, jakým Aliance reaguje na bezpečnostní výzvy. Jejím trvalým úkolem je ochrana stability celého euroatlantického prostoru. Tato ochrana se vyvíjí, aby zahrnovala i nové hrozby, jako je např. terorismus a jiné hrozby mimo tradiční oblast odpovědnosti Aliance.
- 0203 NATO je jednou z hlavních struktur, prostřednictvím které členské státy Aliance realizují své bezpečnostní cíle. Je spíše mezivládní než nadnárodní organizací, ve které si členské země zachovávají plnou suverenitu a nezávislost. NATO slouží jako fórum pro společné konzultace a přijímání rozhodnutí v otázkách, týkajících se bezpečnosti jejích členů. Struktury NATO umožňují nepřetržité konzultace, koordinaci a spolupráci mezi státy v politických, vojenských, ekonomických a jiných otázkách bezpečnosti a dále usnadňují spolupráci v nevojenských oblastech, například v oblasti vědy, informací, ochrany životního prostředí a (zejména) poskytování pomoci při katastrofách.

Kolektivní obrana

- 0204 Základní nosnou zásadou Aliance je vzájemná věrnost a spolupráce mezi svrchovanými státy k zajištění nedělitelné bezpečnosti všech jejích členů. Aliance je založena na zásadě, že bezpečnost každé členské země závisí na bezpečnosti všech. Pokud je ohrožena bezpečnost jednoho z členů, dotýká se to všech. Podpisem Severoatlantické smlouvy berou na sebe členské země závazek tuto zásadu vzájemně respektovat a sdílet rizika a odpovědnost, stejně jako výhody kolektivní obrany. To také znamená, že mnohé aspekty plánování a přípravy obrany, které každá země dříve prováděla sama, jsou prováděny společně. Státy také sdílejí náklady na poskytování zařízení, potřebného pro společný výcvik a činnost jejich

ozbrojených sil. Aliance nezabývá členské státy jejich práva a povinnosti zajistit vlastní svrchovanou odpovědnost v oblasti obrany, umožňuje jim ale, aby realizovaly své základní národní bezpečnostní cíle prostřednictvím kolektivního úsilí.

- 0205 Každá země si uchovává nezávislost a svobodu přijímat vlastní rozhodnutí. Společným plánováním a sdílením zdrojů si však členové mohou užívat větší úroveň bezpečnosti, než jaké by dosáhli jednotlivě. Jedná se o základní zásadu bezpečnostní spolupráce uvnitř NATO.

Základní bezpečnostní úkoly

- 0206 Strategická koncepce Aliance²³ je oficiálním vyjádřením jejich cílů a úkolů. Poskytuje návod pro použití vojenských a nevojenských prostředků k dosažení těchto cílů. Koncepce popisuje bezpečnostní rizika, kterým Aliance čelí, jako „*více-rozměrná a obtížné předvídatelná*“. Formuluje tyto základní bezpečnostní úkoly Aliance:

- a. Sloužit jako základ stability v euroatlantické oblasti.
- b. Sloužit jako fórum pro konzultace mezi spojenci o bezpečnostních otázkách a pro náležitou koordinaci jejich úsilí v oblastech společného zájmu.
- c. Odstrašovat a bránit se jakékoli hrozbě agrese proti jakémukoli státu NATO.
- d. Přispívat k účinné prevenci konfliktů a zapojovat se aktivně do zvládání krizí.
- e. Propagovat široké partnerství, spolupráci a dialog s ostatními zeměmi euroatlantické oblasti.

- 0207 S koncem studené války na sebe Aliance převzala nové základní úkoly, včetně bezpečnostní spolupráce s demokratickými zeměmi celé Evropy, Kavkazu a Střední Asie a také s některými zeměmi severní Afriky a Středního východu. V reakci na změny v celkovém bezpečnostním prostředí převzala Aliance další úkoly. Mezi ně patří jak řešení nestability, vyvolané regionálními i etnickými konflikty v Evropě, tak i hrozby z oblastí mimo euroatlantický prostor. V současné době je Aliance zapojena do stále většího rozsahu aktivit, zaměřených na spolupráce s Ruskem, Ukrajinou a jinými zeměmi mimo NATO a na aktivní řešení nových bezpečnostních otázek, jako je mezinárodní terorismus a nedovolené šíření zbraní hromadného ničení. Aby si Aliance udržela efektivnost při obraně a prosazování bezpečnosti v novém a rychle se měnícím bezpečnostním prostředí, zahájila transformaci, zahrnující všechny aspekty svého programu. Jedná se o nové mise, rozšiřování

²³ C-M(99)21 „Strategická koncepce Aliance“, 29. dubna 1999

o nové členy, získávání nových schopností, nová partnerství (např. PfP) a nové způsoby plnění úkolů.

Struktury Aliance

- 0208 Jedním z hlavních prvků trvalosti Aliance je solidarita, zaručená konsenzuálním rozhodovacím procesem, vyžadujícím jednohlasná rozhodnutí. To často vyžaduje dlouhé konzultace a jednání k dosažení jednomyslnosti²⁴ před přijetím důležitého rozhodnutí. Ačkoli se to může jevit jako zdlouhavý a nepraktický systém, má to dvě velké výhody: je respektována suverenita a nezávislost každé členské země a přijaté rozhodnutí má plnou podporu všech členských zemí a ony se tímto zavazují k jeho plnění.
- 0209 **Národní delegace.** K usnadnění konzultací je každá členská země zastoupena stálou delegací v politickém ústředí NATO v Bruselu. Delegace se skládá ze stálého představitele v postavení velvyslance, který je v čele delegace, a z vojenského představitele. Každý z nich je podporován skupinou civilních a vojenských poradců (diplomatů, obranných poradců a příslušníků OS), kteří zastupují svou zemi v různých výborech NATO.
- 0210 **Severoatlantická rada (NAC).** Na řešení politických a vojenských aspektů činnosti Aliance existují oddělené civilní a vojenské struktury. Obě struktury podporují Severoatlantickou radu (North Atlantic Council – NAC) jako nejvyšší rozhodovací orgán NATO, a zároveň jediný orgán ustavený Severoatlantickou smlouvou. Radě byla Severoatlantickou smlouvou uložena odpovědnost za vytvoření podřízených složek. V rámci tohoto pověření bylo vytvořeno mnoho výborů a plánovacích skupin na podporu činnosti NAC, nebo k převzetí odpovědnosti za určité specifické oblasti, jako je obranné plánování, jaderné plánování a vojenské záležitosti. Ať už se Rada schází na jakékoliv úrovni, její rozhodnutí mají stejnou váhu a odrážejí názory každé vlády. Zpravidla se schází k projednání společných záležitostí nebo problémů, vyžadujících kolektivní rozhodnutí. Pro okruh problémů projednávaných Radou neexistují žádná omezení.
- 0211 NAC nabízí fórum pro rozsáhlé konzultace mezi vládami o všech otázkách, týkajících se jejich bezpečnosti. Všechny

²⁴ *Nutnost jednomyslnosti vyžaduje od všech členských zemí souhlasné „Ano“. Prostá shoda je nedostačující a zdržení se není vhodné. Rozhodnutí jsou často přijímána pomocí tzv. „tiché procedury“, kde mlčení členské země je považováno za „Ano“, ledaže stát „poruší tichou proceduru“. V takovém případě nemůže být rozhodnutí přijato, dokud dotyčný stát nevyjádří své „Ano“. Pokud jsou prováděny změny, pak věc musí být předložena k novému schvalovacímu řízení*

členské země NATO mají rovné právo vyjádřit svůj názor a ponechat si úplnou suverenitu a odpovědnost za svá vlastní rozhodnutí. Rozhodnutí jsou založena na jednohlasnosti a jsou výrazem kolektivní vůle členských zemí.

- 0212 Konzultace se týkají celého spektra činností Aliance, jako je např. vývoj a pořízování techniky pro síly NATO, veřejná diplomacie, vědecké aktivity NATO a programy na ochranu životního prostředí. Další výbory a skupiny, jako např. politicko-vojenský řídicí výbor Partnerství pro mír, pomáhají rozvíjet a vykonávat dohled nad spoluprací se zeměmi Partnerství pro mír. Konzultace se uskutečňují na příslušných fórech, jakými jsou Euroatlantická rada Partnerství (EAPC), Rada NATO-Rusko (NRC) a Komise NATO-Ukrajina (NUC) v různých formátech. Obdobně se projednávají aktivity se zeměmi tzv. Středozemního dialogu²⁵ (MD) a se zeměmi ve Skupině pro spolupráci ve Středozeří (MCG).
- 0213 Politické konzultace mezi členy Aliance se neomezuji na události, k nimž dojde na území pokrývaném Severoatlantickou smlouvou nebo jen na politické otázky. Ve stále větší míře ovlivňují Alianci události, k nimž dochází mimo smluvní území, a proto vyžadují pozornost Rady a výborů jí podřízených. Vždy je k dispozici poradní mechanismus NATO a v takových situacích jej členské státy široce využívají. Těží přitom z výhody přítomnosti národních delegací na jednom místě k projednání i takových otázek, do kterých nemusí být nutně zapojena Aliance přímo či jako celek. Společnými konzultacemi jsou státy schopny včas identifikovat oblasti, kde bude v zájmu bezpečnosti a stability zapotřebí podniknout koordinované akce jako součásti kolektivní strategie. Hlavními výbory, zapojenými do tohoto procesu, jsou Politický výbor na vysoké (Senior Political Committee ze zástupců stálých představitelů) nebo jiné úrovni (Political Committee) a Skupina pro koordinaci politiky (Policy Coordination Group) ze zástupců stálého představitele nebo spíše ostatní diplomaté a obranní poradci.
- 0214 **Generální tajemník NATO.** V čele NATO je generální tajemník, který je jmenován přibližně na 4 roky. Jde o seniorního politika z některého členského (evropského) státu s mezinárodními zkušenostmi. Generální tajemník předsedá jednáním NAC a jiných významných orgánů NATO a pomáhá

²⁵ *Středozemní dialog NATO byl založen v roce 1994 a je fórem pro politické konzultace a praktickou spolupráci se zeměmi Středozeří (Alžír, Egypt, Izrael, Jordánsko, Mauretánie, Maroko a Tunisko). Byl rozšířen Istanbulskou iniciativou pro spolupráci (Istanbul Cooperation Initiative – ICI), určenou k podpoře praktické spolupráce na dvoustranném základě se zainteresovanými zeměmi (na počátku r. 2006 Bahrain, Kuvajt, Katar a Spojené arabské emiráty) v rozsáhlé oblasti Středního východu*

vytvářet konsenzus mezi členskými zeměmi. Při řízení každodenních činností Aliance podporuje generálního tajemníka mezinárodního štábu z expertů – představitelů všech zemí NATO.

- 0215 **Výbor pro obranné plánování.**²⁶ Výbor pro obranné plánování (Defence Planning Committee – DPC) se zabývá většinou otázek týkajících se obrany a otázkami spojenými s plánováním kolektivní obrany. Vojenským orgánům NATO poskytuje konzultace a ve věcech své působnosti má stejnou pravomoc jako rada.
- 0216 **Skupina pro jaderné plánování.** Ministři obrany se také pravidelně scházejí na zasedáních skupiny pro jaderné plánování (Nuclear Planning Group – NPG). Ta dohlíží na jadernou politiku Aliance a projednává množství specifických problémů, souvisejících s jadernými silami a široký okruh otázek, jako je kontrola a šíření jaderných zbraní.
- 0217 **Vojenský výbor.** Na vojenskou strukturu NATO dohlíží Vojenský výbor NATO (Military Committee – MC), který je nejvyšším vojenským orgánem Aliance. Politicky je však podřízen NACu, DPC a NPG. MC se skládá z náčelníků generálních štábů členských zemí. Ti jsou na národních delegacích v ústředí NATO zastupováni vojenskými představiteli (vojáci v hodnosti generála), kteří se účastní stálého zasedání MC pod vedením zvoleného předsedy MC.
- 0218 Zodpovědností Vojenského výboru je poskytovat politickým orgánům NATO doporučení takových opatření, která považuje za nezbytná pro společnou obranu území členských států. Hlavní úlohou MC je usměrňovat a radit v otázkách vojenského postupu a strategie. Poskytuje konzultace ve vojenských věcech i strategickým velitelům NATO, jejichž zástupci se účastní zasedání MC. Vojenský výbor odpovídá za celkové řízení vojenských záležitostí jménem Severoatlantické rady, jakož i za efektivní činnost úřadů výboru. Výbor pomáhá při vytváření obecných strategických koncepcí Aliance. K jeho dalším úkolům v dobách krize, napětí nebo války patří informovat Severoatlantickou radu a Výbor pro obranné plánování o vojenské situaci a předkládat doporučení pro použití vojenské síly, realizaci plánů pro nenadálé události a tvorbu vhodných pravidel použití sil.
- 0219 V rámci Rady euroatlantického partnerství (Euro-Atlantic Partnership Council – EAPC) a Partnerství pro mír (PfP) se MC

²⁶ Francie, která není součástí integrované vojenské struktury NATO, není členem ani Výboru pro vojenské plánování, ani Skupiny pro jaderné plánování

pravidelně schází se zeměmi EAPC/PfP na úrovni národních vojenských představitelů a náčelníků generálních štábů těchto zemí k projednání otázek vojenské spolupráce. Podobná jednání existují i s Ruskem a Ukrajinou, zeměmi Středozemního dialogu a Evropskou unií (EU).

- 0220 **Mezinárodní vojenský štáb.** MC je podporován Mezinárodním vojenským štábem (International Military Staff – IMS). V čele mezinárodního vojenského štábu stojí ředitel, zvolený Vojenským výborem z kandidátů nominovaných členskými státy. IMS odpovídá za plánování, hodnocení a doporučování koncepcí ve vojenských záležitostech, které předkládá Vojenskému výboru. IMS rovněž zajišťuje, aby koncepce a rozhodnutí MC byla realizovány.
- 0221 IMS tvoří vojenští pracovníci, vyslaní členskými státy do štábních funkcí v ústředí NATO. Mají pracovat ve prospěch společného zájmu Aliance, spíše než v zastoupení svého státu.
- 0222 Situační centrum NATO pomáhá NACu, DPC a MC při výkonu jejich funkcí. Slouží jako hlavní místo Aliance pro příjem, výměnu a šíření politických, vojenských a ekonomických informací.

Transformace

- 0223 **Pražský summit NATO v listopadu 2002** odstartoval modernizační proces, který má zajistit, že Aliance získá schopnost účinně reagovat na bezpečnostní výzvy 21. století. Vedoucí představitelé NATO se (tehdy) dohodli na zahájení procesu zdokonalování vojenských schopností Aliance. Tato dohoda o schopnostech NATO se spolu s dohodou o dalším rozšiřování Aliance a o rozšiřování spolupráce s partnerskými zeměmi (země PfP) označuje jako **transformace**.
- 0224 Aliance přijala v Praze řadu opatření, jejichž cílem je vybavit NATO pro celý rozsah novodobých vojenských úkolů a konstatovala, že tradiční, spíše statické síly z doby studené války, již nemají opodstatnění. To znamená, že NATO musí vytvořit síly, které budou schopny rychlejšího přesunu na velké vzdálenosti a které budou schopné se v operaci udržet. Pro tento účel schválili vedoucí představitelé NATO tři iniciativy ke zvýšení obranných schopností Aliance.
- (1) Nová iniciativa ke schopnostem – Pražský závazek ke schopnostem.
 - (2) Vytvoření sil rychlé reakce NATO.
 - (3) Zefektivnění vojenské velitelské struktury NATO.
- 0225 **Pražský závazek ke schopnostem.** Pražský závazek ke schopnostem se liší od svého předchůdce – Iniciativy

k obranným schopnostem²⁷ (Defence Capabilities Initiative – DCI). V Praze se spojenci zavázali, že zdokonalí schopnosti ve více než 400 konkrétních oblastech. Jedná se mj. o oblast obrany proti chemickým, biologickým, radiologickým a jaderným zbraním (Chemical, Biological, Radiological and Nuclear – CBRN), vojenského zpravodajství, sledování a zjišťování cílů, sledování pomocí prostředků vzdušného průzkumu (vzduchemě), velení, řízení a komunikačních systémů, bojové efektivity, včetně přesně naváděné munice a umlčování protivzdušné obrany protivníka, strategické vzdušné a námořní dopravy, doplňování paliva za letu a rozmístitelných jednotek bojové podpory a bojového zabezpečení. Tento závazek byl potvrzen na Istanbulsém summitu (červen 2004) závazkem členů Aliance na dosažení větší využitelnosti svých sil tak, aby větší část sil byla schopna se kdykoli rozvinout a udržet ve spojeneckých operacích. Pražský závazek ke schopnostem by se měl vzájemně podporovat s paralelním úsilím EU získat vojenské schopnosti.

0226 **Síly rychlé reakce NATO**²⁸. Síly rychlé reakce NATO (NATO Response Force – NRF) byly vytvořeny jako technologicky vyspělé, pružné, rozmístitelné, interoperabilní a udržitelné síly, zahrnující pozemní, námořní a vzdušné prvky, připravené k rychlému přesunu kamkoliv bude potřeba. NRF plní dva vzájemně se posilující cíle:

- a. Být silami vysoké pohotovosti, schopné rychlého přesunu, kamkoli bude zapotřebí, a to v celém rozsahu operací Aliance.
- b. Být katalyzátorem pro zdokonalování a nepřetržitou transformaci vojenských schopností Aliance, kterými bude NATO reagovat na vyvíjející se bezpečnostní výzvy.

Velitelská struktura NATO

0227 **Velitelská struktura NATO**²⁹ (NATO Command Structure – NCS) má dvě strategická velitelství (Strategic Commands – SC). Jedno je zaměřené na plánování a vedení operací NATO a druhé na transformaci vojenských schopností NATO pro plnění všech vojenských úkolů Aliance. Velitelství pro operace má tři stálá velitelství operační úrovně. Každé z nich může být vyčleněno jako velitelství příslušné složky, kromě Joint HQ Lisabon.

²⁷ Schválen na summitu ve Washingtonu v dubnu 1999

²⁸ Podrobněji v části II

²⁹ Jak je uvedeno v MC 324/1, „Vojenská organizační struktura NATO“

0228 Strategická velitelství. Existují 2 strategická velitelství (SC):

- a. Spojenecké velitelství pro operace. Velitelem spojeneckého velitelství pro operace je vrchní velitel spojeneckých sil v Evropě (Supreme Allied Commander Europe – SACEUR³⁰), jehož velitelství (Headquarters – HQ) – Vrchní velitelství spojeneckých sil v Evropě (Supreme Headquarters Allied Powers Europe – SHAPE³¹) se nachází v Belgii poblíž Monsu. V souladu s příslušným politickým rozhodnutím a na základě rámcové dohody mezi NATO a EU poskytne SACEUR v případě potřeby kapacity svého operačního velitelství pro operace vedené EU.
- b. Spojenecké velitelství pro transformaci. Velitelem spojeneckého velitelství pro transformaci (Allied Command Transformation – ACT) je vrchní spojenecký velitel pro transformaci (SACT³²), jehož velitelství (HQ SACT) se nachází v Norfolku (Virginia, USA), ačkoli jsou jeho součásti rozmístěny i v Evropě.³³

0229 Operační velitelství. V podřízenosti SACEUR jsou 3 operační velitelství – dvě velitelství společných sil (Joint Force Command – 2 JFC) a třetí, robustní, avšak omezenější společné velitelství (Joint HQ – JHQ).

- a. Velitelství společných sil. Každé ze dvou velitelství společných sil – Společné velitelství v Brunssumu (Nizozemí) a v Neapoli (Itálie) má schopnost velet ze svého stálého umístění společným operacím vysoké intenzity (Major Joint Operation – MJO³⁴) nebo v počáteční fázi operace

³⁰ SACEUR je zároveň velitelem sil USA v Evropě

³¹ Tato historická zkratka, „Vrchní velitelství spojeneckých sil v Evropě (SHAPE)“ je nadále používána navzdory nedávné změně ve struktuře vojenských velitelství NATO

³² K udržování silné transatlantické vazby a zajištění přístupu k transformačním iniciativám USA je SACT zároveň velitelem velitelství společných sil USA

³³ Sem patří personál ACTu v Belgii, Společné bojové středisko ve Stavangeru (Norsko), Společné výcvikové středisko v Bydgoszcy (Polsko), Společné středisko pro analýzu a lessons-learned v Monsantu (Portugalsko) a Středisko podvodního výzkumu v La Spezia (Itálie)

³⁴ Ministerská směrnice z roku 2003 definuje MJO jako operace, které by mohly trvat déle než dva roky a které splňují následující kritéria: pozemní složka schopná plánovat a vést bojovou činnost velikosti armádního sboru s bojovou podporou a bojovým zabezpečením, velitelem a štábem rozmístitelné pozemní složky společných sil (Joint Forces Land Component Commander – JFLCC) s odpovídajícími schopnostmi velení a řízení (C2); námořní složka schopná plánovat

ještě vyšší intenzity. Tato dvě společná velitelství mohou kromě toho postavit jedno pozemní velitelství mnohonárodního společného úkolového uskupení (Combined Joint Task Force HQ – CJTF HQ) pro počáteční a udržovací fázi s možností plnit úlohu mateřského velitelství, nebo postavit pozemní nebo námořní velitelství rozmístitelného společného úkolového uskupení pro operace NRF. (Deployable Joint Task Force HQ – DJTF HQ).

- b. Společné velitelství. Třetí, robustnější ale omezenější velitelství je JHQ Lisabon (Portugalsko). Je v počáteční fázi zodpovědné za nasazení velitelství námořního CJTF nebo za nasazení pozemního nebo námořního DJTF HQ pro vedení operací sil rychlého nasazení (NRF). Má příslušné spojení k velitelství a schopnostem jednotlivých složek, ačkoli nemá žádnou odpovědnost za operační velení (Operational command – OPCOM).

0230 **Velitelství složek.** V podřízenosti obou společných velitelství jsou velitelství pozemní, námořní a vzdušné složky (Component Commands – CCs). Vzhledem k operačním požadavkům může SACEUR vyžadovat po těchto velitelstvích, aby poskytla schopnosti velení a řízení pod velení jakéhokoli ze dvou JFCs nebo JHQ.

- a. Velitelství pozemní složky (LCC). Velitelská struktura NATO má dvě velitelství pozemní složky: Velitelství pozemní složky v Heidelbergu (Německo) a Velitelství pozemní složky v Madridu (Španělsko). Velitelství pozemní složky ve velitelské struktuře NATO se zpravidla rozvíjejí jako velitelství pozemní složky společných sil (Joint Forces Land Component Command HQs – JFLCC HQs) pro velení v počáteční fázi pozemních operací větších než MJO, přitom používají stejná rozmístitelná a společně financovaná zařízení. Vyžadují-li to okolnosti, může být LCC HQ alternativou pro JFLCC pro operace vedené pomocí CJTF. Kromě toho může zesílené LCC HQ vyčlenit CJTF HQ pro udržovací fázi v případě, kdy se intenzita operace snižuje.
- b. Velitelství vzdušné složky (ACC). Velitelská struktura NATO má dvě statická velitelství vzdušných složek:

a vést operace na úrovni úkolového uskupení sil NATO s logistickou podporou a velitelem a štábem rozmístitelné námořní složky společných sil (Joint Forces Maritime Component Commander – JFMCC) s odpovídajícími schopnostmi velení a řízení (C2); vzdušná složka schopná plánovat a provést až 1 000 operačních letů denně s logistickou podporou a velitelem a štábem rozmístitelné vzdušné složky společných sil (Joint Forces Air Component Commander – JFACC) podporované Společným operačním střediskem vzdušných operací (Combined Air Operations Centre – CAOC). V závislosti na úkolu by požadované schopnosti složky mohly být nižší než výše uvedené. Aby operace mohla být pokládána za „MJO“, nejméně jedna složka musí splňovat plná kritéria

v Ramsteinu (Německo) a v Izmiru (Turecko). Každé z těchto dvou velitelství je schopno velet vzdušné složce v operacích vysoké intenzity (MJO) nebo v počáteční fázi operací vyšší intenzity než MJO jako velitelství vzdušné složky společných sil (Joint Forces Air Component Command HQ – JFACC HQ) ze svého stálého rozmístění. Kromě toho mohou dvě velitelství vzdušné složky postavit jedno rozmístitelné JFACC HQ s možností plnění úlohy mateřského HQ. K plnění této funkce jsou tato velitelství podporována šesti společnými operačními středisky letectva (CAOC), čtyřmi stálými a dvěma rozmístitelnými (DCAOC). Velitelství CAOC napojená na velitelství vzdušné složky v Ramsteinu jsou CAOC Uedem (Německo) a CAOC Finderup (Dánsko), Izmir je napojen na CAOC a DCAOC Poggio Renatico (Itálie) a CAOC Larissa (Řecko).

- c. Velitelství námořní složky (MCC). Velitelská struktura NATO má dvě stálá velitelství námořní složky: Velitelství námořní složky v Northwoodu (Velká Británie) a Velitelství námořní složky v Neapoli (Itálie). Každé z těchto velitelství námořní složky je schopno velet námořní složce jako velitelství námořní složky společných sil ze svého stálého umístění a kromě toho je schopno podporovat operace mimo společný operační prostor (Joint Operations Area – JOA). K plnění svých funkcí jsou velitelství námořní složky podporována speciálními entitami pro velení a řízení podmořských operací a námořních vzdušných operací (velitelství ponorkového loďstva Jih /COMSUBSOUTH/ a velitelství letectva Jih /COMAIRSOUTH/ pro velitelství námořní složky v Neapoli a velitelství ponorkového loďstva Sever /COMSUBNORTH/ a velitelství letectva Sever /COMAIRNORTH/ pro velitelství námořní složky v Northwoodu).

0231 **Prostor odpovědnosti.** SACEUR má trvale vyčleněn prostor odpovědnosti (Area of Responsibility – AOR). Tento prostor zahrnuje veškeré území Aliance s výjimkou Kanady a Spojených států.³⁵

0232 **Zájmový prostor.** SACEUR je zodpovědný za zájmové prostory (Areas of Interest – AOI³⁶), které jsou mimo území NATO. Velitelé NATO v nich sledují a analyzují regionální nestabilitu, vojenské schopnosti a aspekty nadnárodních problémů.

³⁵ Pokud by vznikla potřeba operací na území Kanady nebo Spojených států, SACEUR se přímo spojí s vojenskými představiteli těchto zemí

³⁶ Zájmový prostor velitele, související s cíli současné nebo plánované operace, zahrnující jeho prostor vlivu nebo odpovědnosti, operační prostor a přiléhající prostory. AAP-6, Terminologický slovník pojmů a definic NATO

mů, aby identifikovali jejich možné důsledky, jež by mohly přímo nebo nepřímo ovlivnit bezpečnostní zájmy NATO.³⁷

- 0233 **Společné operační prostory.** SACEUR nebo jiný určený velitel bude plánovat a vést vojenské operace uvnitř společného operačního prostoru (Joint Operations Area – JOA³⁸), který bude ustaven ke splnění konkrétního úkolu. JOA je vymezen ve spolupráci s členskými státy a schválen NACem nebo MC v souladu s procesem operačního plánování NATO.³⁹ JOA a parametry, které jej vymezují, jako je čas, rozsah úkolu a geografické oblasti, jsou přizpůsobeny nenadálé situaci nebo konkrétnímu úkolu a mohou přesahovat prostory odpovědnosti.
- 0234 **Operační prostor.** Uvnitř JOA může společný velitel určit operační prostor (Area of Operations – AOO⁴⁰), ve kterém velitelé složek povedou operace⁴¹.

Organizační struktura sil NATO

- 0235 NATO nemá žádné vlastní ozbrojené síly, kromě sil létajícího systému včasné výstrahy a řízení NATO (NATO Airborne Early Warning and Control Force). Většina sil, které má NATO k dispozici, zůstává pod plným národním velením a řízením do doby, než jsou členskými zeměmi vyčleněny pro plnění úkolů NATO. Politické a vojenské struktury NATO zajišťují organizační opatření, potřebná pro společné velení, řízení a výcvik a rovněž pro předběžné plánování, jehož cílem je umožnit národním silám tyto úkoly plnit.

³⁷ Oblasti zájmu mohou být definovány SACEURem a schváleny Vojenským výborem nebo NAC/DPC

³⁸ Dočasný prostor stanovený vrchním velitelem spojeneckých sil v Evropě, v rámci kterého velitel společných sil plánuje a plní stanovený úkol na operační úrovni. Prostor společné operace a jeho definované parametry, jakými jsou doba, rozsah plněního úkolu a geografická poloha, jsou předem plánované nebo jsou pro daný úkol vytvářené a jsou obvykle spojované s operacemi společného mnohonárodního úkolového skupení AAP-6

³⁹ Viz MC 133/3, „Systém operačního plánování NATO“ a kapitola 3

⁴⁰ Prostor stanovený společným velitelem pozemních nebo námořních sil k vedení vojenské činnosti. Prostor činnosti obvykle nezahrnuje celý prostor společných operací, který má společný velitel k dispozici, ale je dostatečně velký pro velitele složky společných sil ke splnění uložených úkolů a k ochraně vlastních sil AAP-6

⁴¹ JFACC je zpravidla odpovědný za koordinaci všech vzdušných operací v celém JOA

- 0236 Plný rozsah úkolů Aliance vyžaduje rozmístitelná velitelství a síly, které jsou dostatečně pružné pro účinné plánování, tvorbu a aktivaci sil a které mají odstupňovanou dobu pohotovosti. Struktura sil NATO (NFS⁴²) se skládá ze spojeneckých, národních a mnohonárodních sil a z jejich velitelství, daných Alianci trvale nebo dočasně k dispozici, s upřesněnými kritérii bojové pohotovosti. Národní příspěvky jsou dostupné Alianci jak prostřednictvím schváleného mechanismu předání do podřízenosti (Transfer of Authority – TOA⁴³), tak prostřednictvím koordinace a dohod o spolupráci, rozšířené o společné prostředky pro specifické schopnosti a možnosti vývoje situace.
- 0237 Zatímco velitelská struktura NATO je v první řadě zamýšlena pro velení a řízení (C2) společných spojeneckých operací, struktura sil NATO zajistí další síly a prostředky C2 i na úrovni jednotlivých prostředí.

Část II – Síly Aliance

Úloha sil Aliance

- 0238 Základním úkolem vojenských sil Aliance je chránit mír a poskytovat záruky pro územní celistvost, politickou nezávislost a bezpečnost států Aliance. Síly Aliance by proto měly být schopny odstrašit a porazit protivníky a vést účinnou obranu za účelem udržení nebo obnovení územní celistvosti států Aliance. V případě konfliktu by měly být schopny rychle ukončit válku a přimět agresora znovu zvážit své rozhodnutí, zastavit útok a stáhnout své síly.
- 0239 Při udržování bezpečnosti a stability v euroatlantickém prostoru je důležitým cílem Aliance a jejích sil předcházet rizikům tím, že budou zasahovat v počátcích potenciálních krizí. V případě krize, ohrožující euroatlantickou stabilitu a bezpečnost členů Aliance, mohou být jednotky Aliance povolány k zásahu mimo území NATO. Mohou být také povolány k účasti v operacích na udržení mezinárodního míru a bezpečnosti, aby tak podpořily jiné mezinárodní organizace a doplnily a posílily politické akce v rámci širšího přístupu k bezpečnosti.
- 0240 Při vedení vojenských operací v rámci krizového řízení budou síly Aliance muset jednat s rozmanitými činiteli, riziky, situacemi a požadavky, včetně mezinárodních organizací (international organizations – IOs), nevládních organizací (non-governmental organizations – NGOs) a mnohonárodních vládních agentur. Síly Aliance budou muset zajistit, aby jejich strategické vojen-

⁴² Více informací viz MC 317/1, „Organizační struktura sil NATO“

⁴³ Viz MC133/3 příloha C, odst.11

ské postupy a činnosti doplňovaly činnost jiných mezinárodních a regionálních organizací, zejména Organizace spojených národů (OSN), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) a Evropské unie (EU). Společné cíle, tedy mír a stabilita, budou dosaženy rychleji, když se bude maximálně účinně využívat diplomatické, vojenské a ekonomické síly každé organizace. To bude vyžadovat vedení vojenských operací na pevném právním základě a plné uznání jejich legitimacy mezinárodním společenstvím. Případné zapojení zemí PfP a jiných nečlenských zemí NATO do operací vedených NATO by bylo hodnotným příspěvkem NATO k řešení krizí, ohrožujících euroatlantickou bezpečnost. Aliance bude muset zajistit úzkou spolupráci a koordinaci s mezinárodními organizacemi ve všech fázích operace. Pro efektivní vedení vojenských operací jsou rozhodující dobře vycvičené a vybavené síly s odpovídajícím stupněm pohotovosti a dostatečnou silou k plnění úkolů celého spektra nenadálých situací a vhodné podpůrné struktury, plánovací nástroje a schopnosti velení a řízení. Aliance by rovněž měla být připravena podpořit operace pod politickým a strategickým řízením EU nebo jiných organizací.

- 0241 Vojenské síly Aliance přispívají k podpoře a prosazování stability také svou mírovou vojenskou angažovaností v celé euroatlantické oblasti. Děje se tak prostřednictvím vzájemných vojenských styků, spolupráce a společných cvičení se zeměmi PfP a prohlubováním vztahů NATO se zeměmi Středozemního dialogu a Středního východu v rámci Istanbulské iniciativy o spolupráci. Síly Aliance přispívají ke stabilitě a porozumění prostřednictvím opatření ke zvyšování důvěry, transparentnosti a vzájemné komunikace a prostřednictvím ověřování dohod o omezení zbrojení a odminování. Hlavní oblasti konzultací a spolupráce mj. zahrnují: výcvik a cvičení, interoperabilitu, civilně-vojenské vztahy, rozvoj koncepcí a doktrín, obranné plánování, krizové řízení, opatření proti nedovolenému šíření zbraní, spolupráci při vyzbrojování a rovněž účast na operačním plánování a operacích.

Interoperabilita

- 0242 Efektivita (celkových) sil Aliance v míru, krizi nebo v konfliktu, závisí na tom, jak výkonně a účinně jsou vyčleněné síly schopny vést společnou operaci. Spojenecké společné operace by měly být připravovány, plánovány a vedeny takovým způsobem, který zajistí co nejlepší využití relativní síly a schopností účastnických zemí a co nejlepší využití ozbrojených sil, které státy pro operaci nabídnou. Společná doktrína, podpořená standardizací (sjednocením) výzbroje a postupů a ověřená v účasti ve společných a mnohonárodních cvičeních, vytváří základ pro interoperabilitu uskupení a jednotek společných a mnohonárodních sil. Na operační úrovni by se měla zdůrazňovat integrace sil přispívajících států a dosažení možné

synergie. To bude mít značný vliv na schopnost společných sil splnit cíle stanovené velitelem.

Druhy sil Aliance

0243 Struktura sil Aliance se skládá z velitelství a teritoriálních sil (In-Place Forces – IPF) a rozmístitelných sil (Deployable Forces – DF). Oba druhy sil jsou udržovány na různých stupních pohotovosti za účelem zajištění vysoké pružnosti při plnění požadavků pro vedení udržitelných operací.

- a. **Rozmístitelné síly.** DF jsou určeny pro plnění všech úkolů NATO, jsou schopné nasazení na celém teritoriu NATO a mimo něj a jsou složeny zejména z mnohonárodních velitelství a sil, udržovaných na příslušné úrovni pohotovosti. Jsou organizovány ve fondu národních a mnohonárodních velitelství a sil. Zajišťují schopnost rychlé reakce a posílení IPF v případě jakékoli kolektivní obranné operace a rovněž v případě rychlé reakce a rotace velitelství a sil při plnění dalších úkolů.
- b. **Teritoriální síly.** Teritoriální síly (In-Place Forces – IPF) jsou převážně určeny pro kolektivní obranu uvnitř nebo poblíž území státu, který tyto síly poskytuje. Proto tato velitelství a síly nemusí být plně rozmístitelné, jsou však udržovány na příslušných stupních pohotovosti. Jejich síly vysoké pohotovosti jsou určeny k počáteční reakci na vznikající hrozbu pro území Aliance. Vzhledem ke své taktické mobilitě se mohou také podílet i na jiných úkolech ve svém okolí. Jsou zabezpečovány v prvé řadě jednotlivými státy.

0244 **Stupně pohotovosti.** IPF a DF se podle úrovně své pohotovosti člení na 3 druhy sil: síly s vysokým stupněm pohotovosti (High Readiness Forces – HRF), síly s nižším stupněm pohotovosti (Forces of Lower Readiness – FLR) a síly s prodlouženou dobou pohotovosti (Long-Term Build-Up Forces – LTBF). Dohromady HRF a FLR vytvářejí síly s vyšším stupněm pohotovosti (Graduated Readiness Forces – GRF).

- a. **Síly s vysokým stupněm pohotovosti.** HRF je omezená, avšak významná část pozemních, vzdušných a námořních sil schopných rychlé, a bude-li třeba, i okamžité reakce na širokou škálu událostí, včetně nenadálého útoku na jakéhokoli spojence.
- b. **Síly s nižším stupněm pohotovosti.** FLR zajišťují velkou část sil určených pro kolektivní obranu, pro další posílení určité oblasti a pro rotaci sil k udržení jiných operací.
- c. **Síly s prodlouženou dobou pohotovosti.** LTBF zajišťují pro Alianci další síly a prostředky pro krajní případ vedení obranných operací velkého rozsahu, čímž umožní Alianci vybudovat větší síly jak pro omezené použití, tak pro použití v reakci na jakékoli zásadní změny v bezpečnostním prostředí.

- 0245 **Národní vyčleňování sil.** V míru existují 4 kategorie sil (Force Designation Categories – FDC), které vyjadřují vyhlášenou (deklarovanou) nebo možnou dostupnost velitelství a sil jednotlivých členských států pro síly NATO. Vyhlášení FDC se děje ve spojení s druhem sil (IPF, DF) a stupněm pohotovosti (HRF/FLR/LTBF). Ve zkratce:
- a. **Síly pod velením NATO.** Velitelství a síly, které státy daly pod operační velení (OPCOM) nebo operační řízení (OPCON) velitele NATO.
 - b. **Vyčleněné síly.** Velitelství a síly, které byly se souhlasem států dány pod operační velení (OPCOM) nebo operační řízení (OPCON) velitele NATO v souladu se systémem krizového řízení NATO (NATO Crisis Response System – NCRS). Může jít také o síly, vyčleněné podle zvláštních dohod, jako je např. memorandum o porozumění (Memorandum of Understanding – MOU), anebo o síly vyčleněné na základě OPLAN a prováděcí směrnice schválené NAC, na vyžádání strategického velitele prostřednictvím aktivačního rozkazu (Activation Order – ACTORD).
 - c. **Předurčené síly.** Velitelství a síly, které se souhlasem států budou v určité době dány pod operační velení (OPCOM) nebo operační řízení (OPCON) velitele NATO.
 - d. **Jiné síly pro NATO.** Velitelství a síly, které by mohly být dány pod operační velení (OPCOM) nebo operační řízení (OPCON) velitele NATO, včetně dalších sil, které by mohly spolupracovat se silami NATO za specifikovaných podmínek.

Mnohonárodní společné úkolové uskupení

- 0246 Mnohonárodní společné úkolové uskupení (Combined Joint Task Force – CJTF) sestává ze sil a velitelství NCS, NFS, členských států a partnerských zemí PíP. CJTF je mnohonárodní a rozmístitelné úkolové uskupení více druhů sil, uzpůsobené pro plnění konkrétního úkolu a postavené pro celý rozsah vojenských úkolů Aliance. Je řízeno z velitelství CJTF. Toto velitelství je rozmístitelné, nestálé, mnohonárodní a společné. Má proměnlivou velikost a je postavené pro konkrétní úkol. CJTF zahrnuje tři úrovně: CJTF HQ, velitelství podřízených složek a síly vyčleněné pro operaci. Do sil mohou přispívat i státy, které nejsou členy NATO. Cílem vytvoření kapacity CJTF NATO je:
- a. Vytvořit CJTF HQ, které je schopné výkonu C2 v celém rozsahu vojenských operací až po operace MJO, vyžadující rozmístitelné síly a prostředky C2, včetně C2 NRF.
 - b. V rámci celého rozsahu vojenských operací Aliance:
 - (1) Vést operace spolu se zeměmi PíP a jinými nečlenskými zeměmi NATO v situacích nesouvisejících s kolektivní obranou.
 - (2) Podporovat rozvoj vztahů NATO – EU při realizaci dohod Berlín Plus tím, že Aliance může poskytnout CJTF

HQ a další schopnosti nebo součásti pro operace pod politickým a strategickým řízením EU.⁴⁴

- 0247 **Výstavba mnohonárodního společného úkolového uskupení.** Pro aktivaci CJTF HQ a jemu přidělených sil bude využit systém operačního plánování NATO⁴⁵, včetně postupů pro aktivaci a rozvinutí sil. Podrobnosti jsou uvedeny v AJP-3 a AJP-5.
- 0248 **Výběr velitele mnohonárodního společného úkolového uskupení.** V případech, kdy Aliance rozhodla aktivovat CJTF, předkládá strategický velitel návrh na jmenování velitele CJTF. Návrh je dále schválen Vojenským výborem a vzat na vědomí NACem. Velitelé 2 JFC odpovídají za vybudování a zabezpečení pozemního CJTF HQ, zatímco JHQ Lisabon odpovídá za vybudování námořního JTF HQ v počáteční fázi (operace). Velitel složky NCS nebo jeho zástupce může být velitelem CJTF (COMCJTF) v udržovací fázi.
- 0249 **Mateřské velitelství mnohonárodního společného úkolového uskupení.** CJTF HQ se skládá z předem určených osob tří mateřských HQ, schopných pokrýt všechny odbornosti od J1 po J9. Zahrnuje součásti štábu rozmístitelného společného úkolového uskupení (Deployable Joint Task Force HQ – DJTF HQ) a je doplněn předurčenými osobami. Pro námořní HQ může být zřízeno předsunuté organizační jádro. Každé mateřské HQ CJTF⁴⁶ odpovídá za zřízení a chod organizačního jádra svého CJTF HQ spolu s vybavením a organizačního jádra podpůrné jednotky CJTF HQ⁴⁷. Mateřské HQ CJTF kromě toho provádí výcvik a cvičení organizačního jádra, osob určených k rozšíření velitelství a podpůrných modulů k zajištění výstavby akceschopného HQ v rámci požadované pohotovosti.
- 0250 Síly předurčené pro CJTF by měly v nejvyšší možné míře používat standardy NATO, schválené doktríny, taktiku, techniky a postupy. K tomu je potřeba určité vzdělávání a výcvik. Kromě toho bude jedním z prvních úkolů COMCJTF zjistit stupeň interoperability mezi technikou a postupy sil Aliance a jinými ozbrojenými silami a přijmout opatření na plnou integraci úsilí všech zúčastněných jednotek.

⁴⁴ SG(2003)0355, „Výměna dopisů mezi NATO a EU ke vztahům NATO a EU,“ 17. března 2003

⁴⁵ MC133/3

⁴⁶ Velitelství společných sil v Brunssumu nebo Neapoli pro pozemní CJTF HQs, JHQ Lisabon pro námořní CJTF

⁴⁷ Další podrobnosti o štábu a organizaci operačního jádra CJTFHQ a následném posílení pro doplnění CJTF HQ na plné počty jsou v AJP-3(A)

Síly rychlé reakce NATO

- 0251 **NRF – NATO Response Force** představují vycvičený a certifikovaný balík společných sil, udržovaných na vysokém stupni pohotovosti a uzpůsobených pro plnění stanoveného úkolu. NRF jsou schopny plnit některé úkoly samostatně, účastnit se operací jako součást větších sil nebo působit jako předsunuté síly (initial-entry forces), které připravují společný operační prostor pro následné síly (follow-on forces). Síly NRF jsou však omezeny co do velikosti, složení a schopností a nelze je vždy použít pro řešení vznikající krize.
- 0252 **Složení sil rychlé reakce NATO.** Pohotová reakce NRF na rychle se rozvíjející krizi je založena na postupech NATO⁴⁸ a národů pro přijímání politických rozhodnutí (politickém rozhodovacím procesu). Rozhodne-li NAC o nasazení NRF, jsou NRF schopny zahájit rozvinutí ve lhůtě 5 dnů po oznámení a samostatně vést bojovou činnost až 30 dnů při využití vlastního logistického zabezpečení nebo i déle s obnovou zásob. Společný seznam požadavků (Combined Joint Statement of Requirements – CJSOR), který vyjadřuje plné operační schopnosti⁴⁹ NRF, bude zahrnovat pozemní složku velikosti brigády schopnou vést vstupní intervenční operace; námořní úkolové uskupení, složené ze skupiny bitevních lodí doprovázejících letadlovou loď (one carrier battle group), obojživelného úkolového uskupení se skupinou pro boj na souši; vzdušné složky schopné provádět 200 bojových operačních letů denně a složky pro vedení speciálních operací. Síly a prostředky bojové podpory a bojového zabezpečení jsou integrální součástí NRF. Zahrnují jednotky pro obranu proti zbraním hromadného ničení (OPZHN), zdravotnické jednotky a rovněž podpůrné vzdušné a námořní jednotky, speciální mnohonárodní jednotku (Multinational Specialized Unit – MSU), logistické jednotky, spojovací jednotky, jednotky vojenského zpravodajství, případně další podpůrné jednotky, které jsou potřeba pro vytvoření spolehlivých a bojeschopných sil. Vezmeme-li v úvahu, že některé přispívající státy, které jsou členy jak NATO, tak i EU, mají jednu sadu sil, pak je důležité zamezit zdvojení úsilí nebo duplicitě při vydávání úkolů. Síly NRF a síly EU by se měly vzájemně posilovat (doplňovat).

⁴⁸ Pro nasazení rychle rozmístitelných sil, jakými jsou NRF, může NAC použít zkrácený rozhodovací proces NATO. Podrobnosti viz MC 133-3, oprava tiskových chyb 3 příloha E a AJP-5

⁴⁹ Síly rychlé reakce (NRF) čítající 9 500 vojáků byly oficiálně inaugurovány 15. října 2003 na Velitelství společných sil v Brunssumu. NRF dosáhly počátečních operačních schopností v říjnu 2004 se 17 000 vojáky a budou mít až 25 000 vojáků, kdy v průběhu října 2006 dosáhnou plných plánovaných operačních schopností

- 0253 **Síly rychlé reakce NATO a velení a řízení.** Síly, které tvoří NRF, jsou rozmístitelné síly s vysokou pohotovostí, vybrané z celé struktury ozbrojených sil NATO, a rovněž ze sil, které nabídly státy NATO. Velení a řízení (C2) NRF je založeno na zásadách a strukturách NFS⁵⁰, NCS⁵¹ a CJTF⁵². C2 společných NRF tak má tříúrovňovou strukturu (SC HQ, JHQ/JFC HQ a CC HQ) s velitelem NRF operační úrovně, kterým je zpravidla JFC nebo velitel CJTF. Vzhledem k charakteru NRF musejí být prvky velení a řízení na druhé a třetí úrovni rozmístitelné (schopné rozvinutí). JFC/JHQ se bude rozvíjet v souladu s koncepcí CJTF a zatímco velitelství rozmístitelné vzdušné složky bude vzato z NCS, velitelství rozmístitelné pozemní a námořní složky bude zpravidla vzato z velitelství HRF(L) a HRF(M).
- 0254 **Výcvik, certifikace a transformace.** Cílem výcviku NRF a certifikace bojové pohotovosti je připravit společné síly na vedení bojové činnosti v celém rozsahu úkolů NATO. NRF cvičí a jsou certifikovány podle standardů, stanovených SC pro operace schválené NACem. NRF mají být také katalyzátorem pro transformaci schopností v Alianci. Rotace jednotek v rámci jednotlivých stupňů pohotovosti napomůže při šíření vyšších schopností a zkušeností ve společných operacích v širokém segmentu sil Aliance.

Organizace velitelství

- 0255 Organizace velení. V rámci integrované vojenské struktury NATO existují 3 základní modely pro velení a organizaci vojsk s rozdílným stupněm mnohonárodnosti. Tyto základní modely jsou pružné a mohou být použity pro různé modely organizace velení. Jsou rovněž vhodné pro operace pod velením mezinárodních organizací:
- Plně integrované síly.** Plně integrované síly jsou založeny na „poměrném podílu“ složek sil a plně integrovaných velitelství dvou nebo více států. Oficiální (služební) jazyk a procedury si schvalují přispívající státy. Velitelé takových mnohonárodních uskupení obvykle ve funkci rotují (střídají se).
 - Vedoucí stát.** Odpovědnost za plánování a provedení operace přebírá jeden (tzv. vedoucí) stát. Ten obvykle zajišťuje velícího důstojníka, štáb, strukturu velení, řízení

⁵⁰ MC 317/1

⁵¹ MC 324/1

⁵² MC 389/2 „MC Policy on NATO's Combined Joint Task Force“

a KIS (C3I), doktrínu a logistickou⁵³ koordinaci. Ostatní státy mohou těmto silám přispívat a obsazovat určité funkce ve štábu. (Pozn.: AČR poprvé ve své historii plnila roli *Lead Nation v Multinational Task Force Center v operaci KFOR od 1. srpna 2005 do 31. července 2006*).

- c. **Rámcový stát.** Vytvoření požadované struktury velení a sil zajišťuje jeden stát. Hlavní část štábu a podpory velitelství bude pocházet z (tohoto) rámcového státu. Oficiální (služební) jazyk a procedury však vychází z aliančních standardů.

0256 **Metody řízení sil.**⁵⁴ Velitelé jsou schopni velet a řídit síly a prostředky účinněji s pomocí společných štábů. Specialisté nebo styční a štábní důstojníci a rovněž velitelé podřízených, podpůrných nebo nadřízených částí sil mohou poskytovat vojenská doporučení (návrhy). Příslušní velitelé složek poskytují tato doporučení úměrně k podílu národních sil na mnohonárodních ozbrojených silách nebo schopnostech kontingentu.

- a. **Nepřímá metoda.** Ve většině spojeneckých společných operací by byly součástí sil, poskytovaných jednotlivými státy, seskupeny pod velitele složek, kteří jsou podřízeni společnému JFC⁵⁵. JFC by pak svou pravomoc nad těmito součástmi vykonával prostřednictvím velitelů složek.
- b. **Přímá metoda.** U operací malého rozsahu může JFC vykonávat svou pravomoc přímo. V takovém případě by měl dostat k dispozici odpovídající mnohonárodní společný štáb.

Část III – Úvod k doktríně Aliance

Účel doktríny

0257 Doktrína je definována jako „Základní principy, podle kterých se řídí činnost ozbrojených sil při plnění úkolů. Tyto principy jsou

⁵³ V souladu s AJP-4 by model logistické podpory vedoucího státu mohl být realizován samostatně státem bez toho, aby byl tento stát odpovědný za celkové plánování a uskutečnění operace

⁵⁴ Podrobněji viz AJP-3(A) „Spojenecká společná doktrína pro operace“

⁵⁵ V celé této publikaci je používán pojem „velitel společných sil“ (Joint Force Commander – JFC) ve významu velitele společných sil operační úrovně, bez ohledu na to, jak byly síly postaveny. Sám velitel může být v závislosti na situaci také velitelem velitelství společných sil. K zamezení nedorozumění je nezkácený pojem „Joint Force Command“ používán k označení dvou společných velitelství v Brunssumu a Neapoli

závazné, ale v praxi vyžadují uvážlivé používání⁵⁶. Prvořadým účelem doktríny je proto dát ozbrojeným silám Aliance rámcové zásady pro vedení operací. Doktrína pojednává o tom, jak by tyto operace měly být řízeny, organizovány, vedeny a zabezpečovány. Nepojednává proto o minulosti, ale ani o budoucnosti ve střednědobém nebo dlouhodobém horizontu. Věnuje se současnosti nebo blízké budoucnosti. Je živá a dynamická, orientovaná spíše na současnost a její význam se neustále hodnotí. Doktrína popisuje způsob, jakým ozbrojené síly Aliance přistupují k provádění vojenských činností, ale nepopisuje, co mají dělat nebo proč. To je záležitost politiky.

- 0258 **Vztah mezi politikou a doktrínou**⁵⁷ Politika se vyvíjí v reakci na měnící se politicko-vojenské strategické prostředí a s ohledem na praktické zkušenosti nebo nové technologie. Její charakter je v podstatě nařizující (normativní). I když rozvoj doktríny ovlivňují i jiné faktory, doktrína se primárně vyvíjí v reakci na vývoj v politice, vývoj schopností pro vedení bojové činnosti anebo v reakci na okolnosti, ovlivňující nasazení ozbrojených sil. Je to tedy právě politika, přijímaná nejvyššími národními orgány, která doktrínu zpravidla usměrňuje a řídí.
- 0259 **Vzájemná závislost politiky a doktríny.** Některé doktríny se zabývají základními zásadami a mají tak dlouhodobý charakter. Nepodléhají snadno krátkodobým změnám ve vývoji politiky. Proto by taková ratifikovaná doktrína měla být brána v úvahu při vývoji konkrétní politiky. Politika a doktrína by měly být každopádně konzistentní a měly by se vzájemně podporovat.
- 0260 **Doktrína a interoperabilita.** Bez společné doktríny by síly jednotlivých států nemohly společně vést bojovou činnost. Společná doktrína NATO je důležitá pro dosažení interoperability jak na ideologické úrovni (umožňující tak velitelům z různých států mít stejný přístup k operacím), tak i na úrovni procedurální (aby například pozemní síly jednoho státu mohly vyžadovat přímou leteckou podporu od státu jiného).
- 0261 **Hlavní doktrínální dokumenty.** Některé dokumenty mají užší vazbu k politice NATO než ostatní. Doktrínální dokumenty jsou vytvářeny pro různé uživatele s různými požadavky a cíli. Tyto dokumenty sahají od rámcových (zastřešujících) až po ty, které popisují postupy a záležitosti taktické nebo technické standardizace čili využitelné na nejnižších úrovních. Hlavní vojenské⁵⁸

⁵⁶ AAP-6

⁵⁷ MCM-077-00 „Směrnice Vojenského výboru ke vztahu mezi politikou NATO a vojenskou doktrínou“

⁵⁸ Základní („keystone“) a zastřešující („capstone“) dokumenty jsou v současné době AJP-01, AJP-2 „Spojenecká společná doktrína vo-

doktrinální dokumenty, které jsou považovány za zastřešující, mají zpravidla svou cílovou skupinu v NCS. Doktrinální dokumenty mají úzký vztah k politickým dokumentům. Jejich schvalování a zavádění na příslušné úrovni vojenského velení NATO proto vyžaduje konsenzus, který zajistí jejich soulad s politikou.

Nástroje strategie Aliance

- 0262 **Strategie Aliance.** Politika se zabývá prostředky k ovlivnění chování jiných. Vedení mezinárodní politiky se zabývá použitím státní síly v rámci mezinárodního politického systému na podporu národních nebo společných zájmů, a to zpravidla v součinnosti se spojenci nebo partnery. Hlavní národní strategii tvoří zformulované cíle a způsoby na jejich dosažení. Jelikož je činnost Aliance postavena na konsenzu, je její strategie určována mírou kolektivní vůle jejích členů. Strategický postoj Aliance odráží realitu síly, kterou aliance států uplatňuje v rámci mezinárodního politického systému. Ústředním bodem je základní triáda, tvořená diplomacií, ekonomikou a vojenskou silou. Každý z těchto tří dílů představuje nástroje státní moci⁵⁹ NATO jako politicko-vojenská aliance může koordinovat pouze ekonomickou činnost jednotlivých členů. Pokud však již bylo přijato společné rozhodnutí Severoatlantickou radou, diplomatická a vojenská síla jednotlivých států může být použita jako jeden celek.
- 0263 **Diplomatické nástroje.** Diplomatická síla přesvědčit vyplývá ze schopnosti jednat, zprostředkovat dohody, utvářet vztahy se svými spojenci a potenciálními partnery a ze schopnosti dosahovat úspěchu silou argumentů, spíše než použitím čistě ekonomických nebo vojenských prostředků. Účinná diplomacie spoléhá na kombinaci (dobré) pověsti a poctivosti a na podporu ekonomických a vojenských sfér. Tyto prvky společně pomáhají přetvořit dovednosti do uplatňování vlivu. Diplomatické nástroje jsou neustále používány i během války, kdy je potřeba uplatňovat vliv na spojence a neutrální státy stejně důležitá jako nutnost použít vojenských sil proti protivníkovi při fyzické obraně národních zájmů. Veřejnou tvář společného diplomatického nástroje Aliance je její generální tajemník.

jenského zpravodajství, kontrarozvědky a bezpečnosti“, AJP-3 „Spojenecká společná doktrína pro operace“, AJP-4 „Spojenecká společná doktrína pro logistiku“, AJP-5 „Spojenecká společná doktrína operačního plánování“ a AJP-9 „Spojenecká společná doktrína pro civilně-vojenskou spolupráci“

⁵⁹ Viz odst. 0266, kde je uveden jiný názor na nástroje, a který jako čtvrtý nástroj představuje informace

- 0264 **Ekonomické nástroje.**⁶⁰ Zahraniční investice, tok kapitálu a obchod určují míru uplatňování ekonomického vlivu. Stejně jako všechny politické nástroje, musí být i ekonomická opatření používána přiměřeně k okolnostem. Jedna možnost je uvalení ekonomických sankcí. Význam sankcí je však stále sporný, protože v prostředí globalizované ekonomiky mají jen zřídka kdy pohotový a přesný účinek, a také proto, že jejich úspěch je obtížně měřitelný. Za mimořádných okolností mohou ekonomické nástroje pro své uskutečnění vyžadovat použití vojenských sil. Jde například o operace na vynucení ekonomických sankcí (embarga apod.).
- 0265 **Vojenské nástroje.** Vojenská síla může být použita spolu s ostatními nástroji za různých okolností. Mezi ně patří prevence konfliktu, pomoc při pohromách, bezpečnostní operace a konflikt. Vojenská síla může být považována za nástroj, který je použit, když ostatní nástroje selžou. Včasné začlenění vojenského nástroje do kolektivní strategie však může zabránit sehlání ostatních nástrojů. Aliance by proto měla používat vojenské prostředky přiměřeně k požadovanému strategickému stavu a s přihlédnutím ke způsobu, jakým jsou používány ostatní nástroje síly.
- 0266 **Informační nástroje.** Obecně jsou uznávány tři výše uvedené nástroje státní moci. Jiné názory však navrhuji přiřadit mezi ně i informace jako nástroj čtvrtý: O informacích platí, že:
- a. Informace jsou nutné k podpoře ostatních nástrojů.
 - b. Informace o vlastních silách musí být chráněny z důvodu národní bezpečnosti a ochrany osobního soukromí a rovněž z důvodu zamezení přístupu protivníka k informacím, které by mohl využít pro realizaci své strategie.
 - c. Řízené uvolňování informací je nezbytné například proto, aby se veřejnost a média k informacím dostaly.

Informační nástroje se tedy zaměřují na ovlivnění informací a informačních systémů protivníka při současné ochraně vlastních informací a informačních systémů Aliance. Jsou proto propojeny s aktivitami, koordinovanými informačními operacemi

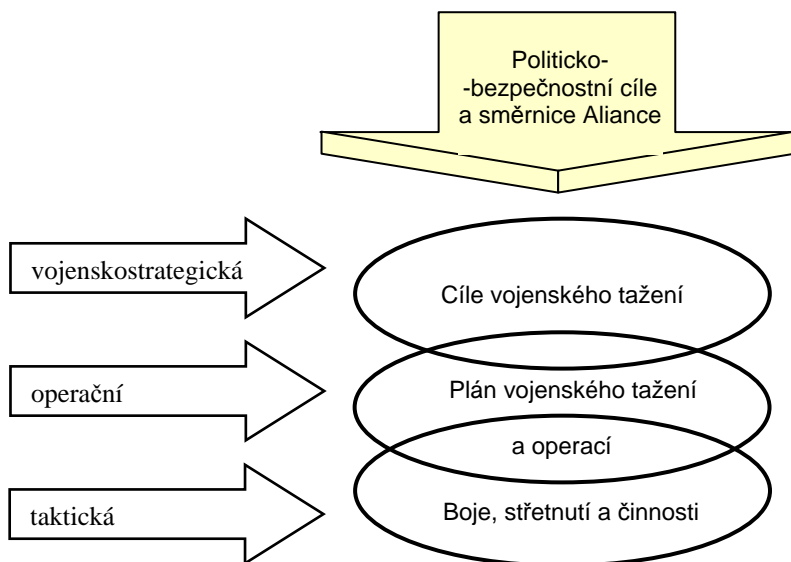
⁶⁰ *Ekonomický výbor NATO byl založen na podporu spolupráce v hospodářské oblasti. S vědomím, že v mnohých ohledech řeší realizaci cílů a principů čl. 2 Severoatlantické smlouvy jiné, relevantnější organizace, se NATO vyhýbá zdvojování činnosti. Aliance však posiluje spolupráci mezi svými členy zejména tehdy, když se jedná o ekonomické problémy s dopady na bezpečnost a obranu (Pozn.: Nejnověji se jedná např. o tzv. energetickou bezpečnost, související s dodávkami zdrojů energií). Aliance proto slouží jako fórum, na kterém mohou být projednávány různé, vzájemně propojené aspekty politických, vojenských a ekonomických otázek*

(Information Operations – Info Ops). Státy, které tento názor nesdílejí, chápou informace jako prvek již obsažený v prvních třech uvedených nástrojích moci, bez kterého by tyto tři nemohly fungovat.

- 0267 **Podstata strategie Aliance.** Klíčem k úspěšnému udržování vnějších vztahů Aliance je uvážené použití nejvhodnější kombinace nástrojů pro konkrétní podmínky. Jednotlivé nástroje každého členského státu by měly být využívány v součinnosti s nástroji ostatních členských států spolu s koordinovanou informační kampaní na zlepšení jejich účinnosti. I když jsou diplomatické prostředky používány vždy, často na podporu a na zvýšení své účinnosti vyžadují ještě ekonomické nebo vojenské akce. Ve skutečnosti jsou časté případy, kdy jsou diplomatické prostředky úspěšné pouze tehdy, jsou-li podpořeny přímo či nepřímo vyjádřenou hrozbou použití jiných prostředků, pokud by diplomacie selhala. Jakákoli hrozba, ať už je vyjádřena jakkoli, musí být věrohodná a vykonatelná, pokud si to okolnosti vynutí. Aby kolektivní vojenské nástroje byly účinnými nástroji Aliance, měly by být udržovány a rozvíjeny způsobem konzistentním s požadavky, které na ně budou pravděpodobně kladeny. Vojenské nástroje by neměly pokud možno působit osamoceně, ale budou součástí plně sladěné a jednotné strategie. V jejím rámci budou mít kolektivní diplomatické a koordinované ekonomické nástroje členských států Aliance stejný význam jako vojenské síly Aliance a jejich vojenská strategie.

Úrovně operací

- 0268 **Úrovně operací.** Z národní perspektivy se strategická úroveň zabývá použitím všech národních zdrojů a všech nástrojů moci k dosažení politických cílů a je doménou předsedy vlády a ministrů. V rámci Aliance se strategická úroveň zabývá použitím zdrojů Aliance k dosažení strategických cílů, stanovených Severoatlantickou radou. Operace spojeneckých společných sil jsou řízeny, plánovány a vedeny na třech úrovních – jsou řízeny na vojensko-strategické úrovni a plánovány a vedeny na operační a taktické úrovni. Činnosti jsou označovány jako vojensko-strategické, operační nebo taktické podle svého zamýšleného účinku nebo svého příspěvku k dosažení konkrétních cílů. Vztah mezi třemi úrovněmi je znázorněn na obr. č. 2.1, který ukazuje, že úrovně nemají přímý vztah k žádné konkrétní úrovni velení, velikosti jednotky, výzbroji nebo druhu sil a jejich součástí.

Obr. 2.1 Úrovně vojenských operací

0269 **Vojensko-strategická úroveň.** Na vojensko-strategické úrovni jsou ozbrojené síly zasazovány a používány v mezích zastřešujícího politického rámce a jsou pokud možno sladěny s jinými nevojenskými iniciativami (např. diplomatickými nebo ekonomickými) za účelem dosažení strategických cílů Aliance. Vojenský výbor NATO (NATO Military Committee, MC) zvažuje realistický přínos vojenské síly k dosažení cílů Aliance a příslušným politickým výborům nebo skupinám navrhuje k projednání možné vojenské varianty řešení (Military Response Options – MROs). Při tvorbě těchto MROs by MC měl konzultovat se SACEUREm:

- Stanovení hlavního cíle mise, stanovení strategických a vojenských cílů, cílů tažení a konečný stav, který bude znamenat úspěch.
- Zjištění politických, finančních a právních omezení pro použití sil, se zvláštním zřetelem na alianční partnery.
- Stanovení schopností sil a potřebu strategické zálohy.
- Vytvoření rámcových opatření pro velení a finanční záležitosti.
- Analýzu vojenských rizik.

Pokud by Severoatlantická rada (NAC) rozhodla o požadavku na vojenský zásah, vydá tzv. Počáteční směrnici NAC (*Initiating Directive*) k zahájení podrobného operačního plánování. MC je odpovědný NACu za rozpracování této politické směrnice do strategické vojenské směrnice pro strategického velitele. SACEUR je odpovědný za vytvoření plánu operace na operační úrovni (Operation Plan – OPLAN), plánu pro nenadálé události

(Contingency Plan – CONPLAN) nebo stálého plánu obrany (Standing Defence Plan – SDP). Tyto dokumenty vymezují bojový úkol, opatření pro velení a financování, jakož i odpovědnost za velení a řízení. Po doporučení Vojenského výboru a schválení Severoatlantickou radou bude tento plán předán operačnímu veliteli k rozpracování⁶¹. SACEUR bude následně monitorovat operační úroveň plánování a vedení tažení.

- 0270 **Operační úroveň.** Operační úroveň je „taková úroveň války, na které se plánují, vedou a zabezpečují tažení a operace vysoké intenzity ke splnění strategických cílů na válčišti nebo v operačních prostorech“⁶². Operační umění spočívá v dovedném použití sil k dosažení strategických cílů na válčišti nebo v operačním prostoru prostřednictvím plánu, uspořádání (organizace), integrace a vedení tažení nebo velkých operací. Operační umění spojuje vojenskou strategii s taktikou. Toho se dosahuje stanovením operačních cílů, počátečních činností a použitím zdrojů k zajištění úspěchu tažení. Tyto aktivity jsou zpravidla v odpovědnosti JFC a COMJTF, je-li zasazen v JOA, kde probíhá tažení. V případě operací, probíhajících v jednom prostředí (vzdušném, pozemním apod.), zejména pak v udržovací fázi, by jako JFC mohl působit velitel posíleného velitelství složky (CC HQ) ze struktury NFS.
- 0271 Na operační úrovni a v rámci určené JOA se ozbrojené síly zasazují a používají v souladu se strategií tažení k dosažení vojenských strategických cílů. To by zpravidla znamenalo vedení udržitelných operací se souběžnou nebo postupnou činností vyčleněných sil. Je to právě operační úroveň, na které jsou dosaženy taktické úspěchy v bojích a operacích integrovány k dosažení strategických cílů. Velitel operační úrovně by tak případně upřesnil OPLAN schválený orgánem, který rozhodl o vedení operace, vydal by operační rozkazy a řídil operaci. Operační velitel by byl odpovědný za:
- a. Rozhodnutí, jaké operační cíle jsou nezbytné k dosažení strategických cílů. Toto rozhodnutí bude učiněno s ohledem na politické okolnosti.
 - b. Rozhodnutí, v jakém pořadí by tyto operační cíle měly být dosaženy.
 - c. Přidělení nezbytných sil a zdrojů podřízeným velitelům tak, aby byli schopni splnit své operační úkoly.
 - d. Stanovení logistických požadavků a priorit, v součinnosti s jednotlivými státy, pro zabezpečení logistické podpory na udržení operací.

⁶¹ Viz AJP-5, kapitola 4 k podrobnostem a jiným procesům, jež mohou být využity

⁶² AAP-6

- e. Řízení činností těch uskupení nebo jednotek, které nejsou přiděleny podřízeným velitelům, zejména jednotek, vyčleněných jako operační zálohy.
- f. Koordinaci a integraci operací s jinými nástroji moci.

0272 **Taktická úroveň.** Na taktické úrovni se síly používají k plnění vojenských úkolů a dosažení vojenských cílů. Úspěšné splnění těchto cílů vytváří předpoklady pro dosažení úspěchu na operační a strategické úrovni.

0273 **Rozlišování úrovně vojenských operací.** Rozlišení mezi vojenskou strategickou, operační a taktickou úrovní společných operací bude málokdy jednoznačné. Je tomu tak proto, že i když ozbrojená jednotka má pouze malou taktickou hodnotu, její použití bude mít politický kontext v zemi, která ji poskytuje. Z tohoto důvodu velitel sil zahrne při uvažování o taktické úrovni i operační rozměr činnosti. V současném bezpečnostním prostředí nelze plně uplatnit tradiční odpovědnosti. Různé úrovně operací splývají, protože i malý taktický incident by mohl být pokládán za politicky citlivý (a tak by jeho provedení bylo pod přísným dohledem strategické úrovně). Hlavním dělicím znakem je, že strategický orgán stanovuje cíle, přiděluje zdroje a ukládá nutná omezení. Na operační úrovni velitel nařizuje činnosti přiděleným uskupením za účelem dosažení stanovených cílů vojenského tažení. Na taktické úrovni velitelé používají jednotky pro činnosti k dosažení cílů operačních.

0274 Cíle, kterých má být dosaženo použitím společných sil a z nich vyplývající úkoly, jsou hlavními podklady, na nichž musí velitel společných sil – Joint Force Commander (JFC) založit plán operace (OPLAN) a samotné vedení operace. Cíle musejí být jasné, jednoznačné a musejí jasně vymezovat požadovaný cílový stav. Příslušné vojenské orgány Aliance a orgány jednotlivých zemí by měly zajistit, aby velitel společných sil dostal zdroje a velitelskou pravomoc, potřebné k dosažení cílů. Zároveň by mu měly zachovávat dostatečnou pružnost a volnost činnosti, aby mohl upravit plány podle podmínek v přiděleném společném operačním prostoru.

0275 Jak národní, tak i vojenské orgány NATO mají společnou odpovědnost za plánování a vedení operací NATO. K odpovědnosti vojenských orgánů NATO by mělo patřit definování a výklad politických cílů takovým způsobem, aby se usnadnila tvorba vojensko-strategických cílů a opatření k vedení udržitelných operací spojeneckých společných sil. Vojenské orgány NATO by měly také připravovat plány pro nenadálé události. Tyto plány by měly pokrývat možné změny v politické a vojenskostrategické situaci.

Část IV – Hlavní prvky doktríny Aliance

Zásady spojeneckých společných mnohonárodních operací

- 0276 Výchozím bodem při rozvoji doktríny je znalost a pochopení těch hlavních zásad společných mnohonárodních operací, které se již osvědčily v minulých konfliktech. Tyto zásady nemají absolutní platnost a pro státy mohou být různě důležité. Existuje však obecná shoda o jejich důležitosti a významu. Operační situace může vyžadovat větší důraz jen na některé zásady, například zásady překvapení a soustředění sil mohou mít jiný význam v mírových operacích než v bojových operacích velkého rozsahu. Aspekty velení jsou uvedeny v kapitole 5.
- a. **Definice cílů.** Společné mnohonárodní operace musejí být vedeny směrem k jasně stanoveným a obecně chápaným cílům, které přispějí k dosažení požadovaného konečného stavu. Úkol a cíle by měly být definovány naprosto jasně ještě před zahájením operace. Když je cíl označen za „hlavní úsilí“, pak by všechny společné činnosti měly být zaměřeny na jeho dosažení. Při rozhodování o cílech a konečném stavu by měly být zváženy čtyři důležité otázky:
 - (1) Jaký je účel mise?
 - (2) Jak se bude měřit splnění mise?
 - (3) Jaká jsou kritéria pro stažení sil?
 - (4) Kdo vyhláší úspěch nebo vítězství?
 - b. **Jednota úsilí.** Operace závisejí na spolupráci, při níž mají být veškeré činnosti koordinovány tak, aby se maximalizovalo společné úsilí. Vojenské síly toho v zásadě dosahují prostřednictvím *jednoty velení*, která zajišťuje nezbytnou soudržnost pro plánování a vedení operací. Jednota velení je dosahována, když jediný velitel dostane pravomoci k řízení a koordinaci všech sil a vojenských prostředků. Ve složitém operačním prostředí se velitel snaží organizovat součinnost s ostatními nástroji moci. Jednota velení je zřídka kdy možná, když se jedná s nevojenskými organizacemi. Proto tam, kde je pro dosažení jednoty cíle a maximálního společného úsilí nezbytná dobrá vůle, společný cíl, jednoznačné a schválené rozdělení odpovědností, znalost schopností a omezení jiných součástí, je vhodnější *jednota záměru*.
 - c. **Udržení.** Plánování pro udržení zahrnuje strategii, taktiku a veškerá administrativní opatření, nezbytná pro úspěšné provedení plánu operace, včetně logistické a personální podpory. Zajištění dobré administrativní základny by mělo být součástí operačního plánování od samého počátku. Logistika bude často jedním z nejdůležitějších faktorů při tvorbě a výběru postupů činnosti (courses of action – COAs).

- d. **Soustředění sil.** Pro dosažení rozhodujících výsledků by bojová síla měla být soustředěna v rozhodující čas a na rozhodujícím místě. Převaha sil není jen záležitostí množství, ale také bojových dovedností, soudržnosti, morálky, načasování, volby cílů (operace) a použití moderních technologií.
- e. **Hospodárnost využití sil.** V podmínkách omezených zdrojů bude nezbytné akceptovat rizika v oblastech, které nepředstavují hlavní cíle. Princip hospodárnosti využití sil znamená, že má-li být použita rozhodující síla v prostoru, kde bude mít největší účinek, pak dosažení hlavních cílů nemůže být sníženo rozptýlením úsilí do prostorů s nižší prioritou. Hospodárnost využití sil znamená použití zdrojů takovým způsobem, který umožňuje dosažení hlavních cílů velitele.
- f. **Pružnost.** Plány by měly být dostatečně pružné, aby umožnily reagovat na neočekávané situace a aby veliteli umožnily volnost reagovat na měnící se situaci. To vyžaduje znalost záměru nadřízeného velitele, pružnost myšlení, rychlé rozhodování, dobrou organizaci a komunikaci. Pružnost rovněž vyžaduje fyzickou mobilitu, která umožní rychlé soustředění sil v rozhodujícím čase a místě.
- g. **Iniciativa.** Iniciativa může být rozvíjena a posilována důvěrou, vzájemným porozuměním a výcvikem. Jde o to, využít příležitosti k řešení problémů originálním způsobem. Pro rozvoj iniciativy je důležité, aby měl velitel k iniciativě volnost a nebál se jejích následků. K tomu je potřeba výcvik a operační kultura, jež podporuje přístup k přijímání rizika s cílem vyhrát, spíše než zabránit porážce. Zároveň by měl velitel podporovat iniciativu u svých podřízených.
- h. **Udržování morálky.** Velitelé by měli svému velení vtisknout identitu a podporovat hrdost. Velení dále podpoří pocit společného cíle a jednoty úsilí a stanovení dosažitelných cílů. Vysoká morálka závisí na dobrém vedení lidí, které vštěpuje odvahu, energii, odhodlanost a péči za svěřené osoby.
- i. **Překvapení.** Překvapení je založeno na rychlosti, utajení a oklamání a je rozhodující pro narušení soudržnosti protivníka. Překvapení umožňuje dosáhnout výsledky, které jsou větší než vynaložené úsilí.
- j. **Bezpečnost.** Bezpečnost zvyšuje svobodu činnosti tím, že snižuje zranitelnost vůči nepřátelským aktivitám nebo hrozbám. Aktivní a pasivní bezpečnostní opatření napomáhají zamezení úniku informací důležitých pro protivníka. Tato opatření pomáhají při klamání a provádění protiútokných činností.
- k. **Jednoduchost.** Jednoduché plány a jednoznačné rozkazy minimalizují možnost nedorozumění a zmatku.
- l. **Mnohonárodnost.** Ze své podstaty je NATO aliancí států. Jeho síly a velitelské struktury se proto považují za mnohonárodní. Síly NATO mohou vést operace také

v koalici spolu s ozbrojenými silami států mimo Alianci. Takové koalice se často také označují jako „mnohonárodní“. Mnohonárodní síly vyžadují, aby jejich velitelé měli „mezinárodní“ způsob myšlení a byli schopni chápat různá národní hlediska a cíle, které se spojily za společným účelem.

0277 **Ostatní zásady operací.** Vedle výše uvedených principů, které se uplatňují u všech operací, si vedení operací na podporu míru (Peace Supporting Operations – PSO)⁶³ vyžaduje zvažování také těchto dalších zásad:⁶⁴

- a. **Nestrannost.** PSO⁶⁵ by měly být vedeny nestranně, v souladu s mandátem a bez nadržování nebo předsudků k jakékoli straně.
- b. **Souhlas.** Jde o míru souhlasu s přítomností sil, které provádějí PSO. Souhlas se může lišit horizontálně v čase a místě u obyvatelstva a vertikálně u stran zapojených do konfliktu.
- c. **Omezení použití síly.** Velitelé a jejich podřízené jednotky používají přiměřenou sílu, dostatečnou k dosažení konkrétních cílů. Mandátem mohou být stanovena omezení pro síly, okolnosti jejich použití a způsoby a prostředky, kterými mohou být síly použity. Může to být rovněž stanoveno i mezinárodním právem, právem státu, který síly vysílá a za určitých okolností právem hostitelské země.
- d. **Vytrvalost a dlouhodobá perspektiva.** Dosažení politického konečného stavu v PSO bude vyžadovat trpělivost a pevné a vytrvalé úsilí na dosažení cílů.
- e. **Legitimita.** Legitimita PSO a širší vnímání této legitimacy zvyšují podporu u mezinárodního společenství, přispívajících států a stran zapojených do operace, včetně civilního obyvatelstva v JOA.
- f. **Věrohodnost.** Aby PSO byla účinná, měla by být věrohodná a jako taková vnímaná i všemi stranami. Věrohodnost operace je odrazem víry stran, že síly jsou schopné splnit úkol.

⁶³ To také platí i pro operace vedené proti povstáním. Tyto zásady budou zahrnuty do dalších vydání tohoto dokumentu až bude vyhlášena příslušná doktrína NATO

⁶⁴ Podrobnější objasnění viz AJP 3.4.1 „Peace Support Operations“

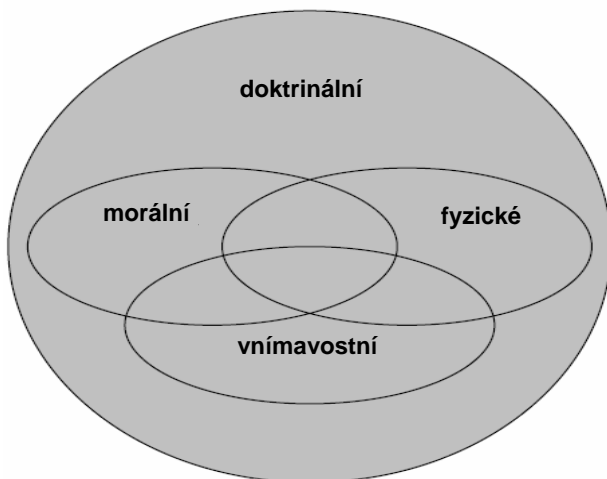
⁶⁵ AAP-6 definuje PSO jako „operace, při kterých jsou nestranně využívány diplomatické, civilní a vojenské prostředky za účelem obnovení nebo udržení míru, zpravidla pro naplnění zásad Charty OSN. Tyto operace mohou sahát od preventivních zásahů proti konfliktům, přes vytváření míru, prosazování míru, udržování míru, budování míru až po humanitární operace“

- g. **Vzájemný respekt.** Respekt PSO bude přímo záviset na profesionálním provedení operace a na způsobu, jakým síly budou jednat se stranami konfliktu a místním obyvatelstvem.
- h. **Transparentnost.** Úkoly mírových sil a koncepce operace by měly být srozumitelné a zřejmé pro všechny strany. Neúspěch při dosažení vzájemného porozumění může vést k podezírání, nedůvěře nebo dokonce k nepřátelství.
- i. **Volnost pohybu.** Volnost pohybu je podstatná pro úspěšné uskutečnění jakékoli operace. Mírové síly by měly mít možnost neustále vykonávat své povinnosti v celém vymezeném operačním prostoru (JOA).

Složky bojové síly

0278 Bojová síla představuje schopnost sil bojovat a dosáhnout úspěchu v operacích. V Alianci je bojová síla tvořena třemi základními, vzájemně souvisejícími složkami: fyzickou, morální a složkou vnímání⁶⁶. Tyto tři složky jsou postaveny na čtvrté, doktrinální složce, znázorněné na obr. 2.2. Žádná ze složek není trvale důležitější než ostatní. Nezáleží totiž na tom, jak vyspělými zbraněmi a senzory Aliance disponuje, pokud lidem, kteří je obsluhují, chybí motivace, výcvik nebo dostatečné vedení. Tyto tři složky jsou vzájemně závislé a překrývají se. Fyzická složka například bude ovlivňovat morální složku a složku vnímání v průběhu přípravy síly. Morální složka bude ovlivněna vojenskou demonstrací síly (fyzickou složkou), zatímco připravenost demonstrovat sílu ovlivní rozhodovací proces (složku morální a složku vnímání) protivníka.

⁶⁶ *Tyto složky jsou spojeny s koordinovanými činnostmi informačních operací, jež mají za cíl ovlivnit vůli, schopnosti a chápání (situace) protivníka*

Obr. 2.2 Složky bojové síly

- 0279 **Morální složka.** Nakonec je to člověk, který realizuje bojovou sílu. Síly Aliance vyžadují čas, úsilí a zdroje, pokud mají být rozvíjeny, zabezpečovány a používány za podmínek výhodných pro Alianci. Morální složka bojové síly se zabývá otázkami jak přesvědčit síly Aliance vést boj. Záleží na dobré morálce a na přesvědčení, že cíl je morální a eticky správný. To pak podporuje útočného ducha a odhodlání dosáhnout cíle. Dosažení vysoké úrovně morální složky vyžaduje motivaci, vedení lidí a řízení.
- 0280 **Složka vnímání**⁶⁷. Tato složka se zaměřuje na pozorování a vnímání operačního prostředí jednotlivců, velitele nebo organizace. Rozhodnutí, učiněná na základě nesprávných nebo zkreslených informací jiného vnímání reality nebo založená na nesprávných informacích o vlastních schopnostech, povedou k neefektivnímu použití ostatních složek bojové síly. A proto, třebaže je vůle a schopnost bojovat správně rozvíjena, nedostatky ve složce vnímání povedou k neefektivnímu nebo kontraproduktivnímu použití bojové síly.
- 0281 **Fyzická složka.** Fyzická složka bojové síly označuje prostředky pro boj. Skládá se z pěti prvků: lidské síly, výstroje, kolektivního výkonu, připravenosti a udržitelnosti. Je to tedy kombinace plavidel, pozemních vozidel, letectva, zbraní, senzorů a jiné techniky a lidí, kteří ji obsluhují. Patří sem i výcvik, který tito lidé dostávají pro vedení boje, a to jak výcvik individuální, tak i společný výcvik u bojových jednotek. Cílem výcviku je mj.

⁶⁷ Některými státy nazývaná jako psychologická složka

zajistit, aby jednotky byly nasazovány a zabezpečovány v potřebném čase ke splnění úkolů stanovených jejich vládami.

- 0282 **Doktrinální složka**⁶⁸. Spojujícím faktorem těchto tří složek je doktrína. Jedná se o formální vyjádření vojenského myšlení, použitelného v určitém časovém rámci. Zahrnuje ponaučení z minulosti a názory na nejlepší způsob vedení bojové činnosti v současnosti a v blízké budoucnosti. Doktrína je ve své podstatě obecná a popisuje základní zásady, uznávané koncepte a omezení pro vedení bojové činnosti na všech úrovních. Kombinace těchto zásad a dalších prvků, uplatňovaná veliteli tvůrčím způsobem a s iniciativou zajišťuje intelektuální sílu pro řízení bojové síly Aliance v soudobých operacích. Doktrinální složka je pozadí, na kterém se ostatní složky spojují k dosažení bojové síly. Pro síly Aliance jsou zásady vedení operací uvedeny v tomto dokumentu tak, že hierarchie alianční společné doktríny tvoří tělo doktríny, jež umožňuje, aby síly Aliance působily ve shodě.

⁶⁸ *Zabývá se inovací a názory na rozvoj budoucích schopností a dokonalejších způsobů vedení boje v neustále se měnícím strategickém prostředí. V AJP-01(C) byly tyto názory popsány jako trendy v kapitole 1, protože rozvoj aliančních koncepcí Aliance je stále v raném stádiu vývoje*

KAPITOLA 3 ROZHODOVACÍ PROCES NA STRATEGICKÉ ÚROVNI

Část I – Politicko-vojenské rozhraní

- 0301 **Významnost úrovní operací.** Navzdory rozvoji globální komunikace, jež očividně stěsňala úrovně operací, mají jednotlivé úrovně operací stále svou funkčnost. Jejich hodnota spočívá v tom, že vytvářejí všeobecný rámec pro plánování a vedení operací a jsou užitečným nástrojem pro organizování a zvažování politicko-vojenských činností. Hlavní rozdíl mezi veliteli na strategické a operační úrovni spočívá v tom, že vojenský strategický orgán (Vojenský výbor NATO) určuje cíle a zdroje a stanovuje nezbytná omezení rozpracováním směrnice příslušného politického výboru nebo skupiny, zatímco operační velitel nařizuje akce svých jednotek ke splnění plánu tažení.

Strategie

- 0302 **Velká nebo národní strategie.** Úspěšná národní strategie vytyčuje směr s využitím všech nástrojů moci k udržení politické nezávislosti, dosažení dlouhodobých státních cílů anebo ochraně životních zájmů státu. Tato strategie by měla být od počátku ucelená, měla by zahrnovat všechny složky a nikoli samostatné nebo rozdílné strategie.
- 0303 **Kolektivní strategie.** Úspěch poslání Aliance, spočívající v ochraně míru a zabránění válce, závisí na účinnosti preventivní diplomacie a úspěšném řešení krizí ohrožujících bezpečnost. Politické, ekonomické, sociální a environmentální prvky bezpečnosti a stability tak nabývají stále většího významu.⁶⁹ Strategická koncepce⁷⁰ NATO popisuje způsob, jakým jsou síly a prostředky koordinovány a usměrňovány k dosažení bezpečnostních cílů s využitím diplomatických a vojenských nástrojů moci. Koncepce rovněž zdůrazňuje, že klíčový význam má vzájemná soudržnost ekonomických složek strategie mezi členskými státy.⁷¹ Stále více je alianční vojenské řešení krizí zakomponováno do celkového strategického rámce (kolektivní strategie). Tento trend, popsáný již v kapitole I bude pravděpodobně dále zesilovat.

⁶⁹ „Příručka NATO“, str. 156

⁷⁰ C-M(99)21 „Strategická koncepce Aliance“, 29. dubna 1999

⁷¹ Severoatlantická smlouva, čl. 2

Vojenská složka strategie

- 0304 **Vojenská strategie.** Vojenská strategie je tou složkou národní nebo mnohonárodní strategie, která popisuje jak může být vojenská síla rozvíjena a použita za účelem dosažení národních cílů nebo cílů skupiny států.⁷² Dokumenty, které vojenskou strategii připravují, musí jasně stanovit, jak bude strategie integrována s ostatními nevojenskými prvky strategie. Musí být rovněž ujasněn vzájemný vztah mezi vojenskými strategickými cíli a dosažením strategického konečného stavu.
- 0305 **Vzájemný vztah mezi politickými a vojenskými cíli.** Může se stát, že vojenské faktory budou v určitém momentu utvářet politiku. Politické cíle budou naopak ovlivňovat charakter konfliktu. Čím větší úsilí – když je v sázce příliš mnoho a existuje jednoznačná oprávněnost pro ozbrojený zásah – tím více bude zřejmý vojenský charakter konfliktu.
- 0306 **Úloha vojenských sil.** Operační velitel a ti, kteří usměrňují strategii, musejí pečlivě zvažovat a chápat úlohu vojenských sil pro dosažení strategického konečného stavu. Ozbrojené síly v podstatě odpovídají za vytvoření a udržení podmínek, vyžadovaných jinými organizacemi pro dosažení strategického konečného stavu. Je vysoce nepravděpodobné, že strategického konečného stavu bude dosaženo pouze vojenskou činností. Do kolektivní strategie je důležité zahrnout i diplomatická a ekonomická opatření, která mají od počátku na vojenském úspěchu stavět, jinak je strategická iniciativa ztracena.
- 0307 **Cíle, způsoby a prostředky.** Vítězná vojenská strategie závisí na úspěšném sladění cílů, způsobů (strategické vedení) a prostředků (zdrojů). Po rozhodnutí o strategickém konečném cíli (stavu) a o úloze ozbrojených sil při jeho dosažení jsou přiděleny prostředky a rozhodnuto o způsobu jejich použití.
- a. **Cíle.** Klíčem je stanovení jasných a jednoznačných cílů. Na strategické úrovni však není vždy možné stanovit pevný a trvalý úkol. Pokud nejsou jasně stanoveny strategické cíle, počáteční plánování bude muset být prováděno podle obecné směrnice. Je také rozdíl mezi strategií pro konečný stav a strategií pro ukončení operace (exit strategy). Tyto dvě se liší jak charakterem, tak časovým rámcem. Politici budou požadovat strategii pro ukončení operace (spojenou s politickým rizikem), zatímco ozbrojené síly budou usilovat o dosažení konečného stavu. V některých případech se mohou stát podporující Alianci zapojit do konfliktu po jeho zahájení kdy byly splněny určité podmín-

⁷² AAP-6 „Terminologický slovník pojmů a definic NATO“

ky, nebo předčasně ukončit své zapojení v konfliktu ještě před dosažením koaličních cílů.

- b. **Způsoby.** Jsou-li k dispozici cíle a síly, zpracuje se plán zajišťující nejlepší využití dostupných prostředků, včetně směrnic o použití sil pro dosažení cílů. Půjde například o Pravidla použití sil (Rules of Engagement). Plánování by mělo brát v úvahu pravděpodobnost změny buďto cílů, nebo prostředků a měly by být připraveny i plány pro nadálé události.
- c. **Prostředky.** Prostředky, které jsou veliteli k dispozici, budou síly nebo schopnosti přidělené po procesu tvorby sil a přípravě stanovení požadavků (Statement of Requirement – SOR)⁷³. Velitel však může vyžadovat další síly, považuje-li to za nezbytné. Tyto prostředky by měly být použity způsobem, který nebude v rozporu se strategickými cíli v mezích daného politického rámce, i když by to nebyl nejúčinnější způsob jejich použití.

Soudobá politika a politicko-vojenské rozhraní

- 0308 Budování a udržování vzájemné důvěry mezi politiky zodpovědnými za rozhodování a vojenskými veliteli je rozhodující zejména v dobách krize nebo války. Politiku i válku tvoří vzájemné působení lidí. Je důležité, aby vojáci poskytovali srozumitelná a apolitická doporučení a aby na oplátku dostávali pokud možno jasné a jednoznačné politické pokyny. Klíčem je otevřená a čestná výměna informací.
- 0309 Vedoucí političtí představitelé v uplynulých stoletích vykonávali svou práci s malým počtem pracovníků, kteří byli schopni porozumět jednotlivostem problému. Soudobé vlády vyžadují velké skupiny expertů a konzultantů. Stále složitým problémem bude vědět, jak zacházet s jejich doporučením, umět na něm postavit rozhodnutí a předložit je veřejnosti a mezinárodnímu společenství. Politici dnes působí za intenzivního zájmu médií v prostředí, kde se situace může rychle měnit. Musejí být proto agilní, i když jejich hbitost může být někdy na úkor zásadovosti. Tlaky na politické úrovni jsou evidentní při neustálé snaze udržet vládu pohromadě, udržovat stálý kurz a vyhovět požadavkům veřejného mínění.

⁷³ Podrobněji viz AJP-3 „Spojenecká společná doktrína pro operace“ a AJP-4 „Spojenecká společná doktrína pro logistiku“

Část II – Přístup NATO ke krizovému řízení

Úvod

- 0310 Strategická koncepce Aliance⁷⁴ charakterizuje krizové řízení jako základní bezpečnostní úkol a zavazuje Alianci, aby byla připravena v souladu s čl. 7 Severoatlantické smlouvy na základě konsenzu a v individuálních případech přispívat k účinné prevenci konfliktů a aktivně se zapojovat do krizového řízení. Za tímto účelem Aliance vytvořila postupy pro konzultace, opatření krizového řízení, vojenské schopnosti a prostředky civilního nouzového plánování.
- 0311 Krizové řízení NATO se stále významněji podílí na úsilí široké mezinárodní veřejnosti udržovat nebo obnovovat mír a zabránit konfliktu. V této souvislosti NATO nabídlo, v individuálních případech a s využitím vlastních postupů, svou podporu mírovým operacím pod záštitou Rady bezpečnosti OSN, nebo Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), včetně zdrojů a odborných znalostí Aliance.
- 0312 V srpnu 2001 Severoatlantická rada (NAC) schválila politickou směrnici⁷⁵ se záměrem rozvoje jednotného, plně integrovaného systému krizového řízení NATO (Crisis Response System – NCRS). Teroristické útoky na Spojené státy v září 2001 upozornily na naléhavost těchto úkolů a na nový rozměr systému krizového řízení NATO v rámci kolektivní obrany. V červnu 2002 Rada vydala vojenským orgánům NATO (NATO Military Authorities – NMAs) politickou směrnici⁷⁶ pro tvorbu vojenské koncepce na obranu proti terorismu⁷⁷. NAC také schválil úlohu⁷⁸ civilního nouzového plánování NATO (Civil Emergency Planning – CEP) při podpoře řešení nenadálých událostí a v případě civilních nouzových stavů nebo pohrom, včetně zvládání následků, vyplývajících z použití chemických, biologických, radio-

⁷⁴ C-M(99)21

⁷⁵ C-M(2001)63, „Systém krizového řízení NATO (NCRS): Vodítka činnosti NATO“

⁷⁶ SG(2002)0572, „Směrnice pro vojenskou koncepci obrany proti terorismu“

⁷⁷ MC 472, „Vojenská koncepce obrany proti terorismu“

⁷⁸ PO(2000)30-REV2, „Úloha civilního nouzového plánování v NATO“

logických nebo jaderných prostředků (chemical, biological, radiological or nuclear – CBRN⁷⁹).

Systém krizového řízení NATO

- 0313 **Složky systému krizového řízení NATO (NCRS).** NCRS se skládá z doplňujících složek, které nesouvisejí s žádným předem daným sledem událostí.
- a. **Preventivní možnosti.** Preventivní možnosti jsou obecné způsoby řešení nebo varianty činnosti k projednání vyššími výbory NATO se stanovenou odpovědností za krizové řízení.⁸⁰
 - b. **Krizová opatření.** Krizová opatření (Crisis Response Measures – CRMs) jsou konkrétní činnosti, které mohou být okamžitě uskutečňovány na příslušné úrovni.
 - c. **Opatření proti překvapení.** Opatření proti překvapení zahrnují takové vojenské obranné činnosti, které musejí být v případě útoku nebo bezprostředního útoku s omezeným varováním provedeny rychle k zajištění bezpečnosti sil, obyvatelstva anebo důležitých zařízení jak vojenských, tak civilních.
 - d. **Stupně bezpečnostní pohotovosti NATO.** Stupně bezpečnostní pohotovosti NATO jsou taková protiteroristická opatření a opatření proti sabotážím, která mohou velitelství NATO a členské státy přijímat za účelem obrany proti těmto hrozbám.
 - e. **Obrana proti agresi.** Obrana proti agresi zahrnuje činnosti pro vedení operací podle čl. 5. Vyznačují se přechodem od přípravy a rozvoje připravenosti ke schválení nasazení sil NATO proti státům, nestátním strukturám a silám, které vedou nebo podporují agresi proti území nebo silám NATO.
- 0314 **Manuál systému krizového řízení NATO.** Cílem Manuálu systému krizového řízení NATO (NATO Crisis Response System Manual – NCRSM) je poskytnout přehled složek NCRS a podrobně popsat postupy jejich použití v době krize. NCRSM slouží členským zemím Aliance také jako základ pro souběžný rozvoj národních systémů. Pro velitelství operační úrovně velitelské struktury NATO je NCRSM základem pro tvorbu doplňků k NCRSM.

⁷⁹ SG(2001)1242, „Ochrana civilního obyvatelstva proti následkům napadení ZHN“ C-R(2001)101, „Závěry z jednání Rady 24. října 2001“

⁸⁰ Politický výbor (PC), Skupina pro koordinaci politiky (PCG), Vojenský výbor (MC), Výbor pro civilní nouzové plánování (SCEPC)

- 0315 **Vztah NCRS a varovného systému zpravodajství NATO, systému operačního plánování NATO a civilního nouzového plánování NATO.** NCRS může být použit v jakémkoli stádiu krize. Nejužitečnější je však v počátečním období vyvíjející se situace, nebo při řízení následků bezprostředně po neočekávané události nebo útoku. Proto je velmi důležité, aby národní orgány a orgány NATO byly informovány v co nejranějším stádiu krizí, hrozeb, nebo událostí, které by mohly ovlivnit bezpečnostní zájmy Aliance a které by mohly vyžadovat koordinovanou reakci NATO.
- 0316 **Varovný systém zpravodajství NATO.** Základní pravidlo fungování NCRS je jeho propojení s varovným systémem zpravodajství NATO (NATO Intelligence Warning System – NIWS). Informace NIWS jsou založeny na národním hodnocení a analytickém posouzení a jsou určeny ke včasnému varování s co nejmenší dvojznačností.
- 0317 **Systém operačního plánování.** U operací, kterých se účastní vojenské síly Aliance, jsou systém operačního plánování⁸¹ a NCSR komplementární.
- 0318 **Opatření krizového řízení civilního nouzového plánování.** Výbor pro civilní nouzové plánování (Senior Civil Emergency Planning Committee – SCEPC) podporuje Radu při zvládání krizí. Pro tento účel SCEPC vypracoval konkrétní opatření krizového řízení, s cílem poskytovat civilní podporu vojenským operacím Aliance a podporovat národní orgány v civilních nouzových situacích a při ochraně obyvatelstva proti účinkům zbraní hromadného ničení (ZHN).

Proces krizového řízení NATO

- 0319 Proces krizového řízení NATO je 5fázový konzultační a rozhodovací proces k řešení krizí. Usnadňuje přijímání politických rozhodnutí v počátečním stádiu rozvíjející se krize. Vyšší výbory NATO tak mají dostatek času ke koordinaci svých činností a na to, aby Radě včas předložily svá doporučení. Tento proces také umožňuje SACEURovi včas provést některé přípravné plánovací činnosti jako reakci na vyvíjející se nebo aktuální krize.
- 0320 U nově vznikající krize, vyžadující možné alianční operace, se proces krizového řízení NATO obecně skládá z následujících postupných fází:
- a. **Fáze 1** Indikace a varování (Indications and Warning – I&W) před možnou nebo aktuální krizí.

⁸¹ MC 133/3 „Systém operačního plánování NATO“

- b. **Fáze 2** Hodnocení vyvíjející se krizové situace a jejích možných nebo aktuálních dopadů na bezpečnost Aliance.
- c. **Fáze 3** Tvorba doporučení jak na krizi reagovat jako vodítko pro rozhodování NACu.
- d. **Fáze 4** Plánování a výkon rozhodnutí a směrnic Rady.
- e. **Fáze 5** Návrat ke stabilitě.

Fáze 1 – Indikace a varování

- 0321 NIWS zajišťuje strategické varování o jakýchkoli vznikajících problémech, rizicích nebo hrozbách, které by mohly ovlivnit bezpečnostní zájmy Aliance. Opírá se o pečlivou metodologii varování, která pokrývá celou škálu možných varovných indikátorů.
- 0322 Je-li Radě předloženo hlášení o indikaci a varování, pak NAC může rozhodnout o dalším postupu, jež může být v zásadě trojí. Zprvu rozhodnout, že není důležité záležitostí se dále zabývat; zadruhé dát pokyn ke zvýšené ostražitosti NATO a poskytnutí dalších informací; nebo zatřetí považovat hlášení o indikaci a varování před vyvíjející se krizí (konfliktem) za závažné pro Alianci a rozhodnout o zahájení plného hodnocení krizové situace.

Fáze 2 – Hodnocení krizové situace

- 0323 Předtím, než Rada projedná vhodnost navržených variant řešení krize, včetně zavedení konkrétních předběžných preventivních opatření nebo kroků uvedených v NCRS, by zpravidla mělo být připraveno politicko-vojenské hodnocení (Political-Military Estimate – PME), které pokryje všechny aspekty politického, vojenského a civilního nouzového plánování krize. Proces přípravy PME probíhá i ve fázi 2 a 3. V této fázi má však SACEUR pravomoc vyhlásit předem schválená CRMs bez další účasti NAC. Tato pravomoc šetří čas v přípravě a zkracuje tak dobu pro potenciální vojenskou reakci na krizi.
- 0324 Proces politicko-vojenského hodnocení (PME) ve fázi 2 je svou povahou v podstatě popisný. Má za cíl informovat Radu o specifických charakteristikách krize a o rozsahu reálných nebo potenciálních důsledků pro Alianci. Bere zároveň v úvahu i (jednotlivá a dostupná) národní hodnocení. Pokud by situace vyžadovala zásah NATO, vydá Rada příslušným výborům úkol k zahájení fáze 3 – tj. zpracovat varianty řešení za účelem dosažení strategického (-ých) cíle (-ů).
- 0325 Vyžadují-li si to okolnosti konkrétní krize, lze fáze 2 a 3 z časových důvodů a pro větší účinnost krizového řízení sloučit. Během těchto fází může NATO využívat možnosti pro konzultace v rámci EAPC/PfP, Rady NATO-Rusko (NRC), Komise NATO-Ukrajina (NUC) a v rámci Středozevního dialogu (MD).

NATO může konzultovat také s dalšími mezinárodními organizacemi (OSN a OBSE).

Fáze 3 – Tvorba variant řešení⁸²

- 0326 Na rozdíl od předcházející fáze má fáze 3 charakter nařízení. Cílem fáze 3 je vytvořit strategii pro pohotové řešení konkrétní krize. Možné varianty řešení nejsou předem dány a mohou mít rozsah od několika záměrně omezených opatření, jako jsou např. diplomatické protesty (démarches), až po ambicióznější kroky zahrnující aktivaci sil Aliance. Složitě a nenadále události jsou zpravidla vícerozměrné. K zajištění jednoty úsilí v plánovacím procesu je důležité přesně definovat strategické cíle Aliance a konečný stav. Celkové hodnocení krizové situace by proto mělo pokud možno již zahrnovat i doporučení příslušného výboru pro krizové řízení, s přihlédnutím k cílům a požadovanému konečnému stavu. Cílem této fáze je vytvoření počáteční směrnice NAC (NAC Initiating Directive – NID⁸³), založené na vstupu různých výborů. Směrnice je pak základem jak pro rozhodování Rady, tak i případně pro zahájení operačního plánování anebo k aktivaci opatření krizového řízení v rámci civilního nouzového plánování.
- 0327 MC pro Radu zpracovává strategické vojenské doporučení (Strategic Military Advice – SMA) s přihlédnutím k vojenskému hodnocení SACEURa. V průběhu procesu PME se souběžně zpracovávají politické nebo jiné úvahy nevojenské povahy. Na zpracování těchto dokumentů se podílí zejm. Politický výbor (Political Committee – PC), Skupina pro koordinaci politiky (Policy Coordination Group – PCG) a Výbor pro civilní nouzové plánování (SCEPC). Jednotlivé dokumenty jsou následně soustředěny do jediného dokumentu – Politicko-vojenského hodnocení. Dokument stanovuje rozsah možných reakcí pro řešení vznikající krize. PCG pak dostane od Rady za úkol přidat k dílčím hodnocením ostatních výborů vlastní integrující doporučení a vypracovat návrh počáteční směrnice NAC (NID) pro projednání Radou.
- 0328 Vojenské orgány NATO a příslušné výbory prostřednictvím NID dostanou úkol zahájit plánování. Operační plánování provádějí vojenské orgány NATO v souladu s postupy AJP-5 „Spojenecké společné doktríny pro operační plánování“, zatímco ostatní orgány NATO mohou přijímat příslušná opatření nevojenského charakteru. NID by měla jasně stanovit strategické (politické) cíle Aliance, včetně požadovaného konečného stavu, stanovit úkoly, varianty řešení krize a politická omezení či předpoklady.

⁸² Varianty řešení zahrnují všechny složky NCRS

⁸³ Počáteční směrnice NAC je mnohaoborová a obsahuje vojenské a nevojenské úkoly

- 0329 NCRS úzce souvisí s procesem operačního plánování (Operational Planning Process – OPP). V průběhu procesu PME může Rada vybrat jednu nebo více z navržených variant Vojenského výboru. Tyto varianty mohou zahrnovat realizaci vybraných CRMs ke zvýšení připravenosti konkrétních vojenských částí Aliance za účelem jejich předpokládaného nasazení a použití. To by rovněž platilo pro síly a prostředky Aliance, které mohou být dány k dispozici jiné mezinárodní organizaci nebo koalici vedené jedním nebo několika spojenci podle příslušného rozhodnutí NAC. NID je napsána a vydána tak, aby řídila přechod do Fáze 4.

Fáze 4 – Plánování a vedení (operace)

- 0330 V této fázi se těžiště krizového řízení NATO podle potřeby přesune na operační plánování anebo na civilní nouzové plánování. Realizace NID by pro vojenské orgány NATO měla v souladu s AJP-5 formu záměru operace (Concept of Operations – CONOPS) následovaného plánem operace (OPLAN). V nevojenské oblasti může jít například o realizaci opatření krizového řízení v rámci civilního nouzového plánování (CEP), pokud tato již nebyla provedena.
- 0331 Rada musí schválit OPLAN anebo opatření civilního nouzového plánování ještě předtím, než mohou být uskutečněna. Rada může v případě potřeby vydat další směrnici pro realizaci takových opatření. To může zahrnovat i přenesení provádění každodenního dohledu na příslušné vyšší výbory NATO. V průběhu celého procesu koordinuje Skupina pro koordinaci politiky⁸⁴ (PCG) vojenské plánování a politicko-vojenské záležitosti, pokud k tomu dostane úkol od NAC. PCG dále poskytuje NACu konsolidovaná doporučení.

Fáze 5 – Návrat ke stabilitě

- 0332 K fázi 5 lze dospět i bez nutnosti provedení fáze 3 a 4. Během fáze 5 se pečlivě hodnotí pokrok při dosahování konečného cílového stavu. Možné opakování krizové situace může vyžadovat, aby NAC znovu zvážil předchozí opatření k zamezení eskalace krize. Je-li dosaženo politického konečného stavu operace, je automaticky odebráno oprávnění k vyhlášení krizových opatření (Crisis Response Measures – CRMs). Vyhlášená, předem schválená CRMs se zruší podle uvážení SACEU-Ra.

⁸⁴ PO(96)64 (Revidováno) „Rámec pro politicko-vojenskou koordinaci Aliance“

Účel plánování NATO

- 0333 Operační plánování NATO je proces, kterým NATO zahajuje, rozvíjí, schvaluje, provádí, reviduje a ruší všechny druhy aliančních operačních plánů, upřesňuje aktivaci sil a postupy pro nasazení včetně nezbytných CRMs pro vedení všech vojenských operací NATO.

Kategorie plánování⁸⁵

- 0334 Aby Aliance byla schopna plnit své poslání a všechny své úkoly, má k dispozici 2 druhy operačního plánování a 1 druh budoucího plánování sil. Těmito kategoriemi jsou: předběžné plánování, krizové plánování a obranné plánování.
- 0335 **Předběžné plánování.** Předběžné plánování se provádí za účelem připravit Alianci na řešení možných budoucích bezpečnostních rizik. Vyžaduje 2 odlišné druhy plánů: plán pro nenadálé události (Contingency Plan – CONPLAN) a stálý plán obrany (Standing Defence Plan – SDP).
- Plán pro nenadálé události.** Plán pro nenadálé události (CONPLAN) je určen jako reakce na možná bezpečnostní rizika a je zpravidla založen na jedné nebo více předpokládaných situacích (Planning Situations – PS), uvedených v přehledu obranných požadavků (Defence Requirements Review – DRR) obou strategických velitelství. Pokud by nastala předpokládaná krize, příslušný CONPLAN by vyžadoval posouzení a další rozpracování s přihlédnutím k aktuální situaci a okolnostem. Proto by se měl CONPLAN věnovat budoucím ozbrojeným silám a budoucím požadavkům na schopnosti, které jsou nezbytné pro splnění úkolu za plánovacím horizontem. Tímto způsobem bude CONPLAN pomáhat zdokonalovat obranné plánování. SACEUR také v rámci předběžného plánování zpracovává svůj obecný plán, který může být aplikován na různé druhy úkolů (misí) a který usnadní rychlé přizpůsobení se konkrétní situaci v době nově vznikající krize. Obecné plány pro nenadálé události (CONPLANs) budou pravděpodobně pokrývat většinu situací pro síly rychlého nasazení, jakými jsou např. NATO Response Force (NRF).
 - Stálý plán obrany (SDP)** je určen pro řešení dlouhodobých, krátkodobých/neočekávaných bezpečnostních rizik. SDP má být plně proveditelným operačním plánem se stanovenými silami a výkonnou pravomocí, delegovanou na příslušnou úroveň velení.

⁸⁵ Podrobněji viz AJP-5

- 0336 **Krizové plánování.** Krizové plánování se provádí jako reakce na aktuální nebo vznikající krizi a vyúsťuje ve zpracování plánu operace (OPLAN). OPLAN je určen k překonání aktuální nebo vyvíjející se krize. Pokud byla krize předvídána, může být operační plán zpracován s využitím příslušného plánu pro nenadálé události (CONPLAN). Pokud krize předvídána nebyla, musí být operační plán zpracován podle konkrétní situace. OPLAN je podrobný a komplexní proveditelný plán, který obsahuje síly a všechna nezbytná opatření pro úspěšné splnění stanoveného úkolu (mise).
- 0337 **Podpůrné plány.** V závislosti na okolnostech, jako je složitost operačního plánu (CONPLAN/SDP/OPLAN) nebo požadavek na podporu několika souběžně prováděných operací, může být nezbytné zpracovat jeden, nebo skupinu podpůrných plánů (Supporting Plans – SUPPLANS) k hlavnímu plánu, s cílem vyřešit všechny aspekty operací do přiměřené úrovně podrobností.
- 0338 **Obranné plánování.** Obranné plánování identifikuje síly, schopnosti a struktury sil požadované pro řešení nejnáročnějších situací, vyjádřených zpravidla jako spojení současně probíhajících předpokládaných situací. Plánování sil se provádí se střednědobým výhledem a řeší požadavky na dalších 10 let. Výsledky procesu DRR jsou počátkem každého lichého roku dány Vojenskému výboru pro revizi obrany (MC/Defence Review Committee – DRC) na vědomí a následně slouží jako základní vstup pro stanovení cílů sil na další rok.

Krizová činnost v praxi

- 0339 **Strategický rozhodovací proces.** Výše popsané struktury a procesy tvoří rámec pro řízení krize na nejvyšší úrovni. Strategické rozhodování však nemůže být efektivní pouhým využitím těchto procesů. Povaha krize a vzájemné působení hlavních osobností ovlivňují konkrétní způsoby, které utvářejí a aktualizují politiku a strategii.
- 0340 **Politika a strategie.** Nejprve musí být stanovena politika, a to bez ohledu na okolnosti. Při utváření politiky na strategické úrovni má klíčovou úlohu Vojenský výbor (MC). Po vytvoření politiky musí být zodpovězeny následující důležité otázky, aby mohla být zformulována strategie: co a proč; s kým; rozsah a riziko; jak dlouho; kde a kdy; souběžně s kým; proti komu; a s jakými náklady.

KAPITOLA 4 OPERAČNÍ ÚROVEŇ PŘÍPRAVY A VEDENÍ VOJENSKÝCH OPERACÍ

Část I – Mnohonárodní společné operace

Úrovně operací

- 0401 Úrovně operací jsou objasněny v kapitole 2. Navíc činnosti na taktické úrovni mohou mít i strategický nebo operační důsledek a obráceně. Platí to i naopak – usilování o strategické cíle nebude ve všech případech vyžadovat nasazení velkých a silně vyzbrojených sil. Všechny prostředky nasazené ve společném operačním prostoru (JOA) nemusí být nezbytně řízeny velitelem úkolového uskupení. Některé síly a prostředky mohou být řízeny ze strategické úrovně (např. rezervní síly pro strategický útok nebo síly pro speciální operace).
- 0402 Složitost velení a řízení (Command and Control – C2) narůstá, když se operace účastní množství nevojenských subjektů, které se zdráhají akceptovat jednotný systém (vojenského) velení nebo k němu dokonce zaujímají nepřátelský postoj. Velitel společných sil je nicméně za všech okolností ve středu trojrozměrného prostoru, který směrem vzhůru sahá až ke strategické úrovni, směrem dolů k taktické úrovni a v horizontální rovině do řady vojenských a civilních uskupení a organizací.
- 0403 Principy společných a mnohonárodních⁸⁶ operací jsou uvedeny v kapitole 2. Ačkoli jsou tyto zásady významné a relevantní, nejsou absolutní a konkrétní operační situace mohou vyžadovat jen některé z nich. Pro velitele jsou principy důležitým vodítkem při tvorbě a výběru variant činnosti na operační úrovni a při vedení operací.

Společný přístup k operacím

- 0404 NATO si uvědomuje, že vojenský úspěch závisí na společném úsilí (jednotlivých) složek a dalších prvků (sil), sjednocených pod jednotnou velitelskou strukturou. Jen málo novodobých operací je vedeno pouze jednou složkou. Úspěšné společné tažení vyžaduje celostní (holistický) přístup, aby se maximalizovala celková operační účinnost společných sil při co nejlep-

⁸⁶ V jiných publikacích NATO se ve významu mnohonárodní používá pojem *combined* spíše než *multinational*, pro účely této publikace mohou být tato slova považována za synonyma

ším využití všech jejich schopností.^{87,88} Nejde jednoduše o oddělené operace, organizované pod jedním velením.

- 0405 Při tvorbě sil se schopnosti potřebné k vedení operace vybírají pro složky založené na národních schopnostech a na dohodách k poskytnutí konkrétních sil (například závazcích do sil rychlé reakce – NRF). Příspěvky složek a dalších součástí sil společných operací, jakožto i proces vytváření sil, jsou podrobně popsány v AJP-3 „*Spojenecká společná doktrína pro operace*“.

Etapy společných operací

- 0406 Společné operace se obvykle skládají z určitého počtu etap, z nichž některé probíhají na strategickém stupni (např. tvorba sil). Typickými etapami na operačním stupni jsou tyto (mohou se překrývat a mohou probíhat ve stejném čase v závislosti na situaci a úkolech):
- Tvorba plánu tažení/plánu operace (OPLAN).
 - Příprava sil, včetně naplnění osobami a materiálem, soustředění a přípravy na operaci (misi).
 - Výstavba logistické podpory, včetně podpory hostitelské země (Host Nation Support – HNS) a přepravy přes nezávislé státy.
 - Rozvinutí do prostoru, kde mají probíhat operace nebo posílení sil.
 - Provedení operace.
 - Ukončení operace a přechod k další činnosti.
 - Stažení (přemístění) sil.
 - Analýza tažení, vyhodnocení doktríny a zkušeností.
- 0407 Velitel společných sil (JFC) by měl mít, v rámci omezení uložených mu nadřízeným orgánem, co největší možnou volnost činnosti při plánování a vedení operace ve stanoveném JOA.

Společné funkce

- 0408 Při určování schopností, požadovaných společnými silami, musí velitel společných sil zvážit společné funkce. Hlavní společné funkce (podrobnosti viz AJP-3) jsou:⁸⁹

⁸⁷ *Schopnost je definována jako „síla nebo schopnost něco konat“.*
Stručný oxfordský slovník, 11. vydání

⁸⁸ *Schopnosti se vztahují k provedení NACem stanovených misí a k požadavkům rozpracovaným v SOR a vytvořených v průběhu procesu tvorby sil*

- a. **Velení a řízení.** C2 by mělo zahrnovat všechny síly zapojené do operace a brát v úvahu koordinaci a spolupráci s civilními a nevládními organizacemi. Operace by se zpravidla měly vyznačovat centralizovaným řízením pro dosažení jednoty úsilí. Pravomoc k provedení operací by pro co nejefektivnější využití sil měla být decentralizována, tj. delegována na nejnižší vhodný stupeň.
- b. **Vojenské zpravodajství.** Společné vojenské zpravodajství by mělo podporovat plánování a vedení vojenských operací tím, že bude zajišťovat včasné, požadované a přesné zpravodajské informace v souladu s bojovým úkolem velitele.
- c. **Plánování.** Četné plánovací cykly na různých úrovních vyžadují během vojenských operací pečlivou koordinaci. Účelem společného plánování je využít znalosti z mnoha vojenských a nevojenských oborů. Cílem je vytvořit celkový pohled na situaci, určit úlohu vojenské síly pro dosažení vojenských cílů a zpracovat plán, koordinovaný s ostatními nástroji moci. AJP-5 obsahuje podrobné zásady plánovacího procesu a koordinace tvorby plánu.
- d. **Manévr a palba.** Vlastní síly musí být schopny útočit na protivníka, a to přímo nebo nepřímo, s využitím fyzických nebo mentálních účinků. Musí být schopny udržovat tempo tak dlouho, jak jen to bude potřebné pro splnění cílů operace. Základní způsob jak této schopnosti dosáhnout, je kombinace manévru a palby společných sil, podle potřeby současně s ostatními operačními schopnostmi, systémy a kontrolními opatřeními.
- e. **Společný targeting.**⁹⁰ Targeting je stanovení účinků, potřebných pro dosažení velitelem vytyčených cílů, určení činností, potřebných k dosažení požadovaných účinků dostupnými prostředky, výběr a stanovení priorit, sladění palby s ostatními vojenskými silami a prostředky a následné hodnocení kombinované efektivnosti úsilí na dosažení cílů stanovených velitelem. Je-li třeba, patří do targetingu i provedení opravných činností. Jde o funkci velení jak operační, tak taktické úrovně (úrovně složky). Proces targetingu je důležitý pro využití palby společných sil.
- f. **Ochrana sil.**⁹¹ Ochrana sil zahrnuje veškerá preventivní opatření ke snížení zranitelnosti osob, zařízení, výzbroje, techniky a činností vůči jakémukoli ohrožení a za jakékoli situace k zachování akceschopnosti. Přispívá k úspěchu mise.

⁸⁹ AJP-3 kapitola 1

⁹⁰ Podrobněji viz AJP 3.9 „Spojenecká společná doktrína pro targeting“ (zpracovává se)

⁹¹ Podrobněji viz AJP-3.14, „Spojenecká společná doktrína pro ochranu sil“ (zpracovává se)

- g. **Informační operace.**⁹² Informační operace (InfoOps) jsou „takové koordinované a sladěné činnosti, jejichž cílem je působit na vůli, znalosti a schopnosti protivníka, potenciálního protivníka a dalších stran, určených NACem. Účelem InfoOps je podpořit cíle Aliance působením na informační procesy a systémy protivníka se současným využitím a ochranou vlastních systémů.“⁹³ InfoOps integrují řadu schopností, nástrojů a technik pro vytvoření specifických účinků ve prospěch operací. InfoOps se provádějí na všech úrovních operací Aliance a v celém rozsahu jejich úkolů. Základem pro provedení InfoOps je politická směrnice NAC, vycházející z doporučení odpovědných vojenských orgánů. InfoOps musí být v souladu s Informační strategií NATO. Činnosti InfoOps také chrání rozhodovací proces a schopnost Aliance před stávajícím a potenciálním působením vnějších vlivů.
- h. **Civilně-vojenská spolupráce.** V případech, jako jsou katastrofy nebo humanitární pomoc, může být civilně-vojenská spolupráce⁹⁴ (CIMIC⁹⁵) hlavní částí mise. Společné síly budou částečně odkázané na pomoc civilního obyvatelstva při zajišťování materiálních zdrojů a informací a budou se spoléhat na civilní orgány při zajišťování bezpečnosti v daných prostorech. Bez této spolupráce může být dokonce nemožné dosáhnout volnosti činnosti a pohybu. Už pouhé vytvoření dobrých vztahů může zabránit, aby nepřátelské síly dosáhly stejných výhod. Cílem CIMIC je vytvořit a udržet úzkou spolupráci s civilním obyvatelstvem a institucemi, aby vznikly takové civilně-vojenské podmínky, při kterých velitel společných sil může dosáhnout morálních, materiálních, taktických a přírodních výhod. Z toho vyplývá, že cílem je odepřít tyto výhody nepříteli. CIMIC vyžaduje jednotné a integrované použití všech vojenských a civilních prostředků moci Aliance. Dlouhodobým cílem CIMIC je vytvořit a udržet podmínky pro dosažení trvalého (vy)řešení krize. Kromě těchto požadavků má velitel morální a právní odpovědnost vůči civilnímu obyvatelstvu na daném teritoriu. Této odpovědnosti lze dostat jen při spolupráci s civilní vládou a mezinárodními orgány.

⁹² Podrobněji viz AJP-3.10, „Spojenecká společná doktrína pro informační operace“

⁹³ MC 422/2, „Zásady informačních operací NATO“

⁹⁴ Podrobněji viz AJP-9, „Doktrína NATO pro civilně-vojenskou spolupráci“

⁹⁵ „Koordinace činnosti a spolupráce mezi velitelem NATO a civilními představiteli, včetně místního obyvatelstva a místních orgánů a mezinárodních, národních i nevládních organizací a agentur ve prospěch plnění úkolu (AAP-6)“

- i. **Informace pro veřejnost.** Úkolem informací pro veřejnost (Public information – **PI**) je zvýšit u klíčových skupin (veřejnosti) znalosti o operaci a celkově prosazovat myšlenku operace (mise). Operace by mohla vzbudit silný zájem mezinárodních médií. Tento zájem však bude kolísat podle tempa a fází operace a podle všeobecné situace. Média budou zpravidla v JOA dříve, než se rozvinou síly NATO, a jejich zpravodajství bude rozhodujícím způsobem utvářet vnímání veřejnosti.
- j. **Zabezpečení.** Zabezpečení je zajištění osob, logistiky a další podpory pro trvání a prodloužení operací až do úspěšného splnění mise. Zahrnuje:
 - (1) **Ženíjní zabezpečení.**⁹⁶ Společné ženíjní zabezpečení je mnohostranná činnost všech složek (**CCs**), která navíc zvyšuje možnosti sil v celém rozsahu operací. Zahrnuje dodávky základních prostředků vojenského a civilního technického zabezpečení ve všech fázích operace.
 - (2) **Logistika.**⁹⁷ Státy a NATO mají společnou odpovědnost za logistické zabezpečení operací. To by mělo vést ke společnému poskytování a používání sil a prostředků logistiky pro co nejúčinnější zabezpečení jednotek. Standardizace, spolupráce a mnohonárodnost jsou základem pro pružné a účinné využití logistické podpory. Za zajištění zdrojů k podpoře svých sil odpovídají jednotlivé státy.
 - (3) **Finanční zabezpečení.** Efektivní zajištění finančních prostředků je základem pro úspěch každého tažení. Důležité je zajistit odpovídající finanční prostředky před zahájením operace (mise). Měl by být navržen rozpočet a vyčleněny příspěvky. Velitel by měl v oblasti finančního zabezpečení obdržet příslušné návrhy a doporučení od finanční složky.
 - (4) **Zdravotnické zabezpečení.**⁹⁸ Lékařské a zdravotnické zabezpečení zahrnuje zdravotnické plánování a zajištění zdravotnických prostředků pro zachování činnosti sil pomocí prevence, odsunu a rychlé péče o nemocné a raněné. Zdravotnické zabezpečení by mělo odpovídat velikosti společných sil (JF) a vyhodnoceným rizikům, kterým jsou nasazené síly vystaveny. Řízení operačního rizika by mělo být prováděno pomocí konzultací s příslušnými zdravotnickými orgány.

⁹⁶ Podrobněji viz AJP-3.12, „Spojenecká společná doktrína pro ženíjní zabezpečení“

⁹⁷ Podrobněji viz AJP-4, „Spojenecká společná doktrína pro logistiku“

⁹⁸ Podrobněji viz AJP-4.10, „Spojenecká společná doktrína pro zdravotnické zabezpečení“

Mnohonárodní spolupráce

0409 Mnohonárodnost je na operační úrovni realitou, neboť je nutné, aby vojenské akce probíhaly s mezinárodním souhlasem a legitimitou. NATO by mělo být vždy připraveno působit společně v koalici s tradičními členy a partnery, ale také s ostatními, méně známými silami. Základem pro činnost v mnohonárodním prostředí je vzájemná důvěra. Tato důvěra vychází z následujících prvků:

- a. **Vztahy.** Služebně vyšší důstojníci by měli usilovat o dobré vzájemné vztahy a porozumění. Osobní vztahy mezi vojenskými veliteli ovlivní všechny aspekty mnohonárodních operací.
- b. **Úcta.** Vzájemná úcta k profesionální zdatnosti, kultuře, historii, náboženství, zvykům a hodnotám účastníků pomůže upevňování vztahů.
- c. **Znalost partnerů.** V mnohonárodních operacích je důležité znát spojenecké síly, stejně jako protivníka. Čas věnovaný poznání doktríny, možnostem a úsilí partnerů se vrátí během společné operace.
- d. **Trpělivost.** Vytvořit účinnou spolupráci vyžaduje čas. Rozdíly v názorech a pohledech vyžadují trpělivost pro dosažení jednotného přístupu.

0410 **Výhody mnohonárodní spolupráce.** Zatímco důvody pro vznik závazků plnit společné vojenské cíle mohou být různé, záměrem je obvykle uskutečnění cíle, kterého státy nemohou dosáhnout samostatně anebo je jeho dosažení mnohonárodními silami mnohem účinnější. Národní zájmy jsou v různých situacích dotčeny různě. Od toho se odvíjí síla a charakter národních příspěvků k mnohonárodní operaci. Důvodem účasti států na mnohonárodní operaci je výhodnost z hlediska politického a vojenského. Národní příspěvky musí být tudíž posuzovány nejen z hlediska jejich vojenských schopností, ale také v celé škále politických a vojenských výhod, které mnohonárodním operacím přinášejí. Mezi politické výhody mnohonárodní spolupráce patří sdílení politických rizik, demonstrace ekonomické, diplomatické nebo politické podpory pro ostatní regiony a ovlivňování národního a mezinárodního veřejného mínění. Mezi vojenské výhody patří skutečnost, že spolupráce poskytuje jak hloubku (sílu vyjádřenou číselně), tak šířku (dodatečné schopnosti) vojenských sil, stejně jako možnosti přístupu k vysoce hodnotným informacím a zpravodajským produktům. Nakonec to také umožňuje účinnější využití logistických sil a prostředků.

0411 **Výzvy mnohonárodní spolupráce.** Ať jsou vojenské síly organizovány sebelépe, mnohonárodnost přináší zásadní otázky, jejichž řešení je rozhodující pro dosažení efektivity vojenské síly a z toho vyplývajícího úspěchu tažení. K těmto otázkám patří i vytvoření účinného systému velení a zpravodajství,

schopného získat a sdílet data z četných mnohonárodních a národních zdrojů. Existence národních omezení pro nasazení sil (*caveats*) může navíc (negativně) ovlivnit přínos jednotlivých jednotek a logistického systému, podle kterého mají jednotlivé státy zodpovědnost za zabezpečení sil, ale podílejí se i na zabezpečení mnohonárodních potřeb. Mnohonárodnost může nepříznivě ovlivnit rychlost a kvalitu rozhodovacího procesu, protože mnohonárodní velení může mít delší dobu reakce než velení čistě národní. Tento škodlivý účinek může být snížen přijetím společné doktríny a postupů a realistickou přípravou na konkrétní podmínky. Mnohonárodní velení vyžaduje myšlení, které je z hlediska perspektivy mezinárodní. Rozdíly v možnostech (jednotlivých, národních) vojenských sil a v jejich operačních postupech omezují efektivitu mnohonárodních sil. Mnohonárodnost může přinášet i tyto problémy:

- a. **Vleký průběh operace (*mise*).** Vleký průběh je způsoben dodatečnými úkoly, které nemusí být v souladu s původním záměrem. V takové situaci vyvstává nebezpečí ztráty souvislosti mezi strategickými cíli a skutečnou situací v JOA. Z toho vyplývají špatně definované, nereálné a nepřiměřené úkoly.
- b. **Interoperabilita.** Složitost operace určuje odpovídající úroveň interoperability a složení sil rozhoduje o standardech pro interoperabilitu, které je nutné použít. Nedostatek interoperability v otázkách doktríny, organizace, výcviku, materiálního zabezpečení, vedení, personalistiky a zařízení bude mít pravděpodobně negativní vliv na soudržnost a schopnost vojenských sil, protože:
 - (1) Rozdíly v postupech a taktice staví síly do situace, kdy jednotky druhů ozbrojených sil nebo států nebudou schopny účinně působit společně.
 - (2) Jazykové rozdíly představují problém pro vzájemnou komunikaci, což může vést k rozdílným ve výkladu stanovených úkolů.
 - (3) Technické problémy mohou způsobit nekompatibilitu systému.
 - (4) Nedostatečná interoperabilita a národní bezpečnostní postupy mohou vést k neschopnosti vyměňovat si informace, zpravodajství a technická data.
 - (5) Neschopnost používat společné zdroje může snížit schopnost logistiky a tím účinnost celé organizace logistiky.
 - (6) Společné a mnohonárodní síly nemusejí disponovat postupy pro rozpoznávání sil v boji a schopnosti k omezení rizika palby do vlastních řad.
- c. **Ochrana sil.** Státy mají rozdílné přístupy k řešení ochrany sil (*Force Protection – FP*). Jde o rozdíly v hlavním důvodu pro ochranu sil, kterým je fyzická ochrana kontingentů jednotlivých států a prvků zabezpečení nebo vytvoření podmínek k plnění úkolu (*mise*) bez rušivé činnosti protivníka.

Aby toho nemohl protivník využít, musí být tyto rozdíly v mnohonárodních silách vyřešeny ve všeobecných zásadách ochrany⁹⁹ společných sil.

Faktory a úvahy v mnohonárodních společných operacích

- 0412 Faktory a úvahy v mnohonárodních společných operacích se mohou lišit podle charakteru operace. Jsou nicméně zřejmé v každé operaci a jejich identifikace pomůže při plánování a provedení operací.
- 0413 **Politicko-vojenské rozhraní.** Vojenský výbor (MC) jako rozhraní mezi civilní a vojenskou úrovní NATO poskytuje vojenská doporučení vyšším orgánům a přetavuje politické koncepce a směrnice do vojenských nařízení nižším stupňům velení. Na této úrovni to znamená, že strategické politické cíle jsou rozpracovány do podpůrných strategických vojenských cílů s požadovaným vojenským konečným stavem. V kontextu NATO by tyto problémy měly být obsaženy v počáteční směrnici. Ta ukládá veliteli operace (mise) nebo veliteli strategické úrovně odpovědnost za zahájení politicko-vojenského plánování operace s odpovídající podporou hostitelské země a příslušných orgánů.
- 0414 Vojenské orgány by měly připravit plán pro nenadálé události (CONPLAN) a záměr operace (CONOPS) pro případ možných změn v politické a vojensko-strategické situaci. Vojenské činnosti na strategické a operační úrovni budou zřetelně ovlivněny a usměrňovány politickými faktory, počítaje v to i výhrady jednotlivých států. Vojenská činnost na všech stupních naopak může, i když ne tak zřetelně, ovlivňovat místní nebo mezinárodní politickou situaci. Politický kontext je třeba zvažovat při všech operacích. Vzhledem k tomu bude velitel na operačním stupni vyžadovat politická doporučení, ať už mu je na místě poskytne určený poradce, nebo budou obsažena v zaslané strategické směrnici.
- 0415 **Civilně-vojenské rozhraní.** Společné síly obvykle povedou společné operace v součinnosti s vládními a nevládními agenturami. V některých případech může být vojenského úspěchu dosaženo bez použití vojenské síly nebo hrozby jejího použití tím, že se sladí cíle a činnosti velitele s cíli a činnostmi civilního obyvatelstva a institucí v daném prostoru. To vše jako součást kolektivní strategie. V rozsáhlých a složitých operacích, které zahrnují významné civilní součásti a civilní politické vedení, bude plán vojenského tažení nebo OPLAN jen jedním

⁹⁹ Podrobněji viz AJP-3.14, „Spojenecká společná doktrína pro ochranu sil“ (zpracovává se)

z několika plánů v celé škále víceúčelového plánování. Složitě krize povedou k zapojení velkého počtu politických orgánů a civilních agentur a organizací. Do řešení krizí se obvykle zapojují mezinárodní (International Organizations – IOs) a nevládní organizace (non-Governmental Organizations – NGOs). Aliance bude vyžadovat koordinaci předpokládaných činností s činností civilních agentur, které již působí v JOA. V nepřátelském prostředí nebo při konfliktu vysoké intenzity může být nemožné dosáhnout souladu mezi civilními požadavky IOs/NGOs a požadavky na plnění vojenských úkolů. V těchto situacích budou stále kladeny největší nároky na CIMIC, aby získal místní zdroje a usnadnil případný přechod k civilní vládě.

- 0416 **Média.** Společné síly mají jednat s médii (hromadnými sdělovacími prostředky) na všech úrovních za účelem prosazení informační strategie NATO. Příznivě nakloněné zpravodajství médií je velmi důležité pro udržování podpory veřejnosti a k souhlasu mezinárodního společenství, což významně přispívá k udržení morálky a soudržnosti společných sil. Je možné, že zpravodajství o činnosti společných sil (ať už se jedná o média formálně přidružená k silám Aliance nebo o média nezávislá) může mít negativní vliv na všeobecnou informační strategii NATO. Jde o aspekt, který by měl být brán vždy v úvahu. Média mají mocný vliv na veřejné mínění mezinárodního společenství, protivníka a na situaci ve vlastní zemi. Proto je důležitým faktorem v mnohonárodních a společných operacích aktivnější přístup k médiím. Zájem mezinárodních zpravodajských médií bude vysoký během všech fází operace. Množství novinářů v JOA bude záviset z části na možnostech přístupu, stupni potenciálního zájmu, intenzitě násilí a na různých souběžných zpravodajských tématech. Přítomnost médií vyžaduje vytvoření tiskového informačního střediska (Press Information Centre – PIC), což je náležitě vybudovaná organizace pro řízení, registraci, informování, přepravu a doprovod médií.
- 0417 **Strategické cíle.** Použití celých sil – od osnovy přes plánování až po vedení tažení – se řeší na operační úrovni. Činnost operační úrovně musí přímo přispívat k dosažení předem stanovených vojenských strategických cílů, které vycházejí z rámcových politických cílů operace. Činnost na taktické úrovni nemůže rozhodně smysluplně probíhat mimo tento kontext.
- 0418 **Volnost činnosti.** Od velitele na operačním stupni se vyžaduje, aby formuloval, plánoval a řídil veškerou vojenskou činnost, potřebnou pro získání a udržení iniciativy v rámci úsilí na dosažení vojenských strategických cílů. Velitel tak udává charakter operací, bitev a střetnutí. Volnost činnosti k rozvinutí záloh, stanovení priorit a přidělení námořních, pozemních, vzdušných, kosmických a podpůrných prostředků má rozhodující význam pro provedení tažení a pro předvídání neočekávaných situací. Stupeň volnosti na operační úrovni bude záviset na charakteru

konfliktu, na vzájemném působení vojenských a nevojenských činností v rámci celkové společné strategie a na rozsahu ohrožení zájmů Aliance. Po rozpoznání těchto problémů musí velitel poskytnout jasný záměr, obsahující jeho koncepci operace, a stanovit cíle, které mají splnit podřízení velitelé, což umožní volnost činnosti na nižších stupních.

0419 **Použití prostředků.** Pro plnění operačních cílů musí být veliteli poskytnuty konkrétní hmotné prostředky, jako jsou uskupení lodí, pozemní, vzdušné a podpůrné prostředky nebo prostředky nehmotné, jako je předání odpovědnosti na dobu potřebnou pro dosažení stanovených cílů. Prostředky by měly být v držení takové úrovně, která zajistí jejich co nejúčinnější využití. Diplomatická činnost by měla veliteli pomoci pro využívání místních zdrojů, jako jsou služby, zařízení a materiál. V prostoru zodpovědnosti NATO jsou již tato opatření hostitelského státu schválena. Pro operace mimo prostor odpovědnosti NATO jsou potřebná jednání s příslušnými vládami. Zásada soustředění sil a z toho vyplývající hospodárnost využití má na operačním stupni mimořádný význam. Velitel nebude mít pravděpodobně nadbytek prostředků. Proto bude rozhodující jejich hospodárné soustředění do míst, kde bude dosaženo největšího účinku. Tyto síly a prostředky zahrnují osoby s rozdílnými dovednostmi. Operační velitel odpovídá za udržování jejich morálního a fyzického stavu a za to, aby logistické struktury v průběhu operace zajistily zabezpečování jak těchto osob, tak i jejich výzbroje.

0420 **Právní aspekty.** Vedení spojeneckých vojenských operací se řídí podle mezinárodního zvykového práva a tuzemského práva států účastnících se operace. V rámci NATO jsou vydávána pravidla, podle kterých mohou vojenské síly působit. Právní aspekty mají rozhodující úlohu v rozhodovacím procesu a v průběhu vedení operace. Legitimita operace a legitimita jejího vedení bude záviset na souladu operace a jejího vedení s příslušným právem, včetně práva mezinárodního. Je žádoucí, aby všechny státy, které se účastní vojenské operace, jednoznačně chápaly právní základy operace. Rovněž všechny úrovně sil musí chápat tyto právní základy operace. Je to důležité zejména na operační úrovni, která plánuje a řídí tažení. Mezinárodní právo obsahuje omezení a vymezuje možnosti pro vedení operace jako celku i z hlediska jednotlivce. Patří sem neutralita, použití zbraní, targeting, válečné zločiny, sebeobrana, nekomatanti, imunita a opatření na ochranu životního prostředí.

0421 **Pravidla pro použití sil.**¹⁰⁰ Vojenské činnosti se řídí pravidly pro použití sil (Rules of Engagement – ROE), která schvaluje NAC spolu s OPLANem. Případný návrh následných změn

¹⁰⁰ Podrobněji viz MC 362/1, „Pravidla pro použití sil NATO“

ROE musí velitel operační úrovně předložit nadřízenému, který pak tento návrh dále předloží Severoatlantické radě (NAC) ke schválení. ROE stanovují stupeň a způsoby, kterými může být použita síla a jsou určeny k zajištění důsledné kontroly použití sil. Soulad jakékoli činnosti s ROE ještě nezajišťuje její legitimita a je na odpovědnosti velitele, že použije jen takovou sílu, která je nezbytná a odpovídající převládajícím okolnostem.

Část II – Operační úroveň

Definice

- 0422 Operační úroveň je „ta úroveň války, kde jsou plánována, prováděna a udržována tažení nebo větší operace, s cílem splnění strategických cílů v rámci válčistě nebo v operačním prostoru“.¹⁰¹ Operační úroveň zajišťuje vazbu mezi strategickými cíli a taktickým nasazením sil. Bez této vazby by taktické činnosti nevedly k dosažení operačního (a tudíž i strategického) konečného stavu. Takže příslušné činnosti nemohou být propojeny s cíli celkové strategie pouze operační úrovní, ale také strategie by měla být propojena přes operační úroveň s tím, co je takticky dosažitelné. Pro operačního velitele má hlavní význam jasně pochopit, jak jsou jeho činnosti propojeny s ostatními strategickými směry operací.

Rámec operační úrovně

- 0423 Často je pro velitele složité myšlenkově pojmut celý rozsah svěřeného bojového úkolu a zaměřit se na to, jak může nejlépe využít svůj čas při hodnocení variant a řízení štábu. Na operační úrovni jsou čtyři hlavní aspekty, které společně tvoří rámec operace. Pomáhají veliteli jak při znázornění (vizualizaci) operace, tak při jejím vedení. Je to: vytvoření operačního prostředí, napadení vůle a soudržnosti protivníka, ochrana soudržnosti sil Aliance a využívání příležitostí. Tyto aspekty pomáhají znázornit vzájemnou souvislost operací vysoké intenzity, bitev a střetnutí v rámci celkového tažení. Neměly by být pokládány za následné nebo samostatné či jiné fáze. Je důležité neustále se zaměřovat na úspěch a uvádět do souladu potřebu být smělý a rozhodný s omezeními soudobých operací. V tomto přístupu je zahrnuta potřeba plného pochopení podstaty problému, což je hlavním předpokladem úspěšné tvorby plánu operace. Tyto čtyři způsoby jsou zásadně rozdílná hlediska, ze kterých velitel může nahlížet na problém.
- 0424 **Vytvoření operačního prostředí.** Tento pohled se zaměřuje na utváření operačního prostředí tak, aby skýtalo výhodné

¹⁰¹ Upravená definice dle AAP-6

podmínky pro Alianci a nevýhodné pro protivníka. To zahrnuje určení prostorů, ve kterých může být využita síla Aliance a dosažena informační převaha, při současném snížení síly protivníka na nejmenší míru. Ohrožování protivníka v celé hloubce a zabránění, aby se kdekoli cítil bezpečně, naruší spolu s využitím koordinovaných InfoOps v rámci informační strategie NATO jeho znalost prostředí a sníží volnost jeho činnosti. V rámci širšího politického kontextu by současně měla být objasňována legitimita a oprávněnost použití sil za účelem dosažení a udržování podpory vlastních akcí na domácí půdě a u mezinárodní veřejnosti. Obtížnost tohoto úkolu by neměla být podceňována a jen dokládá význam opravdového pochopení podstaty problému.

0425 **Napadení vůle a soudržnosti protivníka.**¹⁰² Boj proti protivníkovi musí být v souladu s mezinárodním právem. Především to znamená, že mohou být napadány pouze vojenské cíle. Rozhodující součást tažení bude obvykle zahrnovat některé druhy útočných činností proti vůli a soudržnosti protivníka. Je-li narušena soudržnost protivníka, není pak schopen koordinovat a organizovat vojenské a jiné činnosti. Obvykle jej lze pak snáze po částech porazit. Je-li zlomena vůle protivníka, pak bude méně schopen motivovat své síly k vedení riskantních činností a může být ochotnější přijmout politické nebo jiné kompromisy. Vůle a soudržnost jsou vzájemně propojeny: je-li zlomena vůle protivníka, budou jeho síly méně soudržné; je-li otřesena jeho soudržnost, jeho vůle se bude pravděpodobně snižovat. Může být obtížné určit způsob jak napadnout soudržnost nestandardních vojenských sil, jakými jsou například rozptýlené skupiny povstalců. I takový rozptýlený protivník však má jistou formu organizace. Pochopení organizace takových skupin a pochopení způsobu jejich existence (přežití) je klíčem k napadení jejich soudržnosti. Vůli a soudržnost lze napadnout prostřednictvím:

- a. **Sladění**¹⁰³ **paleb a manévru.** Ačkoli lze dosáhnout značných účinků samostatně, sladěné vedení paleb a manévru má ohromný potenciál.
 - (1) Palebná síla ničí, umlčuje (neutralizuje), omezuje a demoralizuje. Účinky palebné síly jsou tvořeny souhrnem objemu, přesnosti, letality (smrtícího účinku), překvapení a nepředvídatelnosti, které jsou umocněny sladěním společné palebné síly v čase a prostoru. Aby její výsledky nebyly pomíjivé, musejí být účinky palebné síly využity manévrem.

¹⁰² *V situacích, kde není jasný protivník, by to mohlo být předmětem úkolu (mise). Jedná se tedy o tu věc, která klade největší odpor operaci a v tomto smyslu je vhodnější používat pojem "působení", spíše než "napadení"*

¹⁰³ *Sladění je rozvedeno podrobně v AJP-3*

- (2) Účelem operačního manévru, který může být fyzické nebo abstraktní povahy, je dostat protivníka do nevýhodné pozice. Ve fyzickém smyslu může být i psychologický účinek tak obrovský, že další boj již není nutný. V abstraktním pojetí může být manévr použit tak, že protivníkovi nezbudou žádné smysluplné možnosti volby a je přinucen se vzdát.
- b. **Tempo a souběžnost.** Tempo je rytmus nebo rychlost činností v operaci v porovnání s protivníkem.
 - (1) Tempo zahrnuje tři prvky: rychlost rozhodnutí, rychlost provedení a rychlost přechodu od jedné činnosti k další. Vyšší tempo zahltí rozhodovací proces protivníka na rozhodujících úrovních a pravděpodobně způsobí jeho ochromení, nečinnost a zhroucení odporu až do bodu, kdy dojde ke ztrátě soudržnosti potřebné k dalšímu vedení boje. Toho lze dosáhnout zrychlením, zpomalením anebo změnou druhu činnosti.
 - (2) Souběžnost usiluje o přetížení protivníka napadáním nebo ohrožováním z různých směrů najednou. Protivník pak není schopen se soustředit včas na nějaký problém nebo dokonce stanovit priority k řešení problémů. Je pak vystaven těžkému rozhodování, jakým způsobem a kde reagovat. Je zcela rozpolcený ve všech směrech, a i když není paralyzován, je pro něj těžké promyšleně reagovat. Souběžnost by měla být zvažována z pohledu protivníka a její využití posuzováno podle účinků na jeho soudržnost.

Pokud je účinek souběžnosti a tempa opakován současně proti velkému množství úrovní velení, projeví se kumulativní účinek na soudržnost u všech sil protivníka. Použití všech schopností vlastních sil znásobí problémy protivníka, jeho reakce na konkrétní druh napadení jej učiní zranitelným vůči dalším druhům napadení, anebo se prohloubí jiné problémy.

- a. **Překvapení.** Překvapení je postaveno na rychlosti, utajení a klamání a je základem pro narušení soudržnosti sil protivníka. Podobně jako u tempa, i tady je klíčovým faktorem čas. Není podstatné, že protivník nic netuší, ale to, že už je příliš pozdě na jeho účinnou reakci. Absolutní překvapení může zcela paralyzovat protivníka, avšak částečné překvapení také ztíží jeho reakci. Překvapení zahrnuje zjištění, vytvoření a využití příležitostí, které mohou být krátkodobé. To znamená provádět neočekávanou činnost nebo reagovat neočekávaným způsobem a využívat protivníkovu vnímavost a očekávání.
- b. **Informační operace.** Další způsoby jak napadnout vůli a soudržnost protivníka nabízí použití InfoOps. Vojenský nebo jiný úspěch může mít daleko větší vliv, pokud osoby provádějící InfoOps znají motivaci a psychologii cílové skupiny osob (protivníka). Cílem je zajistit narušení jejich vůle, spíše než posílení jejich odporu.

- c. **Relativní výhoda.** Ve společných operacích by cílem velitele mělo být vždy dosáhnout relativní výhody (vlastních) schopností vůči protivníkovi. Toho může být dosaženo:

- (1) Převahou sil.
- (2) Převahou v rozhodovacím procesu.
- (3) Přízpůsobením bojiště ve svůj prospěch.

Základem úspěchu je využití slabých míst protivníka, zrovna jako zjištění slabých míst vlastních sil, které by protivník mohl být schopen využít.

0426 **Ochrana soudržnosti sil Aliance.** Ve stejné době, kdy dochází k napadení soudržnosti protivníka, musí být chráněna soudržnost sil Aliance. Soudržnost mnohonárodních operací představuje specifické výzvy, zvláště v případě koalicí, ustavených ke konkrétnímu účelu (*ad hoc*). Přispívající státy mohou mít různé pohnutky a mohou poskytovat jednotky s různou hodnotou bojové síly, včetně rozdílných doktrín a nekompatibilní výzbroje. Osobnosti a politický vliv budou mít pravděpodobně nepoměrný účinek na soudržnost mnohonárodních sil. Soudržnost se udržuje:

- a. **Udržováním morálky.** Protivník vyvine veškeré své úsilí ke zjištění a napadení slabých míst sil Aliance ke snížení morálky a tím narušení soudržnosti. V mnohonárodních operacích se může protivník snažit způsobit nepřiměřené ztráty pouze ozbrojeným silám některého státu, nebo využít náboženských a kulturních rozdílů. Velitel by se měl pokusit skrýt svá zranitelná místa a zaměřit ozbrojené síly na uchování (stanoveného) cíle a současně zajistit komplexní a koordinovaný přístup k ochraně sil¹⁰⁴ Aliance, založený na zvládání rizik a na uvážlivém hodnocení hrozeb.
- b. **Jednotou účelu.** Jednota úsilí byla projednána v kapitole 2. Zde je hlavním přispěvatelem spíše jednotu *účelu*, která vyžaduje, aby účinné použití vojenských sil bylo v souladu s ostatními nástroji moci trvale zaměřeno na dosažení společného cíle nebo bojového úkolu (mise). Hlavní úloha velitelů zde spočívá v tom, aby tvorbou jasného a výstižného záměru velitele zaměřili své velení na vytvoření pocitu společného účelu. U mnohonárodních operací je nutné sladit individuální cíle a zájmy k zajištění společného účelu a udržovat shodu k zajištění politické a vojenské soudržnosti.

0427 **Využití příležitosti.** Velitel by měl být připraven využít příležitosti k dosažení lepšího postavení v porovnání se současnou situací nebo s protivníkem. To zahrnuje zjištění nebo

¹⁰⁴ Viz AJP-3.14

vytvoření příležitostí, získání prostředků a vůle k jejich využití a dosažení většího tempa než u protivníka.

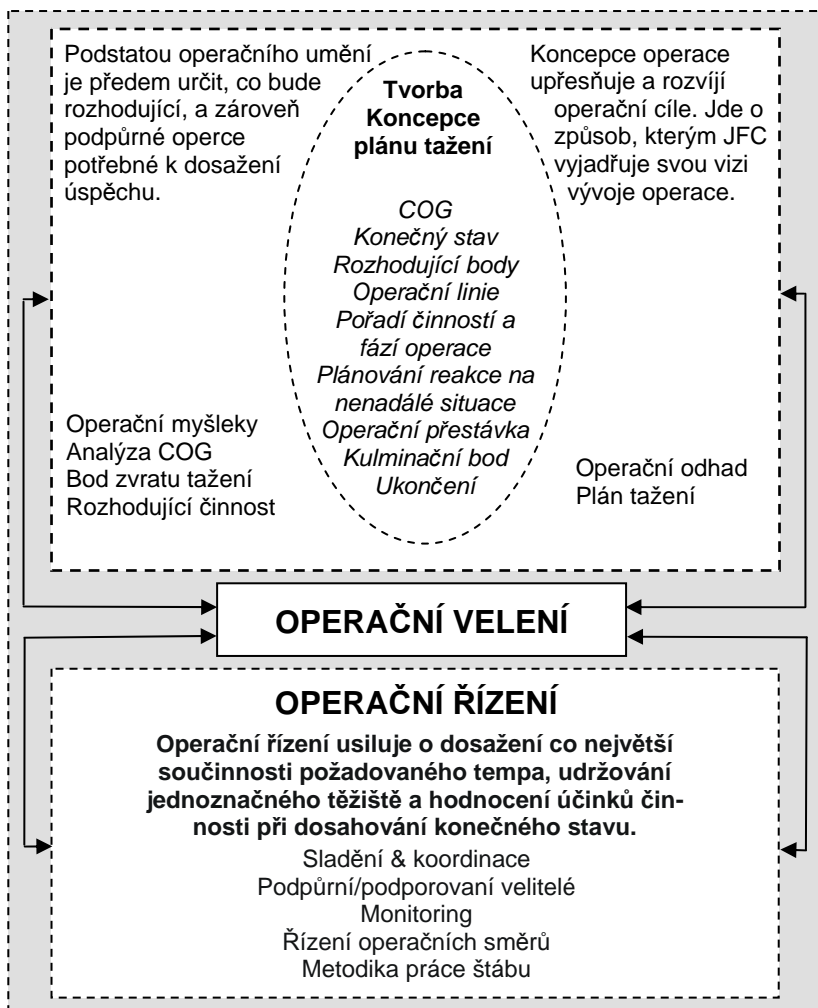
- a. Použití manévru a útoku je základem k uchopení a udržení iniciativy, která je klíčem k využití příležitostí. Úkolové velitelství¹⁰⁵ umožňuje velitelům jednotlivých složek (CCs) nebo jejich podřízeným využívat příležitosti, které se samy nabízejí, za předpokladu, že zapadají do celkového záměru.
- b. Schopnost vykonávat tyto činnosti úspěšně spočívá současně v nepřetržitém plánování, včetně přesné analýzy rizik a jejich řízení. Je třeba provést analýzu jak subjektivních, tak objektivních rizik a tady hraje svou roli intuice. Velitel by měl podporovat takový přístup, který s riziky počítá, než přístup, který se jich obává. Tento přístup vyžaduje, aby velitelé na všech úrovních byli schopni určit oblasti, kde jsou značná rizika a pak se rozhodli, zda je přijmou, vyhnou se jim anebo proti nim budou působit. Takový velitel, který rizika analyzuje, hodnotí a aktivně řídí, je obvykle schopen chopit se příležitostí a přijmout odvážná rozhodnutí.

0428 Obrázek č. 4.1 znázorňuje vztah mezi operačním uměním, koncepcí operace a řízením a velením jako třemi hlavními prvky tažení. Zdůrazňuje ústřední úlohu, zastávanou velitelem společných sil (Joint Force Commander – JFC) při jejich řízení. Jak ukazuje horní část diagramu, mají koncepty operačního plánování (Campaign Design Concepts – CDCs) konkrétní využití v určitých oblastech, i když mají svůj význam v celém procesu plánování tažení. V tomto smyslu mohou být CDCs považovány za spojovací článek mezi operačním uměním a koncepcí operace; tedy spíše jako koncepční nástroje pro přípravu a vedení tažení, než pouhé plánovací nástroje. Analýza těžiště, bodu zvratu tažení a rozhodující činnosti je zvláště relevantní při určení, co je rozhodující. V tom právě spočívá podstata operačního umění. Tvorba koncepce operace je určena ke stanovení způsobu možného vývoje operace. Operační směry a rozhodující body znázorňují společné souvislosti a jsou odrazovými můstky k porážce těžiště protivníka. Uspořádání operací, tvorba záložních plánů a operační přestávky jsou způsoby jak účelně využívat zdroje tak, aby bylo zajištěno, že síly budou soustředěny ve správný čas na správném místě při uchování iniciativy.

¹⁰⁵ Viz kapitola 5

Operační umění

- 0429 Operační umění lze popsat jako „použití vojenských sil k dosažení strategických anebo operačních cílů prostřednictvím koncepce, organizace, integrace a vedení vojenských tažení, operací a bitev“. Operační umění zahrnuje dovednosti, představivost, kreativitu a intuici pro plánování a provedení rozvinutí a použití společných mnohonárodních sil. Žádná specifická úroveň velení se nezabývá výhradně operačním uměním. Operační umění ve své podstatě určuje kdy, kde a za jakým účelem povedou ozbrojené síly operace. Operační umění se dostává do popředí zvláště v procesu operačního plánování.

Obr.4.1 Vztah mezi operačním uměním, tvorbou konceptce operace a řízením a velením

Část III – Tažení

- 0430 Většina vojenských tažení a operací je zaměřena na uchopení iniciativy v boji s protivníkem. To vyžaduje důkladné znalosti systémů protivníka a jeho psychologie. Získat takové poznatky může být složité a pravděpodobně k tomu dojde jen po vojenském střetu, a to může trvat nějaký čas. Po získání poznatků je možné ihned využít iniciativu a rychle protivníka přelstít. Velitel by měl zvážit způsob, jakým by mohl být dosažen konečný stav. Hlavní nástroje, které bude velitel používat při plánování

tažení nebo operace, jsou popsány dál.¹⁰⁶ Velitel by však měl nadále využívat výše uvedený operační rámec, a to jak před, tak i v průběhu vedení tažení.

- 0431 Operační umění ukazuje, že uvažování na operační úrovni by mělo odrážet více než jen použití postupů a technik, založených na znalosti doktrín a příruček. Operační umění by mělo být využíváno s hlubokými znalostmi a pochopením složitých vzájemných vztahů všech faktorů, ovlivňujících plánování a vedení tažení:
- a. Operační umění zahrnuje účinné použití nástrojů plánování tažení a usiluje o to, aby velitel efektivně používal síly, prostor, čas a informace prostřednictvím koncepce tažení a operací. Takováto koncepce (design) poskytuje rámec, který pomáhá veliteli uspořádat své myšlenky a pochopit podmínky nutné pro úspěch.
 - b. Operační umění by mělo brát v úvahu celou škálu potenciálně souběžných operací v celém spektru konfliktů, u kterých se v průběhu času mění jejich převládající charakter.¹⁰⁷ To pomáhá veliteli a štábu pochopit, že:
 - (1) Všechny operace vysoké intenzity jsou spojením současně prováděných úkolů.
 - (2) Operace se v průběhu času mění.
 - (3) Operace prováděné v jedné fázi tažení přímo ovlivňují fázi následnou.
 - c. Operační umění vyžaduje velkou představivost, schopnost předvídat a pečlivě pochopit vztah mezi prostředky a konečným stavem a pochopit synergii z náležitě koordinovaných společných operací.
- 0432 Operační umění se využívá během procesu operačního plánování při:
- a. Formulaci ústřední myšlenky a záměru operace a předpokladu průběhu operace.
 - b. Určení nezbytných vztahů mezi taktickým použitím sil a dosažením strategických a operačních cílů.
 - c. Určení rozhodujících operačních směrů jako základu pro uspořádání a sladění činností a účinků.
 - d. Navržení způsobů dosažení konečného stavu přiměřenými prostředky.
- 0433 **Cíle, způsoby a prostředky.** Operační umění se snaží sladit „cíle, způsoby a prostředky“ v průběhu plánování a vedení

¹⁰⁶ Podrobněji viz AJP-3

¹⁰⁷ Podrobněji viz kapitola 1

operací. K tomu je nutné, aby velitel a jeho štáb zhodnotili strategický rámec a zodpověděli následující otázky.

- a. **Cíle.** Jaké vojenské podmínky musí být vytvořeny v operačním prostoru k dosažení strategických cílů? Pokud se politické cíle změní – jak se někdy postupem doby nebo jako reakce na měnící se situaci stává – pak si nový cíl zákonitě vyžádá změnu plánu nebo dokonce zcela nový plán tažení.
- b. **Způsoby.** Jaké obecné přístupy povedou k vytvoření těchto podmínek? Jaké nástroje moci spojit v rámci těchto přístupů?
- c. **Prostředky.** Jaké vojenské schopnosti a jiné prostředky jsou k dispozici a jak mohou být v rámci stanovených omezení použity k vytvoření těchto podmínek? Jak jsou integrovány vojenské a nevojenské nástroje k dosažení těchto podmínek? Velitel zvažuje charakter sil, reálné cíle, charakter rizika a jeho možné zmírnění při dosahování cílů přidělenými silami.

0434 **Operační myšlení.** Operační umění vyžaduje kreativní a inovační myšlení k nalezení širokého řešení operačních problémů, tedy takového řešení, které může být označeno jako operační koncepce. Její výstupy jsou zdrojem pro záměr velitele a pro následný záměr operace. Výstupy operační koncepce představují základ plánu tažení a jsou dále upřesňovány v průběhu procesu tvorby plánu operace. Jako takové jsou doménou velitele. Existují tři úzce související operační koncepty, které jsou užitečné zejména při formulaci operačního myšlení. Jsou jimi: analýza těžiště (Centre of Gravity – COG), bod zvratu tažení (Campaign Fulcrum) a rozhodující činnost (Decisive Act). Podstatou operačního umění je předem stanovit co bude rozhodující pro způsobení porážky protivníka. Určení rozhodující činnosti vychází z analýzy COG.

- a. **Analýza těžiště.** Pojem těžiště¹⁰⁸ má původ v Napoleonském systému. Například Clausewitz když objasňoval, co zakládá porážku, předpokládal, že COG je „*střed veškeré síly a pohybu, na kterém všechno závisí ... bod, na který by měla být soustředěna všechna naše energie*“. Z běžného používání a z historie je zřejmé, že COG představuje sílu. Manévrový přístup k vedení boje tedy zdánlivě obsahuje rozpor, když silně zdůrazňuje vyhýbání se silným místům protivníka a napadání jeho zranitelných míst. Avšak i samotná síla má v sobě slabá místa, která mohou být využita. Měla by však být určena přesně. Analýza COG je systematický proces pro určení těžišť a jejich ana-

¹⁰⁸ Na strategické a operační úrovni bude zpravidla pouze jedno COG. To se může jevit poněkud zjednodušené, když protivník disponuje množstvím zdrojů síly a není bezprostředně zřejmé, který z nich je rozhodující

lýzu z hlediska jejich rozhodujících schopností, požadavků a zranitelných míst.¹⁰⁹ Je nepravděpodobné, že by samotné vojenské síly způsobily porážku strategického těžiště protivníka, proto existuje silný vztah mezi strategickým COG a vojenským COG na operační úrovni. Strategie Aliance by měla využívat všechny dostupné prostředky a činnosti všech nástrojů moci a zaměřit je na překonání odporu protivníka a jeho strategického COG. Je možné, že na strategické úrovni může být COG částečně fyzické povahy, spíše to však bude určitá morální entita související s vůdcem, vládoucí elitou nebo vedením anebo cílevědomým obyvatelstvem. Je to vlastně morální síla protivníka klást odpor úsilí Aliance k dosažení konečného stavu. K dosažení trvalého míru je nutné takový morální odpor překonat, nebo neutralizovat. Na operační úrovni bude COG zpravidla něco hmotného a skutečného, něco, co může být napadeno. Důležité je nalézt nějaké prvky v systému protivníka, na nichž závisí jeho plány. Vedle určeného COG protivníka a způsobů jeho napadení by měl velitel vyhodnotit také své vlastní těžiště, aby jej mohl chránit.

- b. **Bod zvratu tažení.** V určitém období tažení může dojít k tomu, že jedna strana začne ztrácet a druhá vítězit. Dochází k obratu ve vývoji a k nezvratné ztrátě iniciativy. To bude způsobeno množstvím vzájemně propojených činitelů. I když je velmi obtížné předpovědět bod zvratu přesně, má cenu se o to pokoušet. V negativním smyslu může být zvrát zapříčiněn například vyšší než plánovanou spotřebou rozhodujících a nenahraditelných zdrojů, řadou taktických neúspěchů a změnami politické situace. Úspěšní velitelé dosahují konečného stavu ještě předtím, než nastane nebezpečí dosažení bodu zvratu, nebo plánují opatření k zamezení tohoto stavu. Příslušníci vojenského zpravodajství, operačních součástí štábu a logistiky musejí navázat úzkou součinnost, aby při plánování využili důsledků bodu zvratu tažení anebo v opačném případě oddálili jeho začátek nebo alespoň minimalizovali důsledky jeho dosažení.
- c. **Rozhodující činnost.** Rozhodující činnost je operační koncept úzce související s bodem zvratu tažení. Podle Clausewitze je to myšlenka jediné rozhodující bitvy: „... *jak můžeme získat výhodu převahy ve fyzické síle nebo materiálu v rozhodujícím bodě*“. Bitvy, střetnutí a činnosti jsou nyní považovány za kroky směrem k vyššímu cíli. Stále je však důležité najít něco (nebo určitý sled událostí), co bude pro tažení rozhodující (ačkoli nezbytně nebude znát okamžitý účinek), a co bude znamenat definitivní ztrátu iniciativy protivníka. Dále je nutno nalézt určitý sled činností, které společně povedou k rozhodující operaci.

¹⁰⁹ Podrobněji viz kapitola 3 AJP-5, „*Spojenecká společná doktrína pro operační plánování*“

Tvorba koncepce operace

- 0435 **Základní prvky tvorby koncepce operace.** Použití operačního umění vyžaduje správné pochopení různých pojmů a nástrojů pro tvorbu koncepce operace. Tyto pojmy a nástroje jsou užitečné při analýze strategických a operačních faktorů, pro pochopení operačních požadavků, zlepšení kreativity a představitosti a k zajištění logických vztahů a rovnováhy mezi cíli, způsoby a prostředky. Tvorba koncepce operace je proces, který dále rozvíjí a upřesňuje operační koncepty. Zahrnuje tyto tři základní prvky: koncepty tvorby plánu tažení, odhad operace a plán tažení. Plán tažení, který vyjadřuje rámcové schéma velitele operační úrovně pro operaci, vyplývá z operačního hodnocení, a je zcela postaven s využitím množství theoretických stavebních bloků, společně známých jako koncepty tvorby plánu tažení (Campaign Design Concepts – CDCs).

Koncepty tvorby plánu tažení

- 0436 **Koncepty tvorby plánu tažení.** Koncepty tvorby plánu tažení (Campaign Design Concepts – CDCs) se využívají k vytvoření struktury, v rámci níž se vedou operace. Lze je považovat za spojovací článek mezi operačním uměním a tvorbou koncepce operace. K vedení operací, bitev a střetnutí s cílem dosáhnout strategického cíle zpracuje velitel operační úrovně plán tažení s využitím níže uvedených CDCs (jejich použití je podrobně popsáno v AJP-5). Ty mu pomohou znázornit (vizualizovat) způsob, jakým se bude tažení vyvíjet. Pomohou mu rovněž řídit průběh operace. Velitel je využívá k vyjádření své vize nebo koncepce operace, záměru plánu tažení a struktury velení pro realizaci plánu operace. Účelem CDCs je soustředit úsilí v průběhu odhadu operace, pomoci při tvorbě plánů a nařízení stanovit čeho je třeba dosáhnout a pomoci sledovat vedení tažení nebo operace vysoké intenzity.
- a. **Konečný stav.** Konečný stav je „*politická nebo vojenská situace, jíž má být dosaženo na konci operace, která naznačuje, že cíl operace byl splněn*“.¹¹⁰ Je to taková politická anebo vojenská situace, která musí existovat, když byla operace ukončena za výhodných podmínek. Konečný stav by měl být stanoven před provedením operace. Pochopení konečného stavu je podstatným prvkem plánu, protože bez něj není možné zacílit plánování tažení. Veškeré činnosti a operace by měly být posuzovány z hlediska jejich významnosti pro dosažení konečného stavu.
 - b. **Cíle.** Společné mnohonárodní operace by měly být vedeny směrem k jasně stanovenému a obecně chápanému cíli, který přispívá k dosažení požadovaného konečného stavu. V nejjednodušším vyjádření představuje cíl stav, který má

¹¹⁰ AAP-6

být dosažen. Velitelé stanovují cíle, aby usměrnili činnosti podřízených a aby jejich úkolům stanovili jednoznačný účel. Cíle jsou proto stanovovány na každé úrovni operací. Je možné, že na operační úrovni bude dosažení cílů vyžadovat činnosti několika nástrojů moci současně. Například vytvoření bezpečného prostředí by mohlo vyžadovat jak vojenské akce, tak nevojenská opatření na obnovu a rekonstrukci. Prvořadou povinností společného velitele je koordinovat vojenské aktivity s aktivitami jiných organizací a usilovat o jednotu úsilí při dosahování společného cíle.

- c. **Těžiště.** Těžiště (Centre of Gravity – COG) je ten prvek celkového potenciálu nebo systému protivníka, který klade největší odpor při úsilí Aliance o dosažení konečného stavu. Překonání tohoto odporu by nevyhnutelně vedlo k dosažení cílů Aliance. Těžiště je definováno jako „*charakteristiky, možnosti a prostory, ze kterých stát, aliance, ozbrojené síly nebo jiná uskupení odvozují volnost činnosti, svou fyzickou sílu nebo vůli bojovat*“.¹¹¹ COGs existují na všech úrovních operací, přičemž na jedné úrovni může být jedno nebo i více těžišť. Vedle určení těžišť protivníka je také nezbytné určit těžiště Aliance a zhodnotit jeho zranitelnost vůči útoku sil protivníka za účelem jeho ochrany. Počáteční analýza¹¹² vlastních těžišť (a jejich ochrana) a těžišť protivníka vyžaduje nepřetržité přehodnocování, a to jak v průběhu plánování, tak během vedení operace.
- d. **Rozhodující bod.** I když je možné porazit nebo neutralizovat těžiště protivníka, je pravděpodobnější, že bude třeba provést řadu činností, označovaných jako rozhodující body (Decisive Points – DPs). Rozhodující bod je charakterizován jako „*bod, ze kterého může být ohroženo nepřátelské nebo vlastní těžiště. Tento bod může existovat v čase, prostoru nebo v informačním prostředí*“.¹¹³ DPs otvírají cestu k porážce COGs a mohou být napadeny přímo velitelem, který určil nejdůležitější rozhodující body jako své cíle a přidělil prostředky k jejich ochraně, kontrole, zničení nebo neutralizaci. DPs se logicky určují z analýzy COG a jsou uspořádány podél operačních směrů, vedoucích k COG protivníka. DP může být místo, konkrétní okamžik, nebo osobitá vlastnost anebo kvalita, na které závisí schopnost těžiště zachovávat si volnost činnosti a sílu. Nevyžadují nutně vedení bojové činnosti nebo fyzické střetnutí, nemusí být ani geograficky významné. Schopnost vytvořit výhodné podmínky na rozhodujících

¹¹¹ AAP-6

¹¹² Viz AJP-5 k zásadám a doporučením k provádění analýzy COG

¹¹³ AAP-6

bodech dovoluje veliteli udržet si volnost činnosti, udržovat sílu a získat nebo udržet iniciativu.

- e. **Operační směr.** Je to „čára, která při vojenském tažení nebo operaci spojuje rozhodující body v čase a prostoru ve směru těžiště bojové činnosti.“¹¹⁴ Operační směry znázorňují vztah v čase a prostoru mezi DPs a COG a mohou mít funkční nebo přírodní charakter. Velitelé je využívají k usměrnění nástrojů moci při dosahování požadovaného konečného stavu, při použití sil ve všech dimenzích prostoru a v čase, a v logickém uspořádání, které spojuje všechny vojenské schopnosti společných sil za účelem porážky COG sil protivníka.
- f. **Sled činností v tažení (operaci).** Organizace tažení (operace) (Sequencing) je takové uspořádání činnosti tažení (operace) do pořadí, které je nejvhodnější pro dosažení porážky nebo neutralizace COG protivníka. Obvykle je nejvhodnější vést souběžné operace na několika operačních směrech k dosažení společného působení (synergie) všech nástrojů moci a ke zdolání schopnosti protivníka klást odpor. U některých operačních směrů bude zahájení některých operací záviset na úspěšném dokončení operací jiných. Například předsunuté operační základny budou muset být zajištěny před tím, než jsou zahájeny útočné operace. Velitel může také chtít uspořádat svou operaci s ohledem na nedostatek prostředků nebo schopností, nebo za účelem omezení rizika. Pokud již bylo rozhodnuto o sledu činností tažení (operace), může se velitel rozhodnout rozdělit své tažení do fází.
- g. **Fáze.** Fáze tažení (operace) vyjadřují, za jakých okolností nemůže být tažení (operace) rozvíjeno, dokud nejsou uskutečněny určité činnosti nebo není nutná změna uspořádání sil. Fáze jsou buďto postupné, nebo se mohou překrývat, zejména v mírových operacích. V některých případech může být začátek fáze závislý na dokončení předchozí fáze. Cílem rozvržení operace/tažení do fází musí být udržování kontinuity, tempa a zamezení zbytečných operačních přestávek.
- h. **Záložní plány (plány pro nenadálé situace).** Každá činnost může mít za následek určitý rozsah možných výsledků, které mohou nebo nemusí odpovídat požadovanému stavu nebo účinkům. Výsledky, které jsou příznivější než očekávané, mohou skýtat příležitosti, které mohou být využity. Výsledky, které jsou horší než očekávané, mohou představovat rizika, která lze eliminovat. Schopnost využití příležitostí a eliminace rizik však závisí zaprvé na předvídání takových situací a zadruhé na tvorbě pravděpodobných variant vývoje operace pro jejich účinné řešení. Velitelé by měli předvídat možné výsledky a zajistit, že jejich

¹¹⁴ AAP-6

operační plánování zahrnuje i varianty řešení, zabezpečující volnost činnosti v rychle se měnících podmínkách a udržení iniciativy navzdory činnosti protivníka. Existují dva obecné způsoby řešení otázek plánování pro případ nenadálých událostí – záložní plán pro průběh konkrétní fáze operace (branches) a záložní plán pro následné operace v rámci tažení nebo následné fáze operace (sequels). Tyto plány se zpracovávají v průběhu plánování tažení a při realizaci plánu.

- (1) Záložní plán pro průběh konkrétní fáze operace obsahuje varianty činnosti jako reakce na očekávané příležitosti nebo zvraty v této fázi. Tyto varianty mají velitelé zajistit podle vývoje operační situace pružnost k udržení iniciativy.
 - (2) Záložní plán pro následné operace (následnou fázi operace) obsahuje varianty následných operací v rámci tažení nebo následných fází operace. Plánují se na základě pravděpodobného výsledku současné operace nebo současné fáze operace za účelem zajistit velitelé pružnost k udržení iniciativy anebo pro zvýšení operačního tempa.
- i. **Operační přestávka** je dočasné zastavení určitých činností v průběhu operace, s cílem vyvarovat se rizika kulminace a získat možnost obnovit bojovou sílu, nutnou pro přikročení k následující fázi operace. Pokud činnosti nemohou být prováděny současně, může nastat potřeba periodických přestávek, zatímco iniciativa je udržována jinými způsoby, třeba v jiných prostředích. Někdy je nezbytné naplánovat přestávku na jednom operačním směru za účelem soustředění činnosti na směr jiném. Operační přestávka by měla být plánována za účelem zamezení celkové ztráty tempa. V pojmu „přestávka“ je obsažena schopnost obnovit činnost na operačním směru za účelem uchování síly a iniciativy.
- j. **Kulminace.** Kulminace má použití jak v útoku, tak v obraně. Za útoku je kulminační bod takový bod v čase a prostoru, kdy síly útočníka již nemohou dále rozvíjet útok a musí přejít do obrany, nebo riskovat protiútok a porážku. V obraně síly dosahují kulminačního bodu, kdy již nejsou schopny podniknout protiútok nebo se úspěšně bránit a jsou nuceny se odpoutat, stáhnout, nebo čelit porážce. Identifikace kulminačního bodu dovoluje plně využít situace nebo plánovat operační přestávku s cílem vyvarovat se kulminačního bodu. Sled činností v tažení/operaci a jejich rozvržení do fází by měl zajistit, že síly protivníka dosáhnou kulminace ještě před tím, než by mohly dosáhnout svých cílů a současně zajistit, že operace vlastních sil dosáhne svého cíle ještě před jakoukoli kulminací.

- k. **Ukončení¹¹⁵ konfliktu a přechod k jiné činnosti.** Pojem „ukončení“ v této souvislosti je spíše přechodem k jiné činnosti než tradičním oznámením zastavení palby a vojenskou přehlídkou vítěze. Namísto toho se velitel po dosažení operačního konečného stavu snaží uchránit, čeho bylo dosaženo a učinit tento stav trvalým. Mohou-li být vojenské cíle dosaženy dlouho před strategickým konečným stavem (zvláště v mírových operacích), může vyvstat požadavek na zasazení následných sil (follow-on force). To ukazují nedávné zkušenosti Aliance, kdy byla spojenecká operace ukončena a po ní následovala další operace vedená EU nebo OSN.
- l. **Přímý nebo nepřímý postup.** I když COG protivníka je možno porazit přímým útokem, je pravděpodobnější, že k jeho neutralizaci bude vyžadována řada operací na rozhodujících bodech. Existují dva možné přístupy jak dosáhnout COGs protivníka:
- (1) **Přímý postup.** Přímý postup představuje lineární, nepřerušovaný postup proti těžišti sil protivníka, často přes rozhodující body. Tento přístup může znamenat napadení síly protivníka (ochrany jeho COG a rozhodujících bodů). Přímý postup je vhodný tehdy, když vlastní síly jsou v přesile a riziko je přijatelné.
 - (2) **Nepřímý postup.** Příkladem nepřímého postupu je manévrový přístup popsáný v kapitole 5. Nepřímý postup se snaží využít fyzické a morální zranitelnosti protivníka při současném vyhýbání se jeho hlavními silám. Nepřímý postup je vhodný tehdy, když nejsou dostatečné síly k přímému boji proti těžišti protivníka nebo pro jedinou operaci nejsou rozhodující schopnosti a namísto toho je nutno soustředit se na využití rozhodujících zranitelných míst protivníka v řadě operací, které nakonec povedou k porážce těžiště.
- m. **Kritéria úspěšnosti.** Velitel stanovuje pro každý cíl měřitelná nebo pozorovatelná kritéria hodnocení úspěšnosti. Přitom bere v úvahu hlavní podmínky, kterých musí být dosaženo, stejně jako ty podmínky, které nemohou nastat, je-li cíl úspěšně dosažen.

¹¹⁵ Ukončení je více než jen „ukončení konfliktu“. Příkladem je účast NATO v Bosně a Hercegovině. Mise Implementation Force (IFOR) vedená NATO byla v roce 1995 ukončena rezolucí Rady bezpečnosti č.1031 a nahrazena v roce 1996 mnohonárodními stabilizačními silami vedenými NATO (SFOR) na základě rezoluce RB OSN č. 1088. SFOR zase skončil v roce 2004 a byl nahrazen silami pod vedením EU na základě nové rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1575

- 0437 **Operační odhad.**¹¹⁶ Operační odhad je vojenský proces, který se používá k řešení obtížných problémů v neurčitém a dynamickém prostředí s měnícími se, protikladnými nebo špatně stanovenými cíli a většinou v podmínkách časové tísně. Operační odhad spojuje objektivní racionální analýzu se silou intuice (kombinace zkušenosti a inteligence). Výstupem je rozhodnutí o variantách činnosti. Je to mechanismus řízený velitelem, určený ke sjednocení nesmírného množství informací, nezbytných k důkladné analýze řady situací, za účelem tvorby proveditelných variant činnosti a následného rozpracování vybrané varianty do vítězného plánu. Je to v podstatě praktický a pružný nástroj, uzpůsobený k pochopení chaosu a pro tvorbu promyšleného plánu činnosti.
- 0438 **Plán tažení.** Tažení je definováno jako „soubor vojenských opatření, plánovaných a prováděných za účelem dosažení strategického cíle v daném čase a na daném území, která obvykle zahrnují námořní, pozemní a vzdušné síly“.¹¹⁷ Plán tažení je praktickým výrazem operačního umění. Vyjadřuje představu (vizi) velitele operační úrovně budoucího vývoje operace. Je podrobně rozpracován v rozkazech a nařízeních pro operaci. Je důležitý k zajištění obecného pochopení záměru velitele a k celkovému provedení operace v celých společných silách.
- 0439 **Záměr operace.** Záměr činnosti (Concept of Operations – CONOPS) představuje jádro plánu tažení a spadá do působnosti JFC. Myšlení společného velitele by mělo být zaměřeno na tvorbu podstaty plánu tažení a na jeho sdělení svým podřízeným. Výsledkem je, že podřízení velitelé mohou jednat samostatně, ačkoli jsou přímo řízeni JFC. CONOPS má 5 hlavních částí:
- Situace.** Popis okolností, které vedly k požadavku na zpracování CONOPS. Je-li třeba, může také obsahovat podrobnosti týkající se politických cílů, omezení a předpokladů.
 - Bojový úkol.** Bojový úkol (mise) je stručné a výstižné vymezení účelu a charakteru operace, odpovědného vojenského velitele, místa a předpokládané doby vedení operace. JFC by měl osobně zpracovat bojové úkoly svých velitelů složek (CC). Bojový úkol by měl obsahovat jednoznačné a výstižné vyjádření úkolu a jeho účelu. Měl by být vyjádřen z těchto hledisek: *Kdo* (podřízený velitel), *Co* (čeho má velitel dosáhnout), *Kdy* a *Kde* (parametry) a *Proč* (účel). Vyjádření bojového úkolu by mělo mít jednotný účel, který by měl logicky vyplývat ze záměru opera-

¹¹⁶ Podrobněji viz AJP-5

¹¹⁷ AAP-6

- ce. Až podřízení společně dosáhnou svých bojových úkolů, umožní to JFC splnit jeho vlastní bojový úkol.
- c. **Provedení.** Je to popis názoru velitele na způsob provedení operace. Zahrnuje:
- (1) Plánovací předpoklady.
 - (2) Shrnutí hlavních částí analýzy bojového úkolu.
 - (3) Záměr velitele, účel plánu včetně vojenských cílů, požadovaného konečného stavu a kritérií úspěšnosti. Záměr velitele by se měl zaměřit na celkový účinek, který by síly měly mít na protivníka. Měl by být výstižným a konkrétním vyjádřením způsobu, jakým JFC zamýšlí porazit COG protivníka a jak chce dosáhnout operační konečný stav. Nemělo by se jednat o výtah z plánu operace. V podstatě zajišťuje logičnost celého plánu tažení.
 - (4) Popis způsobu, jakým bude provedena operace a popis předpokládaných fází provedení operace.
 - (5) Popis vojenských hlavních a podpůrných úkolů.
 - (6) Souhrn požadavků na síly a schopnosti.
 - (7) Zjištění jakýchkoli požadavků na součinnost s jinými operacemi.
- d. **Zabezpečení sil.** Popis požadavků, nutných ke splnění bojového úkolu, včetně zásad pro logistické zabezpečení, zabezpečení spojení (CIS), pohybu, zdravotnického zabezpečení a zabezpečení hostitelským státem.
- e. **Opatření velení.** Popis opatření velení.

Operační řízení

- 0440 Soudobé společné operace jsou komplexní a vyžadují pečlivou organizaci. K řízení činností v čase a prostoru a k zajištění jednoznačného chápání priorit existuje řada kontrolních mechanismů. AJP-3 podrobně popisuje integraci, koordinaci a sladění (synchronizaci) operací (činností). Následující články se zaměřují na ty oblasti, ve kterých by měl velitel operační úrovně zastávat význačnou úlohu.
- 0441 **Podporování a podporující velitelé.** Zásady, kterými se řídí vztahy mezi podporovaným a podporujícím, jsou popsány v kapitole 5. Jsou podstatné pro vedení společných operací. Jsou hlavním prostředkem, kterým JFC vymezuje podporu mezi složkami a objasňuje své priority pro přidělení zdrojů (v rámci celkového procesu přidělování zdrojů). Úspěšné řízení těchto vztahů dovolí JFC soustředit podporu pro konkrétní fázi nebo část operace a udržovat operační tempo.
- 0442 **Udržitelnost.** JFC by měl své velení a vedení tažení plánovat a organizovat tak, aby dostal ze svých sil a zdrojů optimální bojovou sílu s největším akčním rádiem při vynaložení nejníž-

ších nákladů a s minimálními ztrátami. K tomu slouží principy logistické podpory¹¹⁸, které vytvářejí základní rámec. Při tvorbě plánů by měl JFC pamatovat na to, že záležitosti zásobování, údržby a administrativy nejsou samostatným problémem, ale že jsou součástí řešení celkového problému. Takové plány jsou důležité pro úspěch tažení, avšak bez vedení a řízení ze strany JFC od samého počátku pravděpodobně nebudou tak efektivní, jak by bylo třeba.

0443 **Sledování vývoje tažení.**¹¹⁹ Měření úspěchu je hlavním aspektem vojenských operací, který by měl mít velitel především na mysli. JFC bude mít konkrétní kritéria pro úspěch ve svém CONOPS a OPLAN. Kritéria musí být dosažitelná a měřitelná. Cílem je zaujmout obecné stanovisko k tažení a rozhodnout, zda jsou dosahovány požadované účinky tak, jak předpokládá plán tažení. Toto sledování je podstatnější než pozorování, zda byl zničen jednotlivý cíl. Má zejména význam při činnostech, kde se klade důraz spíše na změnu postoje protivníka než na jeho fyzické ničení. Ať už má tažení jakýkoli charakter, JFC by měl zajistit, že proces sledování a hodnocení je prováděn pečlivě, že jeho štáb není rozptylován událostmi na taktické úrovni a že neztratí ze zřetele operační konečný stav. Je-li vývoj tažení správně hodnocen, umožní veliteli posoudit:

- a. **Určení a přidělení celkového předpokládaného úsilí.** Proces by měl zhodnotit pravděpodobnost dosažení jednotlivých DPů, a tak informovat JFC o rozdělení úsilí mezi jednotlivé složky (CCs).
- b. **Plánování pro případ nenadálých událostí.** Proces by měl být schopen posoudit správný směr plánu tažení a určit tak potřebu tvorby plánů pro nenadálé události ve formě záložních plánů.
- c. **Potvrzení těžiště protivníka.** Proces by měl potvrdit, zda byla vybrána správná těžiště (COG) a zranitelná místa. JFC by měl být upozorněn na možnost odhalení nového COG, nebo že dříve určená zranitelná místa mohou být příliš dobře chráněna před napadením. Analýza COG by měla být opakovaným procesem plánovacího štábu a měla by být periodicky posuzována.

0444 **Řízení operačních směrů.** Operační směry ukazují vzájemný vztah mezi rozhodujícími body a jsou způsobem znázornění (vizualice) celkové činnosti sil, koordinace a opatření k zamezení konfliktních činností složek (např. palby do vlastních řad). Pečlivé řízení operačních směrů dovoluje realizaci

¹¹⁸ Viz AJP-4, „Spojenecká společná doktrína pro logistiku pro objasnění principů“

¹¹⁹ Viz AJP-3 pro podrobnosti ohledně procesu hodnocení a AJP-5 ohledně revize plánu

plného potenciálu sil. K tomu se používají dva nástroje¹²⁰: schematický plán tažení a matrice součinnosti (Synchronization Matrix). Schematický plán tažení umožňuje přehledné znázornění celkového plánu a může být využíván ke sledování vývoje tažení. Součinnostní matrice je způsob plánování koordinace činností mezi složkami v čase a prostoru směrem ke stanoveným cílům.

- 0445 **Metodika práce štábu.** Pokud může velitel trvale rozhodovat a jednat rychleji než protivník, bude dosahovat vyššího tempa a získá značnou výhodu. Metodika práce štábu (Campaign Rhythm – CR) by se proto měla zaměřit na vytvoření podmínek pro efektivní a včasné rozhodování. Je hlavním prostředkem, kterým jsou řízeny a usměrňovány čas, informace a činnosti k zajištění toho, aby správné informace byly k dispozici ve správném čase a aby mohlo být přijato správné rozhodnutí. Nikdy by se neměla stát samoúčelným předpovídáním. Je prostředkem k dosažení cíle, a ne že cíl je její vlastní zásluhou. CR je klíčem k vytvoření výhody ve velení, tj. rozkazů a nařízení, které jsou určeny k hledání taktických příležitostí a velitelské struktury, která má jasný a společný názor na situaci a může rychle komunikovat a řídit operace

¹²⁰ Viz AJP-5

KAPITOLA 5 VELENÍ A ŘÍZENÍ NA OPERAČNÍ ÚROVNI

Část I – Filozofie velení

- 0501 Účinné využití a zabezpečení vojenských sil závisí na vytvořeném uspořádání velení a řízení od nejvyšší po nejnižší úroveň. Tato kapitola popisuje zásady, na nichž je založeno velení a řízení spojeneckých společných operací.

Terminologie velení a řízení

- 0502 Pojmy velení a řízení (C2) jsou úzce spojeny a zpravidla jsou používány společně. Nejde však o synonyma.
- a. **Velení** je pravomoc, kterou Aliance pověřila jednotlivce k vedení, koordinaci a řízení ozbrojených sil. Velení lze popsat (avšak nikoli definovat¹²¹) jako proces, kterým velitel vštěpuje svou vůli a záměry podřízeným, za účelem dosažení určitých cílů. Zahrnuje pravomoc a odpovědnost za nasazení a vyčlenění sil ke splnění jejich úkolů.
 - b. **Řízení** je pravomoc, kterou uplatňuje velitel. Lze jej popsat (avšak nikoli definovat¹²²) jako proces, jímž velitel za pomoci štábu organizuje, řídí a koordinuje činnosti sil přidělených ke splnění rozkazů a nařízení.
- 0503 K výkonu pravomoci C2 ve společných operacích by velitel společných sil a štáb měli používat standardizované postupy¹²³ a komunikační a informační systém (Communications and Information System – CIS) Aliance. Tyto dva postupy tvoří dohromady systém velení a řízení, který velitel společných sil, štáb a jejich podřízení používají k plánování, koordinaci, řízení a podpoře operací.

Principy společného a mnohonárodního velení

- 0504 **Jednota velení.** Na vojenské strategické, operační a taktické úrovni velení je základním principem jednota velení, která zajišťuje nezbytnou soudržnost pro plánování a vedení operací. Tento významný princip vedení operací byl dříve označován jako jednota úsilí. Vzájemné vztahy v systému velení, kterými je

¹²¹ Viz AAP-6, „Terminologický slovník pojmů a definic NATO“

¹²² Viz slovník

¹²³ Různé stupně velení (operační velení – OPCOM, operační řízení – OPCON, taktické velení – TACOM a taktické řízení – TACON) a delegovaná pravomoc na různých úrovních jsou definovány v AAP-6 a podrobně popsány v AJP-3, „Spojenecké společné operace“

realizována pravomoc, jsou určeny při tvorbě společných sil. Tyto vztahy budou brát v úvahu omezení, která mohou být stanovena pro použití složek národních sil a podpůrných národních sil a prostředků a dále pro rozsah vojenských činností jiných organizací ve stanoveném společném operačním prostoru (Joint Operations Area – JOA). Velitel společných sil má obvykle alespoň operační řízení (Operational Control – OPCON) nad všemi silami NATO nebo všemi přidělenými silami v prostoru společných operací. Když nelze dosáhnout plné jednoty velení (v případě sil nebo organizací, které nepatří do společných sil), měla by být zajištěna jednota úsilí prostřednictvím jasných součinnostních ujednání.

- 0505 **Kontinuita velení.** Jednota velení je dále posilována kontinuitou velení po dobu trvání vojenského tažení nebo operace vysoké intenzity. V zásadě platí, že „ten, kdo plánuje, by měl i provádět“. To však okolnosti nemusejí dovolovat. Velení musí být nepřetržité po celou dobu vojenského tažení. Nadřízený velitelský orgán by měl po konzultaci s velitelem společných sil dohodnout poslušnost velení. Ke zvládnutí mimořádných operačních situací by měl JFC zřídit záložní velitelské stanoviště.
- 0506 **Jasně uspořádání velení.** Struktura systému velení a řízení je hierarchická a měla by být vymezena a chápána tak, aby na každé úrovni existovalo plné pochopení odpovědností nadřízených a podřízených úrovní. Nařízení a rozkazy pro podřízeného velitele mohou v případě potřeby zahrnovat úkoly pro speciální části sil, vždy však zohledňují omezení ze strany některých států.
- 0507 **Integrace velení.** Struktura velení by měla zajistit, aby síly a prostředky jednotlivých států nebo několika států byly, při úsilí o dosažení operačních cílů velitele společných sil, použity tím nejúčinnějším způsobem. Velení složek, do nichž národní kontingenty přispívají, má obvykle charakter prostředí (tzn., že základem pro jeho budování je určitý geografický prostor), anebo funkční charakter (tzn., že velení je založeno na výkonu určitých funkcí nebo činností). Nadřízené velitelství však obvykle bojovou organizaci velení „uzpůsobí“ tak, aby byla vhodná pro každou konkrétní operaci. Integrace mezi velitelstvími je posilována jasnou strukturou velení. Jsou-li potřeba samostatná velitelství národních kontingentů, je nutno je zřídit tak, aby doplňovala strukturu velení společných sil. Nezbytnou součástí struktury C2 je účinná a komplexní struktura styčného spojení mezi velitelstvím společných sil a všemi součástmi sil a dále s ostatními vládními či nevládními organizacemi.
- 0508 **Manévrový přístup.** Manévrový přístup se spíše než na vybavení protivníka zaměřuje na narušení jeho celkové soudržnosti a jeho vůle k boji. Jde o nepřímý přístup, zaměřený na protivníkovu morální složku bojové síly, spíše než na složku

fyzickou. Zahrnuje kombinaci smrtících a nesmrtících prostředků k těžkému narušení myšlení protivníka a k rozložení jeho soudržnosti. Jeho cílem je použití síly proti zjištěným zranitelným místům. Jeho významné charakteristiky jsou hybnost, tempo a svižnost, které dohromady vedou k šoku a překvapení. Manévrový přístup vyžaduje takový způsob myšlení, které umožňuje neočekávané jednání s použitím iniciativy a originality ve spojení s trvalým odhodláním dosáhnout úspěchu. Je využitelný u všech druhů vojenských činností a ve všech druzích konfliktů. Manévrový přístup:

- a. Zdůrazňuje porážku a rozložení protivníka, spíše než například obranu území, a závisí na konkrétním použití sil proti zjištěným zranitelným místům.
- b. Zaměřuje se na zlomení vůle protivníka pokračovat uchopením iniciativy a vyvíjením trvalého a neočekávaného tlaku v čase a prostorech, kde to protivník nejméně očekává.

V boji zahrnuje manévrový přístup prvky pohybu, palebné síly a pozici obrany. Obvykle bude vyžadovat poutání protivníka, znemožnění jeho přístupu ke komunikacím a cílům a zajištění klíčových bodů. Jakákoli taková obranná opatření jsou součástí úsilí, kterým je porážka protivníka. Manévrový přístup se opírá o centralizované plánování a decentralizované provedení, a podporuje volnost činností a iniciativu – velení úkolem.

0509 Velení úkolem. Odpovědnost velitele společných sil za splnění bojového úkolu je nedělitelná. Delegování pravomoci na podřízené a jejich odpovědnost jednat ve prospěch záměrů nadřízeného velitele jsou však součástí principu decentralizace. Pomocí velení úkolem velitelé vytvářejí svým podřízeným podmínky k volnosti činnosti, aby ti mohli v případě nepředpokládaného vývoje jednat účelně a mohli využívat výhodné příležitosti. Velení úkolem podněcuje využívání iniciativy a podporuje včasné rozhodování. Velitelé, kteří delegují pravomoc na své podřízené velitele, musí jasně stanovit své záměry, působnost, omezení a cíle, které mají být dosaženy, a zajistit síly, zdroje a pravomoci potřebné ke splnění úkolů. I když se důraz kladený na velení úkolem může v doktrínách a praxi jednotlivých druhů sil a států lišit, JFC a jeho štáb by měli tento způsob velení uplatňovat. Nezbytným předpokladem úspěšného velení úkolem je:

- a. Velitelé a štáb by se primárně měli zabývat záležitostmi společného operačního charakteru, zatímco problematikou složek jen v nezbytném případě.
- b. Podřízený velitel musí plně pochopit záměry JFC, znát jeho úkol a musí mít volnost projevit iniciativu založenou na těchto znalostech. To vše v rámci minimální úrovně řízení stanovené vyšším stupněm.
- c. Státy by se měly aktivně zapojovat do rozvoje doktríny. Společného pochopení operační doktríny by mělo být dosaženo výcvikem a cvičením v mírových podmínkách.

- d. Víra a naprostá důvěra v čestnost, schopnosti a správný charakter jsou jedním z nejdůležitějších prvků při tvorbě týmu. Důvěra rozšiřuje možnosti velitele a zvyšuje pružnost, hbitost a samostatnost pro uchopení iniciativy. Důvěra je založena na vzájemném přesvědčení, které vyplývá z předvedených dovedností každého člena týmu. Příležitost sledovat schopnosti každého člena při výcviku vytváří důvěru ve společné síly.

0510 Bez jednoty úsilí a nezbytné důvěry je malá naděje na úspěšné plánování a provedení společného a mnohonárodního tažení nebo operací vysoké intenzity. Vzájemné porozumění silných a slabých stránek je základem spolupráce a důvěry, která je nezbytná pro plánování a úspěšné vedení operací. Porozumění a důvěra by měly vycházet od nejvyšší úrovně. Společný přístup by měl být neodmyslitelnou součástí myšlení a praxe. Vzájemné porozumění také spočívá v používání společné doktríny. Znalost postupů všech druhů sil a států se nejlépe dosahuje prostřednictvím společného a mnohonárodního výcviku. Společný a mnohonárodní výcvik by se měl provádět co nejčastěji, ale hlavně před zahájením operace. Čím větší je stupeň standardizace (jak z hlediska vybavení, tak i doktríny), tím jsou lepší vyhlídky na plodnou spolupráci, vzájemné porozumění a hlavně na úspěch.

Odpovědnost při velení a řízení

0511 **Pravomoc spojeneckého velení.** Ve struktuře velení pro operaci vedenou NATO bude vždy vrchní velitel spojeneckých vojsk v Evropě (SACEUR). Vlastní struktura operačního velení a konkrétní složení sil optimalizované pro plánovanou misi budou schváleny na příslušné politické úrovni. SACEUR bude mít zpravidla odpovědnost za všechny operační záležitosti, koordinaci logistické podpory, rotaci jednotek a osob pro velká nasazení a za zajištění operačního rozhraní na politicko-vojenské úrovni v ústředí NATO. Při tvorbě strategického OPLANu by SACEUR měl:

- a. Doporučit vojenskému výboru (Military Committee – MC) nejvhodnější strukturu a opatření pro velení tak, aby vyhovovaly operačním požadavkům. Přitom SACEUR může pro vedení operace navrhnout velitelství společných sil (Joint Force Command/Joint HQ) nebo společné velitelství sil/velitelství mnohonárodního úkolového uskupení, postavené na základě společného velitelství (Joint Force Command/Joint HQ-based CJTF HQ) a příslušné velitele složek (v takovém případě mohou být některé následující úkoly delegovány).
- b. Předložit Vojenskému výboru návrh na velitele společných sil (JFC) a konkretizovat jeho velitelskou pravomoc.
- c. Vymezit JOA ke schválení Vojenskému výboru.
- d. Po schválení strategického CONOPS vydat veliteli společ-

- ných sil (JFC) směrnici pro plánování. Ta by měla upřesnit úkoly, které mají být splněny, rozsah činnosti, která má být provedena a stupeň pravomoci, která mu byla svěřena.
- e. Ustavit strukturu vojenského zpravodajství propojující velitelství NATO s národními středisky vojenského zpravodajství. Tato struktura zajistí veliteli společných sil jednotný, včasný a přesný popis situace v průběhu všech fází vojenského tažení¹²⁴.
 - f. Na základě potřeb JFC a vývoje operace doporučit Vojenskému výboru složení sil a strukturu C2 ke splnění úkolu (mise). V součinnosti s ústředím NATO zpracovat požadavky na zabezpečení a požádat národní orgány a mezinárodní subjekty o podporu společných sil zasláním aktivační výstrahy (Activation Warning) a požadavku na zahájení činnosti (Activation Request). Po obdržení odpovědi od států s nimi koordinovat proces vyvažování sil a ustavit strukturu k podpoře zasazení sil.
 - g. Na základě potřeb JFC a vývoje operace doporučit orgánům NATO pravidla použití sil (ROEs), která budou používána.
 - h. Obdržet a vyhlásit diplomatická oprávnění.
 - i. Podle potřeby uzavřít s hostitelskou zemí dohodu o statutu sil (SOFA – Status of Forces Agreement) nebo memorandum o porozumění (MoU – Memorandum of Understanding).¹²⁵
 - j. Zřídit integrovaný CIS, propojující spojenecké orgány velení, JFC, národní a funkční složky a podpůrné velitele (orgány). Systémy velení a řízení a komunikační systémy (C2CS) by měly zajišťovat včasné, spolehlivé, interoperabilní a bezpečné spojení pro plánování, usměrňování a řízení činností společných sil.
 - k. Zřídit styčné spojení požadované pro vedení operací.
 - l. Sledovat vývoj situace a tažení velitele společných sil a informovat Vojenský výbor.
 - m. Formulovat zásady informačních operací (Info Ops), prováděných společnými silami na základě informační strategie schválené Severoatlantickou radou (NAC).
 - n. Formulovat pro společné síly zásady informování veřejnosti, založené na informační strategii schválené NAC, včetně hlavních mediálních prohlášení.

¹²⁴ Viz AJP-2.1, „Spojenecká společná doktrína pro zpravodajskou činnost“

¹²⁵ Podrobněji viz AJP-3, „Spojenecká společná doktrína pro operace“

- 0512 **Velitel společných sil.** Jmenovaný velitel společných sil bude:
- Vykonávat velení a řízení (obvykle OPCON), delegované vrchním velitelem spojeneckých sil v Evropě/velitelstvím společných sil, u všech složek sil, které jsou stále pod národním řízením a které operují v JOA nebo jej překračují. JFC by měl nad silami dostat alespoň pravomoci pro bezpečnost, zjišťování polohy a hlášení, logistiku, řízení přesunů a pro pravidla použití sil.
 - Rozhodovat, v součinnosti se zabezpečujícími velitelstvími a orgány, o nejvhodnější organizaci společného velení k provedení tažení (tj. potřeba zřízení CCs, podpůrných zařízení, agentur apod.).
 - V mezích své pravomoci C2 vydávat velitelům složek úkoly požadované ke splnění jejich cílů a schvalovat jejich CONOPS.
 - Zřizovat styčné spojení mezi velitelstvími a orgány, které operují v JOA, na podporu tažení anebo pracují samostatně, jakož i spojení mezi složkami sil.
- 0513 **Vztah podporovaný/podpůrný ve společných operacích.** Aby rozsáhlé operační požadavky byly zajištěny minimálními prostředky, znamená, že je vedení vojenských operací NATO často ovlivňováno vztahy podporovaný/podpůrný. Zejména to platí v případech, kdy má jedna organizace pomáhat, chránit, doplňovat nebo zabezpečovat jiné síly. Tento ústřední vztah dává zřizujícímu orgánu účinné prostředky pro hodnocení fází operací s příslušným podřízeným velitelem, který je obvykle podporován a podporuje ostatní velitele. Zejména ty vztahy, které zajišťují podporu veliteli s úkolem splnit hlavní cíle, vyžadují velkou pozornost velitele společných sil a jeho podřízených velitelů při plánování a vedení operací.
- 0514 Vztah podporovaný/podpůrný umožňuje vzájemné doplňování sil a schopností mezi ústředím a velením sil k dosažení nejlepšího celkového účinku. Za účelem splnění konkrétního úkolu mohou u ozbrojených sil složky jak podporovat, tak i být podporovány. Podřízení velitelé mohou být podporováni a současně mohou podporu poskytovat. Vztah podporovaný/podpůrný není vztahem velitelským, ale vztahem řízeným společným velitelem tak, aby byly pokryty požadavky podporovaných velitelů ke splnění úkolu (mise).
- 0515 Podřízenému veliteli bude obvykle svěřena odpovědnost za dosažení hlavních cílů nebo odpovědnost za konkrétní fázi operace. Může tak být určen podporovaným velitelem pro všechny prvky mise. Pak má hlavní odpovědnost za splnění vojenských úkolů stanovených JFC a pravomoc za celkové řízení podpůrného úsilí. Na operační úrovni může být vhodnější určit různé podporované velitele pro různé prostory plnění úkolů.

Část II – Charakter operační úrovně velení

- 0516 **Osobní rozměr.** Velení na operační úrovni je náročné a vyžaduje spojení intelektuálních, morálních a fyzických vlastností. Velení je osobní a různé okolnosti vyžadují různé typy velitelů. Neexistuje žádný konkrétní poměr nebo správná kombinace vlastností. I když osobní vlastnosti velitele jsou důležité, stále bude hodnocen hlavně podle svých činů. Proto je důležité, aby strategičtí velitelé měli možnost výběru velitele pro operační úroveň velení tak, aby odpovídal požadavkům konkrétní situace. Aby jeho činnost byla efektivní a aby dokázal svůj úkol splnit, měl by mít velitel operační úrovně alespoň důvěru svých nadřízených a spojenců. Za jiných okolností může být cennější důvěra a schopnost vytvářet nebo se účastnit v různorodých koaliciích. Vyžaduje se pokud možno kombinace důvěry a sebejistoty. Tyto složité faktory mohou také ovlivnit úkoly, které velitel operační úrovně vydává podřízeným a které jsou zvláště citlivé v mnohonárodním kontextu.
- 0517 Přístup Aliance k velení, popsany v části I, klade důraz na iniciativu a odhodlání dosáhnout úspěchu. Tato východiska se vztahují přímo k velení na operační úrovni a stojí za zdůraznění:
- a. Největší naději na dosažení úspěchu v operaci má velitel, který se snaží protivníka přelstít, protože nemyslí pouze na vlastní velení, ale neustále usiluje o to, aby protivníka překvapil a zmátl. Představitivost, vynalézavost a nepředvídatelnost mají značný potenciální přínos, jsou však zcela závislé na pravdivém poznání protivníka.
 - b. Velitel by měl být klidný a rozvážený, když je situace rozbouraná a nepřehledná. Vysoká osobní morálka a nasazení jsou hodnotné vlastnosti, protože vyhrávají v nepříznivých podmínkách.
 - c. Schopnost myslet rychle a přijímat obtížná rozhodnutí je znamením silného velitele. Spočívá ve schopnosti vystihnout podstatu, včas pochopit situaci a rozpoznat okamžik, kdy je nutné nové rozhodnutí. Rovněž je však třeba umět rozpoznat, kdy rychlé rozhodnutí není nutné přijímat.
 - d. Přístup vyžaduje velitele, kteří usilují o iniciativu, jednají odvážně, rozpoznávají a využívají pomíjivé příležitosti, zatímco neustále vyvažují potenciální přínos se spojenými riziky.
 - e. Jakmile je velitel zapojen do operace, musí se zaměřit na dosažení svého cíle. V nepřehledné a vysoce napjaté situaci vyžaduje vůle po vítězství odhodlání a vytrvalost vést podřízené v obtížných situacích, mít silnou vůli, avšak nebyt tvrdohlavý. Dále je důležité, aby operační postupy byly účinné a na vysoké profesionální úrovni, a aby doktrína byla srozumitelná a jasná. Ještě důležitější je však rozvíjení a upevňování bojového ducha.

- 0518 **Společné a národní faktory.** Když velitel operační úrovně strávil největší část své kariéry u jednoho druhu sil, pak je jasné, že je formován étosem a kulturou tohoto svého vlastního druhu sil a svého národa. Jeho styl vedení se přizpůsobil konkrétním potřebám těchto sil a jeho znalosti této složky jsou vyšší. I jeho příprava a vzdělání, ačkoli jsou ve vyšších stupních stále více společné, mu umožnily být schopným členem právě svých vlastních národních sil (konkrétní složky ozbrojených sil). Národy uznávají, že má-li být důstojník schopen plně působit ve společném prostředí, vyžaduje to především jeho vysokou profesionální úroveň v jeho původním (mateřském) druhu sil. Ve stresových situacích by se mohl uchýlit k důvěrně známým vzorům nebo jazyku (tzv. „zóna pohodlí“), které by mohly být neznámé ostatním, a způsobit nedorozumění. Velitel by si tohle měl uvědomit a stejně jako jeho štáb a podřízení velitelé by se podle toho měl zařadit. Není to nic obtížného, jde prostě o jeden aspekt velení ve společných silách. Jako takový musí být uznáván a brán v úvahu.
- 0519 **Mnohonárodní rozměr.** Je velmi složité vést síly jiného státu. Spojenci mají často různé důvody pro svou účast na operaci. Stmelit jednotlivé části mnohonárodních sil a učinit z nich akceschopný tým je odpovědností velitele operační úrovně a vyžaduje politickou bystrost, trpělivost a takt. Není zde místo na předsudky a zaujatost.
- a. K pochopení hlubších důvodů pro národní omezení¹²⁶ (national caveats) jednotlivých států je důležitá znalost silných a slabých stránek kontingentu, politických cílů států a cit pro důsledky minulých válek a operací na národní étos a kulturu. Velitel by měl vyvažovat schopnosti jednotlivých součástí mnohonárodních sil a využívat jejich sílu v souladu s národními omezeními. Současně by měl vyvážit sdílení zátěže a rizika, aby zajistil, že žádný národ neutrpí neúměrnou ztrátu na životech, anebo se mu naopak nebude dostávat nepřiměřeného uznání. Obojí by mohlo oslabit soudržnost aliance nebo koalice.
 - b. Přístup k tomuto problému bude většinou záviset na osobnostech. Úspěch však bude pravděpodobnější, budou-li v rámci koalice všechny problémy řešeny v kontextu vojensko-strategických cílů a plánu tažení. Spolupráce bude jednodušší a bude respektovat citlivé národní otázky, pokud bude možné zajistit, že i přes případnou existenci politických problémů bude skutečným úkolem velitele a jeho spojeneckých podřízených nacházet vojenské řešení vojenského problému.
 - c. Zvyšování vzájemné spolupráce se dosahuje pomocí znalostí, důvěry, porozumění a úcty. Ty by měly pramenit

¹²⁶ *Národní omezení jsou v podstatě vetem nad potenciálními nebo aktuálními aspekty operací, se kterými státy nesouhlasí*

z kontaktů, styků a zkušeností z práce na mnohonárodních velitelstvích před operací. Kromě toho by měl velitel operační úrovně učinit vše pro to, aby vojenské problémy projednal individuálně s ministry a seniorními představiteli přispívajících států, kteří navštíví JOA.

- 0520 JFC by měl u sil Aliance brát ohled na názory velitelů národních kontingentů (National Contingent Commanders – NCC). NCC je „bojový velitel“. Může sice zastávat hlavní funkce v celkové hierarchii velení, je však tím hlavním, kdo rozhoduje a kdo společně s JFC zastává klíčovou úlohu při budování koalice. I když NCC nesdílí stejnou velitelskou odpovědnost nebo pravomoc v rámci sil jako JFC, měl by znát operaci ve stejném rozsahu, aby mohl poskytovat účinná doporučení a podporu.
- a. Obecně je úkolem NCC¹²⁷ začlenit svůj vlastní národní kontingent¹²⁸ do sil Aliance a zároveň realizovat politiku a omezení vlastního státu. NCC také vystupuje jako formální zástupce státu a jako zpětná vazba pro svůj stát v případě taktických incidentů a vývoje operace. Kromě toho řeší otázky podpory a ochrany sil svého kontingentu a problematiku sdělovacích prostředků.
 - b. NCC bude dodržovat národní omezení. Obvykle bude částečně delegovat na své národní velitele u každé složky, aby mohli řešit problémy včas na nejnižší úrovni a aby tak byl minimalizován celkový vliv na soudržnost koalice. Jakýkoli problém, který by mohl způsobit napětí, by měl být zjištěn předem a projednán s JFC.

Část III – Velitelské vztahy

- 0521 **Vojenské.** Úlohou JFC je v podstatě zajistit, aby podřízení velitelé nebyli pokud možno odváděni od svých úkolů při plánování a vedení tažení nebo operací. To vyžaduje vzájemnou důvěru a naprostou upřímnost mezi veliteli. Tento vztah by měl být založen na profesionální důvěře a na vzájemném porozumění mezi nimi. Velitel by neměl své podřízené považovat za „skupinu“ a měl by zajistit, aby k němu měl každý z nich přístup a aby nebyly upřednostňovány žádné národy nebo určité druhy sil. Podřízení velitelé by měli být plně zapojeni do procesu plánování tažení a měli by mít dostatečné zdroje a volnost činnosti pro splnění svých úkolů. Podřízení by měli mít důvěru v rozhodnutí svého nadřízeného velitele, měli by následovat jeho pokyny a zároveň chápat jejich podstatu. Hlavním úkolem JFC a zároveň rozhodujícím předpokladem pro dosažení úspě-

¹²⁷ Podrobnosti v AJP-3(A)

¹²⁸ Národní přístupy ke jmenování a úloze NCC se liší. Některé státy jmenují zvláštního velitele národního kontingentu mimo struktury C2 sil, jiné státy tyto funkce zdvojují

chu je správné pochopení schopností, silných a slabých stránek každé složky a jejich základních součástí a posilování ovzduší vzájemného porozumění.

- 0522 **Podporovaný režim.** Když bude úkolem JFC podporovat jinou vládu, bude mít úzký vztah k politickým a vojenským součástem tohoto režimu. V některých případech budou tyto režimy narušené a nestabilní nebo ustavené mírovou dohodou, a hlavní úlohou JFC proto bude je podpořit a posilovat. To může vyžadovat styk s různými civilními frakcemi, samozvanými vojenskými veliteli a jinými polovojenskými skupinami, jakož i s NGOs, které mohou plnit humanitární nebo jiné úkoly. Bude rozhodující, aby JFC plně chápal politické souvislosti, v rámci kterých se operace vede. Kvůli tomu by měl spoléhat na politické a právní poradce a velitele složek s příslušnou zkušeností. V takové situaci to pravděpodobně bude jeho hlavní úkol, který mu zabere většinu času.
- 0523 **Politické.** NATO může být vyzváno jednat na podporu uznávaných mezinárodních organizací, jako je například Organizace spojených národů (OSN) nebo Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE). Za výjimečných okolností může NAC rozhodnout o uskutečnění jednostranné akce. Mandátem pro akci NATO je například rezoluce Rady bezpečnosti OSN, která účastníkům poskytne zadání a pravomoc. I když NATO schválí, že podpoří misi pod záštitou jiné (mezinárodní) organizace, NAC si stále ponechá řízení a pravomoc pro rozmístění sil Aliance. Mezinárodní organizace jmenuje pro JOA vysokého politického představitele. V případě OSN bude zpravidla tato osoba označena jako zvláštní zástupce generálního tajemníka (Special Representative of the Secretary General – SRSG), zatímco v případě OBSE bude určen vedoucí mise (Head of Mission – HOM) a v ostatních případech vysoký představitel. Tento vysoký politický představitel bude koordinovat aktivitu všech součástí v operačním prostoru (válčišti) k dosažení pokroku ke konečnému politickému stavu. Jednou z těchto součástí budou i síly NATO s vojenskými strategickými cíli a OPLANem schváleným NACem. Zatímco si NAC ponechá politickou pravomoc ve vztahu k silám NATO, JFC bude potřebovat úzké kontakty s vysokým politickým představitelem k zajištění jednoty úsilí pro celou misi.

Část IV – Rozhodovací proces na operační úrovni

- 0524 Pro úspěch v operaci jsou rozhodující účinná rozhodnutí. JFC přijímá rozhodnutí sám. Měl by se zaměřit na kvalitu, načasování a pochopení rozhodnutí ze strany podřízených a štábů.
- 0525 **Rozhodovací proces.** I při požadavku na rychlé rozhodnutí je nutné uplatňovat určité metody rozhodovacího procesu. Obec-

ně chápané nástroje tohoto procesu umožní veliteli a štábu spolupracovat efektivně, zejména je-li velitelství svoláno na rychlo. Rozhodovací proces má 4 etapy:

- a. **Řízení.** Velitel operační úrovně by měl v první řadě určit podstatu požadovaného rozhodnutí a čas pro jeho přijetí. Pak potřebuje vydat svému štábu a podřízeným směrnici pro plánování k zahájení všech nutných činností, které mu umožní realizovat rozhodnutí organizovaně a včas.
- b. **Konzultace.** Pokud to dovolí čas, v této druhé etapě probíhají konzultace na 3 úrovních:
 - (1) Směrem nahoru ke strategickému veliteli pro případné doporučení a k zajištění, že operační a strategický velitel vzájemně znají své záměry.
 - (2) V horizontální rovině zvláště s vysokými národními představiteli a s diplomatickým sborem, jinými organizacemi a s vlastními odbornými poradci a štábem.
 - (3) Směrem dolů ke svým velitelům složek, aby zajistil pochopení svého rozhodnutí a cítil pocit vlastnictví tohoto rozhodnutí.
- c. **Úvahy.** Ještě před přijetím rozhodnutí by měl JFC zvážit vstupy svých CCs a svého štábu a pak použít svůj úsudek, ovlivněný případně proběhlou konzultací se strategickou úrovní.
- d. **Rozhodnutí a provedení.** JFC by měl přijímat rozhodnutí osobně a vyjadřovat je jasně a stručně. To je základ účinného velení. Následně by měl zajistit, aby toto rozhodnutí bylo patřičně rozšířeno a správně realizováno.

0526 **Proces v praxi.** Konzultace, úvahy a rozhodovací proces budou probíhat pod tlakem času a spíše souběžně než postupně. Termín, ve kterém musí být přijato rozhodnutí, může jasně vyplývat z okolností a pokud ne, měl by být jasně stanoven v průběhu etapy řízení. Konzultace a úvahy mohou proběhnout zároveň a vést k tomu, že rozhodnutí jsou přijímána na místě. Dosažení (přijetí) rozhodnutí bude zákonitě zahrnovat vlastní úsudek JFC na základě neúplných informací. Riziku se nelze vyhnout. Setrvávat však v nadějném očekávání úplného objasnění povede k ochromení (paralýze). Riziko může být sníženo, pokud jsou jasně stanoveny požadavky na důležité informace již na počátku plánování nenadálých situací, a to jak v mírových podmínkách, tak v podmínkách přípravy konfliktu. Velitel operační úrovně musí tyto požadavky pravidelně upřesňovat. Velitelé by měli umět posoudit co delegovat a na koho. Mělo by jim být jasné, že i když delegují svou pravomoc, vždy jim zůstává odpovědnost.

0527 **Rozhodovací proces v mnohonárodním prostředí.** Účinné rozhodování v mnohonárodním prostředí lze vidět jako kombinaci kvality myšlení a souhlasu. V situacích, kde působí více států, je zřejmá důležitost souhlasu a obtížnost kvalitního myšlení. Platí to zejména na velitelstvích, která jsou zřízena ke

konkrétnímu účelu (*ad hoc*), nebo která jsou nezkušená. Podstatné je nečekat, až bude rozhodnutí přijato, ale ještě před tím pracovat na dosažení souhlasu cestou společného plánování.

- 0528 **Pochopení podstaty problému.** Aby byl velitel schopen přijmout vysoce kvalitní rozhodnutí, nutně k tomu potřebuje pochopení skutečné podstaty problému. V tomto ohledu veliteli pomůže strategická směrnice, operační hodnocení a výsledky vojenského zpravodajství. Opravdové pochopení nehmotných a obecných faktorů problému bude pramenit pouze z výzkumu, studia, styku a jednání s hlavními vojenskými a nevojenskými osobami. Něco z toho může pramenit i z předcházející zkušenosti, chápání podstaty věci by však měl JFC rozvíjet ihned od okamžiku jmenování do funkce a po celou dobu tažení. Instinktivní povědomí o operačním prostředí pomůže veliteli určit, kdy přijímat rozhodnutí.

Část V – Systém velení

- 0529 **Organizační struktura velení, řízení a spojení.** Organizační struktura velení Aliance je objasněna v AJP-3.¹²⁹ Vymezuje standardní opatření velení a řízení společných operací. Jde však pouze o jeden přístup, který by měl být aplikován pružně. Jde o nevyčerpávající přehled hlavních úvah ohledně doby rozhodnutí a následného přizpůsobení jak externí, tak interní organizační struktury C2 ozbrojených sil. Tyto úvahy jsou úzce propojeny a měly by být zvažovány společně. I když JFC nemusí mít žádný vliv na tato opatření, měl by pochopit důvody pro jejich zavedení.
- Problém.** JFC by měl zvážit intenzitu, charakter, rozsah a pravděpodobnou dobu trvání operace a zároveň mít na zřeteli, že problém se bude vyvíjet. Souběžnost může také představovat problém. Může jít o množství probíhajících operací v různých fázích a s různou charakteristikou.
 - Vliv.** Pro mnohonárodní operaci je rozhodující stanovení bodu (bodů), kde by mohl být dosažen největší účinek. Jakmile jsou tyto body zjištěny, mělo by být rozhodnuto o nejlepším postupu. Zároveň je třeba si uvědomovat, že co se osvědčilo na jedné úrovni, nemusí být vhodné pro úroveň jinou.
 - Velení.** JFC by měl rozhodnout o nejlepším způsobu velení svým silám v rámci zásad velení Aliance. Tyto zásady, popsané v části I, zdůrazňují význam velení úkolem.
 - Spojení.** Dalším faktorem je objem dostupných prostředků CIS. Soudobé prostředky CIS v zásadě umožňují zabezpečovat výměnu informací se zařízeními ve vysílající zemi (*reach-back capability*) a podporovat převahu v rozhodování.

¹²⁹ AJP-3(A), kapitola 2

vání. I přes dostupnost moderních komunikačních prostředků si některé příležitosti vyžadají jednání tváří v tvář. Spojení by mělo za jakékoli situace umožňovat optimální výkon velení a řízení (C2).

0530 **Vztahy velitele a jeho štábu.** Síla osobnosti velitele, jeho vedení, styl velení a celkové chování bude mít přímý vliv na morálku, smysl pro orientaci a výkon jeho štábu. Velitelé by proto měli:

- a. Stanovit zásady a mít jasno, co očekávají od svého štábu.
- b. Vytvořit a udržovat atmosféru, která podněcuje nezávislé myšlení a iniciativu podřízených. Podporovat včasné jednání a plnění úkolů. Zajistit, aby příslušníci štábu pochopili, že pracují pro své podřízené.
- c. Vytvořit atmosféru vzájemné loajality a úcty spíše než atmosféru podlézavosti a slepé poslušnosti. Mít schopnost podporovat „loajální opozici“.
- d. Posilovat smysl pro zapojení do rozhodovacího procesu a sdílení povinností. Delegovat pravomoc přiměřeně. Zvláštní pozornost věnovat delegované pravomoci a odpovědnosti mezi svými hlavními funkcionáři (náčelník štábu, zástupce náčelníka štábu, politický poradce, právní poradce, poradce pro informování veřejnosti a zástupce velitele, je-li ustaven).

První povinností pracovníků štábu na jakékoli úrovni je zase pomáhat veliteli tím, že budou získávat, analyzovat a koordinovat informace a předkládat mu doporučení, aby mohl přijmout to nejlepší rozhodnutí.

KAPITOLA 6 PLÁNOVÁNÍ A VEDENÍ OPERACE

Část I – Úvod

- 0601 Tato kapitola se věnuje rozhodnutí velitele a realizaci varianty činnosti (Course of Action – COA), kterou se dosahují požadované vojenské cíle. Plánováním a vedením operací se zabývá spíše z pohledu velitele než z pohledu štábu. Identifikuje ta období operace, kdy vstupy velitele nejlépe ovlivňují celý proces a přispívají k tvorbě proveditelných plánů, jejichž realizací se dosáhne požadovaného konečného stavu. Má úzký vztah k publikaci AJP-5 „*Spojenecká společná doktrína pro operační plánování*“, která uvádí další podrobnosti. Její struktura je přizpůsobena procesu operačního plánování k usnadnění vzájemných odkazů na příslušné dokumenty.¹³⁰

Hlavní předmět činnosti velitele

- 0602 Velitel společných sil (JFC) by měl být jmenován co nejdříve, aby měl co největší vliv na organizaci tažení. Po jmenování obdrží zadání, zpravidla formou směrnice pro plánování vrchního velitele spojeneckých sil v Evropě (SACEUR).¹³¹ Kromě toho zpravidla dostane řadu briefingů zpracovaných skupinou operačního plánování (Operational Planning Group – OPG¹³²) jako součást první fáze procesu operačního plánování (Operational Planning Process – OPP) NATO.
- 0603 V okamžiku jmenování bude velitel středem pozornosti a bude na něj kladeno množství požadavků. Obdrží řadu informací z nejrůznějších zdrojů a bude muset řešit některé hlavní otázky:
- a. Jak analyzovat tento problém, aby jej plně pochopil?
 - b. Kdo se čím zabývá?
 - c. Co již bylo vytvořeno a co je k dispozici?
 - d. Kdo jsou hlavní osobnosti?
 - e. Jak získá správné informace?

¹³⁰ Viz MC 133, „*Systém operačního plánování NATO*“; „*Manuál krizového řízení NATO*“; AJP-5, „*Spojenecká společná doktrína pro operační plánování*“ a *Směrnice pro operační plánování (GOP)*, vydaná Spojeneckým velitelstvím pro operace

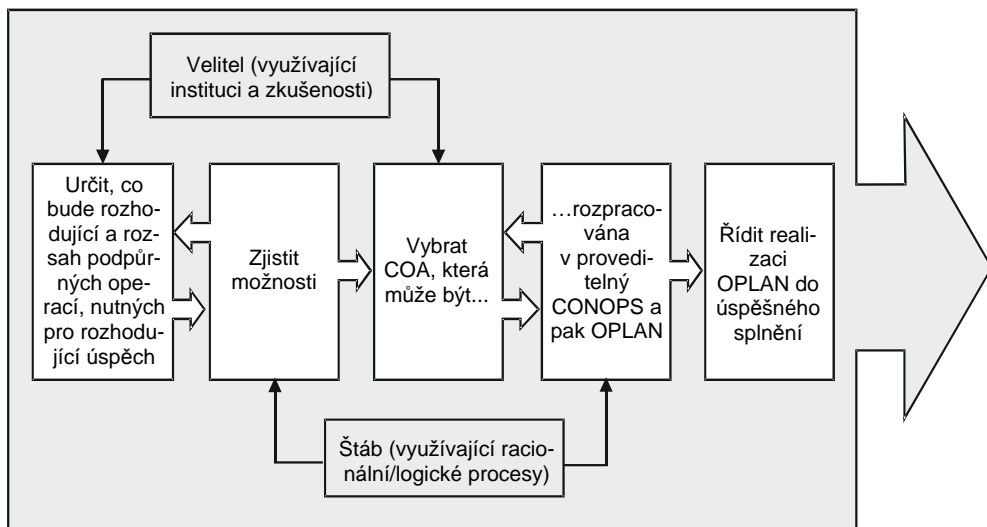
¹³¹ Viz AJP-5, kapitola 4 – *Vojenské hodnocení SACEUR*

¹³² Jde o skupinu, která čerpá ze širokého okruhu odborných znalostí různých velitelství, operačních analýz a agentur. Viz AJP-5, kapitola 4

- 0604 Času bude určitě málo a velitel nemůže dělat všechno a být všude. V této rané fázi je jeho intelektuální úsilí rozhodující a sám musí dělat nebo řídit ty činnosti, ve kterých má největší zkušenosti a odborné znalosti. Je naprosto nutné, aby rychle shromáždil svůj tým a vydal mu jasné pokyny včetně priorit k dosažení soustředěné a cílevědomé práce. Hlavními činiteli budou náčelník štábu (Chief of Staff – COS), zástupce náčelníka štábu (Deputy Chief of Staff – DCOS) a politický poradce (Political Adviser – POLAD).

Vlivy při plánování

- 0605 Plánování by mělo být považováno za intelektuální činnost, která uvádí do pohybu proces, a ne jako proces, který uvádí do pohybu intelektuální činnost. Tento přístup vychází od JFC a zahrnuje kombinaci intuice, zkušenosti a účinného rozhodování.
- 0606 Obrázek 6.1 znázorňuje základní prvky společných operací. Je to základ teorie obsažené v kapitolách 3 a 4, která je sjednocena pro praktickou realizaci v procesu operačního plánování. Znázorňuje hlavní činnosti velitele a jeho štábu při plánování a vedení tažení bez ohledu na podstatu problému, velikost nasazených sil, nebo disponibilní, technologicky vyspělé komunikační a informační systémy (Communications and Information Systems – CIS). Velitel se zaměří na zjištění toho, co se pravděpodobně ukáže jako rozhodující a vybere takovou variantu činnosti, která má největší vyhlídky na úspěch. Jeho štáb na základě konkrétních pokynů a pochopení záměru rozpracuje podrobnosti a zajistí realizaci úkolů velitele. Jak velitel, tak štáb jsou zapojeni do podrobného řízení.

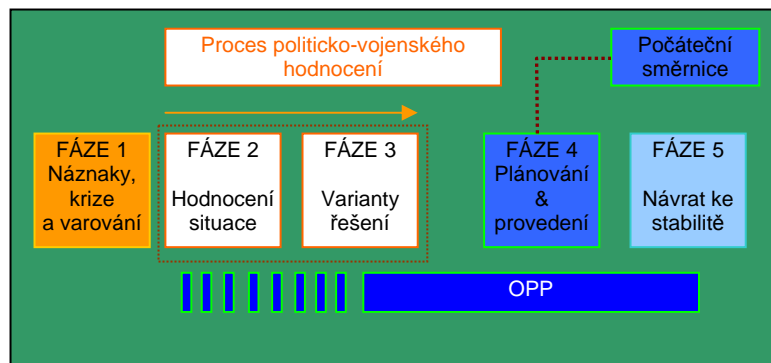

Obr 6.1 Plánování a provedení – vlivy velení a štábu

- 0607 Tato kapitola se zaměřuje na 2 hlavní otázky, které vyplývají z tohoto modelu pro JFC. Obě otázky mohou být zodpovězeny ve vzájemné spolupráci a nemusí je řešit výhradně velitel. Jedná se o následující otázky:
- Jak vybrat úspěšnou COA?
 - Jak účinně provést tuto úspěšnou COA?

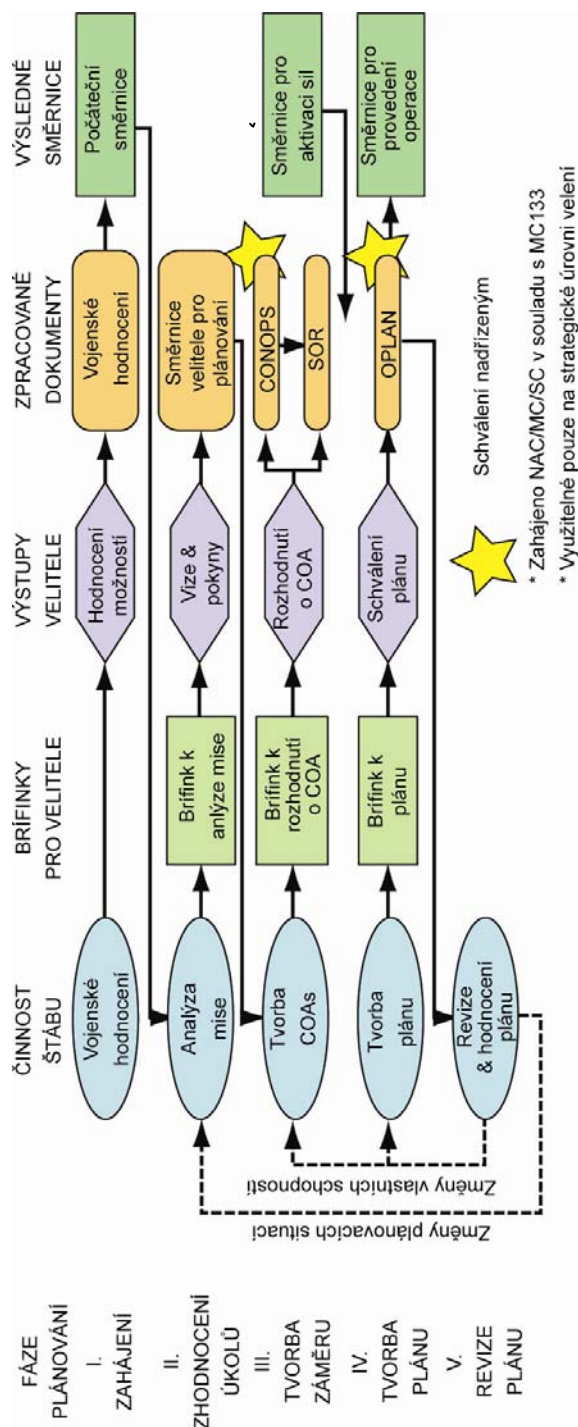
Proces operačního plánování

- 0608 Operační umění a tvorba operační koncepce NATO jsou popsány v kapitole 4 a jsou označeny jako proces operačního plánování. Tento proces je definován v MC 133 a podrobně rozveden v AJP-5, která sama je v souladu se systémem krizového řízení NATO (NATO Crisis Response System – NCRS), popsaným v kapitole 3. Strategická úroveň krizového řízení je tak propojena s plánováním operací, jak znázorňuje obr. 6.2.

Obr. 6.2 Propojení fází NCRS s procesem operačního plánování

- 0609 **MC-133 A fáze plánování dle AJP-5.** MC-133 popisuje proces 2fázové tvorby plánu skládající se z politicko-vojenského hodnocení a tvorby plánu. Proces politicko-vojenského hodnocení uvedený v MC-133 odpovídá prvním 3 fázím operačního plánování – zahájení, zhodnocení situace, zpracování záměru. Zbývající 2 fáze operačního plánování – tvorba plánu a revize plánu, odpovídají tvorbě plánu dle MC-133. Operační plánování je znázorněno na obr. 6.3 a je podrobně objasněno v AJP-5.

Obr. 6.3 Přehled procesu operačního plánování NATO

Část II – Zhodnocení situace

Proces hodnocení

- 0610 Proces hodnocení, popsany teoreticky v kapitole 4 a rozpracovaný v AJP-5, je nejdůležitější pro formulaci plánu operace velitele společných sil a pro následné upřesňování plánů ve spojenecké společné operaci. Tento proces je však využitelný na všech úrovních velení. Systém hodnocení je standardní a zahrnuje analýzu bojového úkolu, vyjádření bojového úkolu, analýzu situace, analýzu a porovnání vlastních a protivníkových variant činnosti, výběr a upřesnění nejlepší vlastní varianty činnosti.
- 0611 Hodnocení musí vést k takové činnosti, která je vhodná, proveditelná a přijatelná a která vede k rozhodnutí velitele a k jeho záměru operace. Významnost každého aspektu v průběhu procesu plánování bude záviset na celkovém úkolu, zpravodajském hodnocení a převažujících okolnostech.

Analýza bojového úkolu ¹³³

- 0612 Analýza bojového úkolu (nebo mise) je logický proces, kterým se z rozkazu velitele odvozují stanovené a předpokládané úkoly, nezbytné ke splnění mise. Velitel by měl určit, jaká omezení budou dodržena, a podle vývoje tažení rozhodne, zda není potřebná další směrnice. Analýza bojového úkolu je dynamický proces, který spouští a řídí zbývající část hodnocení. Provádí se neustále i po následném posouzení situace a úkolu. Analýza bojového úkolu je prvním krokem procesu. Ten zahrnuje stanovení záměru nadřízeného, analýzu spojeneckého bezpečnostního a vojensko-strategického postupu včetně krátkodobých a dlouhodobých cílů pro dosažení konečného stavu. Dále zahrnuje předpoklady pro úspěch, čas, prostor, síly a informační faktory a jakákoli omezení a předpoklady.
- 0613 Cíle strategického konečného stavu obecným způsobem popisují, co Aliance zamýšlí dosáhnout vojenskou činností. Vojenské cíle popisují, co musí být k dosažení konečného stavu splněno vojensky. Jakmile velitel určí, jaké jsou vojenské podmínky, pak je nutné stanovit způsob, jakým síly dosáhnou splnění cílů. Analýza bojového úkolu by měla také zahrnovat stanovené a předpokládané úkoly a podle potřeby i stanovení priorit. Výsledkem analýzy bojového úkolu bude upřesnění bojového úkolu pro síly, tj. vyjádření bojového úkolu (mission statement).

¹³³ Podrobněji viz AJP-5, kapitola 4

- 0614 **Vyjádření bojového úkolu.** Analýza úkolu (mise), která potvrdila pochopení nařízení pro operaci/misi vydaných nadřízeným a schopnost splnit úkol, vede k opětovnému vyjádření bojového úkolu (mission statement) velitele. Vyjádření bojového úkolu je hlavním výstupem analýzy úkolu. Je to jasné a stručné vyjádření toho, **kdo** povede operaci, **co** má být uskutečněno, **kdy** se to má provést, **kde** se to bude provádět a **proč** se to provádí (tj. účel operace). Vyjádření bojového úkolu však **neurčuje, jak** má být operace provedena. Musí určit hlavní úkoly velitele potřebné ke splnění cílů a požadovaného konečného stavu stanoveného nadřízenými. Pořadí těchto prvků se může lišit, prioritou je jejich jednoznačnost.
- 0615 **Analýza situace, protivníka a vlastních sil.** Analýza faktorů ovlivňujících úkol se provádí před (z)hodnocením možných variant činnosti. Faktory jsou hodnoceny v rámci tří kategorií.¹³⁴
- a. **Všeobecná situace.** Analýza všeobecné situace by měla zvažovat krátkodobé a dlouhodobé politicko-diplomatické příčiny konfliktu v geostrategickém kontextu NATO. Měla by také zvažovat politické vlivy, ekonomická, právní a morální omezení, mezinárodní zájmy, charakteristiky operačního prostoru, ekonomické a sociální podmínky a vědecké a technologické faktory ovlivňující operační prostor. Měla by zjistit strategické požadavky (například přístup do prostoru, teritoriálních vod a vzdušného prostoru) a související diplomatické, ekonomické a informační faktory. Dokončení analýzy situace má významný vliv na analýzu protivníka a vlastních sil.
 - b. **Analýza situace sil protivníka.** Analýza situace sil protivníka by měla zvážit prostor rozmístění sil protivníka, jeho schopnosti a zranitelná místa.¹³⁵ Analýza by měla zahrnovat: hodnocení současných a předpokládaných COA, jejich politické a vojenské záměry a cíle, určení strategického a operačního těžiště sil protivníka a jejich vojensko-strategické a operační výhody a limity, operační charakteristiky a hodnocení bojové efektivnosti sil protivníka.
 - c. **Analýza situace vlastních sil.** Analýza situace vlastních sil by měla mít stejnou strukturu jako analýza situace protivníka. Velitel by měl obvykle mít k dispozici podpůrná hodnocení, včetně personální, zpravodajské, logistické a zdravotnické podpory, velení a řízení, komunikační podpory a hodnocení informování veřejnosti. Tvorba možné COA vlastních sil je odvozena od předcházejících analýz a určuje způsob splnění úkolu.

¹³⁴ Podrobněji viz AJP-5, kapitola 4

¹³⁵ Velitel by měl mít zpravidla k dispozici oficiální zpravodajské hodnocení, ze kterého může analytik vycházet

0616 **Operační analýza a tvorba koncepce operace.** Dalším nutným krokem je operační analýza a vytvoření koncepce operace. Tento proces je podrobně popsán v AJP-5. Analytický proces by se měl v této fázi zaměřit na tvorbu koncepce tažení, která je popsána v kapitole 4.

0617 **Požadavky velitele na důležité informace.**¹³⁶ Náležitě zpracované požadavky na informace zajistí soustředění úsilí podřízených a štábu, efektivní využití nedostatkových zdrojů a včasné přijetí rozhodnutí. Analýza hlavních faktorů zpravidla upozorní na mezery v těch informacích, které jsou nezbytné pro plánování a rozhodovací proces velitele a které nemohou být nahrazeny (plánovacími) předpoklady. Požadavky velitele na důležité informace (The Commander's Critical Information Requirements – CCIRs) identifikují ty informace o činnosti vlastních sil a prostředí, které velitel považuje za důležité, aby si zachoval znalost situace, naplánoval budoucí činnosti a pomohl včasnému a kvalifikovanému rozhodovacímu procesu. Velitelé používají CCIR jako pomocný prostředek, aby si potvrdili své představy o bojišti, zhodnotili požadované účinky a způsob dosažení rozhodnutí ke splnění úkolu nebo ke zjištění závažných odchylek u předpokládané činnosti protivníka. CCIRs musí být propojeny s nejdůležitějšími předpokládanými rozhodnutími velitele. Soustřeďují společné úsilí při plánování a sběru informací. Jsou nejdůležitější pro efektivní řízení informací, které usměrňuje zpracování, tok a využití informací u všech součástí sil. CCIRs by měly být omezeny co do počtu, aby bylo zajištěno jejich zaměření na hlavní úsilí, a musí být neustále přehodnocovány z hlediska jejich platnosti. Skupina operačního plánování (Operations Planning Group – OPG) by měla řídit získávání hlavních informací pro plánování. Toto řízení se realizuje vymezením požadavků v „Žádosti o informace“ (Requests for Information – RFI) vyššímu velitelství nebo jiným agenturám. Důležité části informací by měly být doporučeny veliteli ke schválení pro každou fázi operace. CCIRs¹³⁷ se dělí do tří kategorií:

- a. **Prioritní zpravodajské požadavky.** Prioritní zpravodajské požadavky (Priority Intelligence Requirements – PIRs) jsou takové zpravodajské požadavky, pro které velitel při plánování a tvorbě rozhodnutí předvídal a stanovil priority¹³⁸, zvláště výběru COA. Příkladem takovýchto priorit jsou záměry protivníka nebo hodnocení jeho operačních

¹³⁶ Viz AJP-5, kapitola 4

¹³⁷ Viz AJP 2.1, „Spojenecká společná doktrína pro zpravodajskou činnost“

¹³⁸ AAP-6, „Terminologický slovník pojmů a definic NATO“

schopností. Jsou dále analyzovány štábem za účelem tvorby plánu¹³⁹ sběru informací.

- b. **Důležité části informací o vlastních silách (EEFI).** Důležité části informací o vlastních silách (Essential Elements of Friendly Information – EEFIs) jsou rozhodujícím aspektem operací vlastních sil. Jejich vyzrazení protivníkovi by mělo za následek neúspěch nebo omezení úspěchu operace, a proto musí být chráněny před průzkumem protivníka. EEFIs lze považovat za hlavní otázky zajímaví protivníka. Jedná se například o záměry, schopnosti a činnosti vlastních sil. To jsou informace, které protivník potřebuje, aby splnil svůj úkol. Proto musí být také chráněny před jeho průzkumem. EEFIs vymezují, které činnosti musí být chráněny opatřeními operační bezpečnosti spojeneckých sil.
- c. **Požadavky na informace o vlastních silách (FFIR).** Jde o požadavky na takové informace o vlastních silách, které velitel potřebuje znát a které by mohly ovlivnit jeho schopnost splnit úkol. Zahrnují osoby, údržbu, zásobování, stav zásob munice, paliva, olejů a maziv, bojové schopnosti, hostitelský stát, zkušenosti národního kontingentu, zkušenosti z vedení lidí a čas potřebný k dosažení počátečních a plných schopností.

0618 **Počáteční odhad sil.** Provedením rozboru hlavních úkolů operace (analýza ‘troops-to-task’) stanovených během analýzy bojového úkolu dostaneme prvotní odhad požadavků na síly. Tento odhad aktualizuje předběžné hodnocení sil, uvedené ve vojenském hodnocení SACEURA. Mělo by být porovnáno s nařízením pro plánování sil a zvláště s omezeními stanovenými na politicko-vojenské úrovni a s jinými hodnoceními, jako je např. hodnocení zpracovávané v procesu revize přehledu obranných požadavků (Defence Requirements Review – DRR). Odhad je dále upřesňován během fáze tvorby záměru. SACEUR však také může u jednotlivých národů neformálně zjišťovat případnou dostupnost sil.

0619 **Brífink k analýze bojového úkolu.** Účelem briefingu k analýze bojového úkolu (mise) je posoudit odhad situace a doložit správnost vyjádření bojového úkolu a operačního záměru, a rovněž upřesnit návrh všeobecné politické směrnice (Comprehensive Political Guidance – CPG) pro použití u vlastního a podřízených velitelství. Brífink shrnuje všechny analýzy, které zpracoval velitel a OPG a které byly projednány během fáze zhodnocení úkolu. Brífink potvrzuje správnost nařízení velitele

¹³⁹ *Plán pro shromažďování informací ze všech dostupných zdrojů pro naplnění požadavků zpravodajství, zpracování rozkazů a nařízením podřízeným a požadavků nadřízeným a příslušným agenturám (AAP-6)*

pro tvorbu záměru. Nařízení velitele se zaměřuje na jeho počáteční záměr a může řešit předpokládané vlastní varianty činnosti. Na základě briefingu a dalších pokynů dokončí štáb doporučenou CPG.

- 0620 **Nařízení velitele pro plánování.** Výstupem fáze hodnocení úkolu je všeobecná politická směrnice (CPG). Jedná se o oficiální dokument, který slouží štábu pro další plánování a který zahajuje a usměrňuje plánování podřízených velitelství. CPG má tři hlavní části: požadovaný konečný stav, vyjádření bojového úkolu a počáteční záměr velitele. Počáteční záměr odráží velitelskou vizi (představu) operace z hlediska účelu operace a základních podmínek, které musí být nastoleny na rozhodujících bodech k dosažení požadovaného konečného stavu. Velitel může vyjádřit svůj odhad záměru protivníka, stejně jako rizika spojená s provedením operace, a vydat pokyn k tvorbě nebo vypuštění určitých variant činnosti.

Část III – Tvorba záměru

- 0621 Tvorba záměru začíná zhodnocením CPG, která je základem pro další (štábní) analýzu a tvorbu vlastních variant činnosti (COAs). COAs jsou zpočátku vyjádřeny obecně a zkoumá se jejich platnost. Jsou upřesňovány pomocí analýzy, válečných simulací a připomínek podřízených velitelů během souběžného plánování. Výsledky analýzy štábu a porovnání různých variant činnosti jsou předneseny veliteli spolu s doporučením k rozhodnutí. Na základě rozhodnutí, případně podle dalších pokynů velitele štáb upřesní vybrané varianty činnosti, zpracuje záměr operace (Concept of Operations – CONOPS) a přehled požadavků (Statement of Requirements – SOR), které představují konečné produkty této fáze plánování.¹⁴⁰
- 0622 **Porovnání variant činnosti.**¹⁴¹ Na základě kritérií velitele pro výběr variant činnosti (Courses of Action – COAs) provede OPG porovnání výsledných COAs pro výběr nejvhodnější z nich. Porovnávání zahrnuje následující aspekty:
- Porovnání variant činnosti vlastních sil a sil protivníka.** Jedná se o porovnání relativní účinnosti každé vlastní COA ve vztahu ke každé COA protivníka. Toto porovnání je odvozené převážně z válečné simulace.
 - Výběr kritérií pro volbu variant činnosti velitele.** Velitel vydá svému štábu směrnici, stanovující, která COA nejlépe podporuje velitelský záměr.
 - Porovnání vlastních variant činnosti.** Jde o porovnání relativních výhod každé vlastní COA. Je založeno na

¹⁴⁰ Podrobněji viz AJP-5, kapitola 4

¹⁴¹ Podrobněji viz AJP-5, kapitola 4

štábních hodnoceních, válečných simulacích a kritériích pro výběr COA.

0623 **Podíl velitele na výběru variant činnosti.** Pro zkušený tým velitele bude často řešení problému zřejmé již v počátečním období, načež bude mít JFC určitě představu o několika možných COAs. Jeho myšlení ovlivňuje řada problémů. K těm složitějším patří:

- a. **Počáteční uspořádání.** Zcela určitě bude existovat politická potřeba „dostat se tam rychle a něco udělat“. Ve snaze vyhovět tomuto požadavku existuje nebezpečí, že následné varianty buď ztroskotají, nebo budou velice omezené, nebo dojde k závaznému nasazení sil. Charakter tažení se někdy může náhle změnit, a tudíž složení sil pro počáteční fázi nemusí být vhodné pro následné operace. Na operační úrovni bude počáteční uspořádání jednou z hlavních úvah. To platí zvláště pro velké pozemní síly, jejichž přemístění uvnitř JOA bude často obtížné, a dále pro logistickou základnu, která je možným omezujícím faktorem pro pohyb sil. Vzdušné a námořní součásti mohou nabídnout alternativy, včetně plovoucích námořních základen, a poskytovat tak další možnosti. Zvažování těchto problémů by nemělo vést k příliš opatrnému přístupu. Odvážným rozhodnutím v příhodné situaci lze již na počátku dosáhnout účinku, kterého může být využito později.
- b. **Útok a obrana.** Všechny operace by měly mít útočný a obranný charakter. Statická obrana musí být dříve či později přemožena. Jakákoli obrana se skládá ze 2 hlavních částí:
 - (1) Ze systému obrany, jehož cílem je polapení, oslabení, zpomalení a případně znehybnění protivníka a rozsáhlý protiútok s cílem porazit nebo zničit protivníka.
 - (2) Z prostorů, které jsou nejdůležitější pro JFC, a z prostorů, nezbytných pro úspěšný útok protivníka. Tyto prostory (si) určuje JFC. Pak by měl rozvinout síly za účelem zničení protivníka. Jedině útok může rozhodnout a obrannou fázi operace je nutno považovat za přechodnou.

0624 Útočné operace by měly být určeny k získání a udržení iniciativy a k vyvíjení neustálého tlaku na protivníka. Každý plán útoku by měl stanovit vyvážené a realistické cíle, měl by být dostatečně pružný k využití úspěchu a dostatečně robustní, aby si uchoval platnost. Bez dosažení alespoň místní vzdušné nadvlády bude úspěšný jen zřídka. Zvláště pro mnohonárodní operaci je rozhodující dostatek času pro výcvik a nácvik pro složky před hlavními útočnými operacemi.

- a. **Analýza a řízení rizik.** Vojenské operace jsou nevyhnutelně spojeny s rizikem, proto analýza a řízení rizik pomáhá velitelům všech stupňů při přijímání kvalifikovaných

rozhodnutí. Řízení rizik není kompromisem. Zahrnuje přijetí rizika v jednom prostoru, aby se eliminovalo v jiném. JFC stanoví hlavní úsilí s vědomím, že přijímá a řídí rizika v ostatních prostorech.

- b. **Soustředění sil a hospodárnost využití sil.** Tyto dvě zásady vedení operací jsou zvláště významné pro operační úroveň. V průběhu celého plánování a vedení tažení bude JFC neustále přemýšlet, kam soustředí (nikoli ve významu „nahromadit“) ozbrojené síly k dosažení požadovaného účinku. Přesné zjištění místa bude důležité, aby se mohl soustředit na body největšího dopadu.
- c. **Logistika a administrativa.** Je velmi důležité nalézt rovnováhu mezi zajištěním podpory složek a národních kontingentů a místem a velikostí mobilních a stacionárních zásob, a současně zabránit nadměrným zásobám. Příslušníci logistiky musí mít ve správný čas dostatečné znalosti, aby mohli předvídat (potřeby). Tak vznikne důvěra a zabrání se nadměrným zásobám a zbytečně velkému logistickému úsilí. Nižší logistické zatížení při současném zajištění (dostatečného) zabezpečení pozitivně ovlivňuje schopnost sil chopit se příležitostí a využít je. To vyžaduje jak stacionární, tak mobilní logistické zabezpečení, které je v případě potřeby schopné rychlé reorganizace. Kapacita logistiky ovlivňuje všechny výše uvedené problémy a je rozhodujícím činitelem při výběru vítězné koncepce na operační úrovni. Administrativa a zabezpečení sil vyžadují vedení lidí a řízení takové úrovně, jakou má ozbrojený konflikt, a neměly by být ponechány výhradně podřízeným logistickým a administrativním štábům.

- 0625 **Výběr variant činnosti.**¹⁴² Po prezentacích realizovatelných COAs a po doporučení a porovnání COAs rozhodne JFC o výběru nejlepší COA, která odpovídá operačním cílům. K tomu si může vyžádat i doporučení podřízených velitelů. Rozhodnutí JFC nebude prostým výběrem jedné z nabízených COAs. Může rozhodnout o výběru COA s úpravou nebo bez úpravy, nebo sloučit určité aspekty různých COAs do nové COA, anebo může nařídít prozkoumání dalších COAs.
- 0626 **Tvorba variant činnosti do záměru operace.** Po tom, co velitel rozhodne o konkrétní variantě činnosti, rozpracuje štáb vybranou COA do záměru operace (CONOPS).¹⁴³
- 0627 **Přehled požadavků.**¹⁴⁴ Součástí tvorby záměru operace je zpracování předběžného přehledu požadavků (Statement of

¹⁴² Podrobněji viz AJP-5, kapitola 4

¹⁴³ AJP-5, kapitola 4

¹⁴⁴ Podrobněji k procesu tvorby sil viz AJP-5, kapitola 4 a AJP-3(A)

Requirements – (SOR), který uvádí součásti sil a schopnosti požadované k realizaci CONOPS, včetně požadavků podřízených velitelů.

- 0628 **Schválení záměru operace.** JFC předloží vrchnímu veliteli spojeneckých sil v Evropě ke schválení CONOPS a předloží i svůj příspěvek do SACEURova předběžného přehledu požadavků. CONOPS je nutno schválit před předložením plánu operace (OPLAN). Štáb však může pokračovat v plánovacím procesu a zahájit fázi tvorby plánu.

Záměr velitele

- 0629 **Vizualizace.** Velitel pro každý úkol stanoví, čeho by mělo být dosaženo a zahájí zpracování plánů ke splnění bojového úkolu. Vizualizace zahrnuje záměr provedení a výsledku operace. Je to duševní obraz současné situace a zamýšleného konečného stavu a také způsobu postupu od prvního k druhému (na základě záměru vyššího velitele, dostupných informací a intuice). Záměr velitele je hlavní částí CONOPS a měl by jej zpracovat velitel. Měl by být stručný a výstižný, aby jej podřízení správně pochopili. Záměr velitele je obecné vyjádření předpokládaného průběhu operace. Je to stručné vyjádření celkového účelu úkolu (mise), požadovaného konečného stavu a všech podstatných informací o způsobu jeho dosažení. Měl by být jednoznačně pochopen všemi podřízenými veliteli, kvůli náležitě přípravě jejich vlastních plánů operací (OPLANS) a rozkazů.
- 0630 **Zaměření na výsledky.** Záměr definuje konečný stav ve vztahu k faktorům bojového úkolu, protivníkovi, operačnímu prostředí, terénu, silám, času a přípravě na budoucí operace. Jako takový se zabývá výsledky, které se od operace očekávají, a jak tyto výsledky předjímají přechodné fáze k budoucím operacím. V širším pojetí jde o způsob, jakým velitel předpokládá dosažení těchto výsledků. Zaměřuje se na ozbrojené síly jako na celek. Další informace o způsobu dosažení požadovaných výsledků jsou poskytovány pouze pro objasnění záměru velitele.
- 0631 **Sjednocující koncepce.** Záměr velitele je zároveň sjednocující koncepcí všech prvků sil. Poskytuje obecný rámec pro činnost podřízených velitelů. Je platný i tehdy, když plán nebo záměr operace již nelze použít nebo když je nutné, aby podřízení přijímali rozhodnutí ke konečnému cíli, spíše než aby se zabývali řadou předpokládaných postupných událostí, které by již v daném prostoru a čase nedávaly smysl. Tímto způsobem záměr velitele umožňuje velení úkolem.¹⁴⁵

¹⁴⁵ Viz kapitola 5

- 0632 **Uplatňování úkolového velení.** Vyhlášením záměru dává velitel podřízeným volnost činnosti v rámci širších souvislostí úkolu, spíše než v rámci omezení příslušného CONOPS nebo plánu manévru. Záměr velitele umožňuje podřízeným pružné přizpůsobení svých činností k dosažení úspěchu. Zaměření na konečný stav, spíše než na sled událostí, umožní veliteli vést operaci vyšší rychlostí a s vyšší efektivitou rozhodování. To umožní i podřízeným silám vést operaci hbitěji než protivník. Protivník tak bude vyveden z rovnováhy a nebude schopen promyšleně reagovat. Zaměření se na konečný stav podporuje iniciativu velitelů na všech úrovních tím, že jim pomáhá zaměřit se na požadovaný výsledek, dokonce i tehdy, když CONOPS musí být upravován podle měnících se podmínek, kdy je přerušeno spojení a kdy chybí další rozkazy nebo nařízení. Záměr velitele dává podřízeným stejnou příležitost pro vytvoření představy (vize) konečného stavu, protože se opírá o konečný stav, kterého mají síly dosáhnout jako celek.
- 0633 **Zapojení velitele.** Vzhledem k důležitosti záměru je nezbytné, aby jej připravoval a přednášel osobně velitel. I když omezený čas a bojové podmínky mohou vyžadovat, aby velitel sdělil záměr ústně, případně i rádiem nebo elektronickými prostředky, nejlépe je přednést podřízeným záměr osobně, včetně předání jeho písemné formy. Osobní přednes zajišťuje vzájemné pochopení toho, co nadřízený požaduje. Písemná forma záměru je podkladem pro plánování podřízených.
- 0634 **Shrnutí.** Záměr velitele zajišťuje propojení mezi úkolem a způsobem, jakým velitel plánuje tento úkol splnit. Záměr by měl zpracovat velitel a měl by být vyjádřen jednoduchými větami, které jasně stanoví, proč je operace vedena, jaký je požadovaný konečný stav a kritéria úspěchu, vojenské cíle a způsob, jakým síly jako celek dosáhnou konečného stavu.

Část IV – Tvorba plánu

- 0635 Po vyhlášení velitelova záměru operace (CONOPS) provádí štáb podrobné plánování (jednotlivých) operací tažení.¹⁴⁶ Účelem fáze tvorby plánu je určit další síly k realizaci CONOPS, zajistit jejich zabezpečení a ochranu, organizovat a řídit jejich včasné zasazení do JOA. To také zahrnuje další rozpracování podrobností a požadavků na krizová opatření (Crisis Response Measures) v každé funkční oblasti k zajištění plné integrace a efektivní realizace CONOPS.

¹⁴⁶ Viz AJP-5, kapitola 4

- 0636 **Tvorba/aktivace sil.**¹⁴⁷ Předběžné SOR by měly být používány jako základ pro nepřetržité plánování sil. Účast států na tvorbě sil je popsána v MC 133. U plánů pro nenadálé události (Contingency Plans – CONPLANS) s dlouhou dobou varování se určuje pouze druh a velikost sil a schopnosti (Representational Forces). U tvorby OPLAN (a stálého plánu obrany – Standing Defence Plans – SDP) je požadováno, aby státy určily reálné síly a aby byl vytvořen seznam spojeneckých sil (Allied Force List – AFL) včetně seznamu spojeneckých sil k dispozici (Allied Disposition List – ADL).
- 0637 **Zasazení sil.**¹⁴⁸ I když je přemístění vojsk do požadovaného prostoru operace národní odpovědností, má SACEUR vedoucí úlohu při koordinaci plánování zasazení s přispívajícími státy, stejně jako JFC.
- 0638 **Schválení plánu.**¹⁴⁹ Všechny CONPLANS strategické úrovně zpravidla vyžadují schválení Vojenským výborem, zatímco OPLANS a SDPs strategické úrovně vyžadují schválení příslušným spojeneckým politickým výborem nebo skupinou. Všechny podřízené CONPLANS, OPLANS a SUPPLANS (podpůrné plány/supporting plans – SUPPLANS) vyžadují schválení iniciacím orgánem.

Část V – Realizace plánu

- 0639 Rámec operační úrovně, popsaný v kapitole 4, pomáhá při zaměření a znázornění tažení při jeho průběhu. Provedením plánu se zabývá publikace AJP-3(A). Následující sekce se zabývá množstvím oblastí, které vyžadují osobní účast JFC.

Informační architektura velitele společných sil

- 0640 Informace jsou pro JFC důležité, měl by je však zvažovat komplexně, nejen z úzkého pohledu J2. Měl by mít ujasněno, co potřebuje znát a kdy informace potřebuje. Měl by však také zvažovat, kdo další v jeho blízkosti potřebuje informace a zajistit, že je obdrží ve správném čase tak, aby se tok informací sladil s úrovněmi rozhodování. JFC by měl také zvážit, co chce, aby protivník věděl, a co ne.
- 0641 JFC by se však neměl soustředit jen na shromažďování informací. Nastanou situace, kdy aby zjistil *co není známé*,

¹⁴⁷ Viz MC133, příloha C a AJP-5, kapitola 4

¹⁴⁸ Viz AJP-5, kapitola 4 a AJP 3-13, „Spojenecká společná doktrína pro zasazení sil“

¹⁴⁹ Viz AJP-5, kapitola 5

bude muset *něco udělat*. Při testování a zkoumání systému protivníka umožní reakce protivníka často pochopit celou řadu otázek. V tomto smyslu lze říci, že veškeré operace jsou ve svém důsledku shromažďováním informací.

Přístup k velení

- 0642 **Vydávání záměru velitele.** JFC by měl osobně napsat vyjádření bojového úkolu (mise), záměr velitele a způsob vedení operace dle CONOPS/OPLAN.¹⁵⁰ Tyto části dokumentu jsou rozhodující k tomu, aby jeho podřízení jednali účelně, když se před nimi vyskytnou neočekávané příležitosti, nebo když nebudou k dispozici žádné rozkazy. Nejdůležitější je záměr velitele, kde JFC vyjadřuje celkový účinek, kterého si přeje dosáhnout proti protivníkovi.
- 0643 **Informování veřejnosti (Public Information – PI).** Sdělovací prostředky (médiá) včetně Internetu se stávají důležitým kanálem pro udržování veřejné a politické podpory. JFC je nemůže nechat bez povšimnutí, ale nemůže si dovolit zabývat se jen jimi. Měl by si být upřímně vědom svých schopností pro jednání s médii a měl by pečlivě vážit, kdy bude vystupovat se svým tiskovým mluvčím. Nastanou však situace, kdy význam zprávy bude vyžadovat, aby vedl tiskové vystoupení sám. V každém případě by si však měl položit otázku: „S kým bojuji a z jakého důvodu?“ PI je funkce velení a nemůže proto být dále delegována nebo přiřazena k funkcím štábu. Porozumění a podpora veřejnosti by měla být získávána prostřednictvím všech dostupných prostředků, včetně včasného zveřejňování významných informací na Internetu.

Integrace, koordinace a synchronizace (sladění) operací

- 0644 **Řízení tažení.** Clausewitz poznamenal, že „*válka má svou vlastní gramatiku, avšak nemá logiku*“. Pochopení této gramatiky neznamená přikládat složité a neustále se vyvíjející situaci (nesprávný) smysl pro pořádek. JFC by se měl spíše snažit obrátit tento chaos ve svou výhodu správným pochopením vlivu taktické činnosti na plán tažení a hlavně na politické cíle. Toto pochopení bude znamenat výhodu vzhledem k takovému protivníkovi, který nerozpozná tento podstatný vztah. JFC by měl být těsně zapojen do hodnocení úspěšnosti tažení, aby věděl, zda „vítězí“. Řízení tažení se uskutečňuje většinou prostřednictvím řady jednání a mítinků, organizovaných pod názvem „rytmus operace“. Konkrétní způsob se bude lišit podle charakteru operace, zejména pokud jde o mnohonárodní operace. JFC by však za jakékoli situace měl mít jasno v tom, jaké informace

¹⁵⁰ Viz AJP-5 kapitola 4

potřebuje, a jak by mu měly být prezentovány. Jeho úlohou je usměrňovat a řídit tento proces přímo nebo pomocí náčelníka štábu, aby mohl přijímat včasné a efektivní rozhodnutí.

0645 **Síly.** Nesmírný význam pro plné využití komplementárního charakteru vzájemných vztahů velitelů složek a výhod společného působení složek pro úspěšné vedení operací má integrace, sladění a koordinace¹⁵¹ úsilí:

- a. **Integrace.** Integrace je proces, kterým jsou propojeny schopnosti všech sil mezi sebou a s ostatními organizacemi a agenturami uvnitř velitelství sil. Výsledkem jsou velitelství s robustním napojením na strategickou a taktickou úroveň, obsazená zástupci všech druhů sil, zástupci všech přispívajících států a síly, sloučené do společných a mnohonárodních složek. Výsledkem je cíl velitele – integrovaný přístup k operacím, podporovaný vzájemným porozuměním, důvěrou a společným účelem. Provedením přípravných cvičení před operací lze účinným způsobem dosáhnout vysokého stupně integrace. Cílem těchto cvičení je sladit systémy válčiště a dostatečně včas zjistit operační problémy a nedostatky tak, aby mohl být upřesněn plán a potvrzena jeho platnost. Přípravná cvičení umožňují vzájemné působení mezi štábem JFC a štáby různých složek v celém rozsahu záměru operace a hodnocení situace. Toto úsilí společně sladí štáb JFC se složkami při provedení hlavních úkolů během daného časového úseku a označí problémy a nedostatky.
- b. **Koordinace úsilí.** Všechny síly pod velením JFC by měly aktivně konzultovat, spolupracovat a odstraňovat případné konflikty činností za účelem dosažení záměru JFC sladěným způsobem. Po přidělení prostorů činnosti (Area of Operations – AOO) jednotlivým složkám jsou velitelům složek vydány úkoly pro plánování operací v jejich prostoru. Výběr AOO ovlivní úroveň koordinace (součinnosti). Vede-li velitel složky operaci, je potřebná součinnost s ostatními veliteli složek za účelem podpory válčiště a provedení operací. Pokud mají prostory činnosti společné hranice, je zapotřebí součinnosti při vedení operací napříč nebo v těsné blízkosti hranic. Usměrnňovat součinnost může také vztah podporovaný/podpůrný.
- c. **Sladění úsilí.** Sladění se zabývá soustředěním zdrojů a činností k vytvoření maximálního účinku. Lze jej dosáhnout jedině účinnou integrací a koordinací. Je zpravidla určeno prostorem a časem a je značně podporováno sdílenou a hlubokou znalostí společné operační situace a záměru JFC. K usměrnění hlavního úsilí tažení může JFC pověřit podporovaného velitele sladěním podřízených

¹⁵¹ Podrobněji k procesům sladění (synchronizace) a koordinace viz AJP-3(A)

operací v celém JOA nebo v rámci omezení konkrétního AOO a po určitou dobu. JFC také určí ty složky nebo součásti, které budou plnit podpůrné úkoly.

- 0646 **Jiné organizace.** JFC bude muset pečlivě hodnotit ostatní organizace, které působí v JOA. Ty mohou zahrnovat diplomatické a vojenské představitele, politické orgány a dále případně velké množství mezinárodních organizací (international organizations – IOs) a nevládních organizací (non-governmental organizations – NGOs). Mnohé z těchto organizací nejsou povinny koordinovat svou činnost s činností ozbrojených sil a jejich činnost může mít odlišné cíle. Koordinace za účelem dosažení jednoty úsilí bude obtížnou výzvou. Spolupráce s jinými organizacemi by však od samého počátku měla mít spíše charakter partnerství.

Příprava pro příležitost a obraty

- 0647 Aby JFC ovládl protivníka a mohl využívat příležitostí ve svůj prospěch, měl by sledovat postup tažení a upřesňovat svůj plán – měl by být připraven na úspěch. Zranitelná místa by měla existovat (zranitelná v nejširším slova smyslu a nejenom fyzické povahy) nebo by měl mít schopnost taková místa vytvořit. Pak by měla existovat síla, schopná využít zranitelných míst k dosažení rozhodnutí a tato síla by měla být udržována. Současně by se měl JFC pokusit předvídat obraty, plánovat způsob překonání překážek, uvažovat v dlouhodobé perspektivě a nerozptylovat se krátkodobým osobním zájmem. Existuje nebezpečí, že bezprostřednost činnosti JFC může odvádět jeho pozornost od činnosti a záměru nepřítelů.
- 0648 Úspěch může přinášet sebeuspokojení, zvláště když se jej dosáhne s vyspělejším protivníkem. Toto uspokojení může vést ke katastrofickým následkům. Měla by být věnována pozornost zamezení stagnace a zamezení předvídatelnosti vlastních činností.
- 0649 Při zvažování zasazení operačních záloh by měly být řešeny následující otázky:
- Jaký druh záloh bude zapotřebí v průběhu fáze plánování? Lze si je dovolit?
 - Za jakých okolností by měly být zálohy vyčleněny? Jaký účinek se od jejich použití požaduje? Jakou mají mít velikost a jaké jsou požadovány schopnosti? Zálohy by neměly být nutně myšleny ve své tradiční podobě.
 - Kde mají být rozmístěny (zvažovat všechny součásti odděleně)? Ve kterém prostředí budou nejpravděpodobněji použity?
 - Jaké podmínky budou vyžadovat zahájení jejich přípravy k zasazení (například významná změna počasí)?

- e. Jak dlouho potrvá jejich přesun do prostoru zasazení (v celku nebo po částech)? Na jaké úrovni pohotovosti by měly být udržovány?
- f. Jak utajit jejich rozmístění a pohyb před protivníkem?

0650 **Hodnocení vývoje.** V průběhu operace by měl být plán neustále posuzován.¹⁵² To je nezbytné proto, aby požadované změny byly včas zahrnuty do plánu nebo do záložních plánů, a aby byl úkol (mise) nadále proveditelný. V průběhu operace se bude situace často měnit, což si vyžádá revizi plánu. Revizi také může nařídit nadřízený orgán. Provádění nepřetržité zpravodajské analýzy umožní přesné hodnocení situace sil protivníka. V takovém případě by existující plán měl být posuzován z hlediska nové situace. Pak bude možné stanovit, zda jsou zapotřebí další plány, nebo bude postačovat revize současného plánu. Tato revize souvisí se sledováním vývoje tažení popsaného v kapitole 4, které určí, zda jsou požadované účinky dosaženy a zda tažení směřuje ke konečnému stavu.

Část VI – Ukončení

0651 Operace Aliance mají nevyhnutně jak politické, tak vojenské cíle. Strategického konečného stavu se však pravděpodobně nedosáhne pouze řadou vojenských činností. I když každé tažení nebo operace vysoké intenzity směřují k určitému cíli, v určitém okamžiku již vojenská činnost nepředstavuje hlavní úsilí. Může se jevit jako nezbytné operaci (misi) ukončit a nahradit ji jinou operací jako součást širšího strategického plánu, řízeného například Organizací spojených národů (OSN). Pojem ukončení v této souvislosti znamená spíše přechod než tradiční zastavení palby a vítěznou přehlídku. Namísto toho se velitel snaží zaměřit na to, co se bude dít po dosažení operačního konečného stavu, jak uchránit to, čeho bylo vydobyto a jak to učinit trvalým. Vojenské cíle tedy budou pravděpodobně splněny před dosažením strategického konečného stavu Aliance a nevyhnutně k tomu budou potřebné další (následné) síly. To se zvláště potvrdilo v nedávné minulosti, kdy jedna alianční mise byla ukončena a byla nahrazena jinou misí.¹⁵³

0652 Některé z hlavních úvah JFC:

- a. Je třeba mít jasnou představu o podmínkách, které budou znamenat dosažení konečného stavu. Tyto podmínky by měly být vymezeny předem, včetně způsobu jejich vyhodnocení. Podle vývoje tažení je možné tyto podmínky po-

¹⁵² Viz AJP-5 kapitola 4

¹⁵³ Například na Balkáně, kde Aliance ukončila operaci, kterou nahradila mise EU (Bosna a Hercegovina), nebo v Afghánistánu, kde nealianční operace byla nahrazena operací vedenou NATO

změnit. Často bude mezi dosažením vojenského konečného stavu a strategického konečného stavu značná časová mezera.

- b. Jaké další struktury, schopnosti a přístupy budou vyžadovány? V průběhu operace se budou síly měnit. Bude se uzpůsobovat jejich vyváženost, uspořádání a postoje, určené vyvíjejícím se operačním prostředím a podmínkami existujícími v daném čase. V porovnání se svým původním stavem mohou síly na konci operace vypadat zcela odlišně. Obtížnost rozsáhlých změn v postojích a jejich akceptace silami, uzpůsobenými psychicky a fyzicky na jiný druh operace, by neměly být podceňovány.
- c. Jak změnit organizaci a zaměření štábu? Příliš brzo bude znamenat odvedení jejich hlavní pozornosti a příliš pozdě pak možné období nestability, kdy bude docházet k výše uvedeným změnám.
- d. Jak se vyhnout obnovení válečného stavu? V jakém stavu by měly být ponechány domácí ozbrojené síly nebo válčící skupiny nebo jiné organizace? Zde se doporučuje co nejširší zapojení hlavních stran jako součást kolektivní strategie.

SEZNAM ZKRATEK

Seznam obsahuje zkratky, které se vztahují k AJP-01 (C), není však vyčerpávající. Rozhodující a mnohem obsáhlejší přehled zkratek je v AAP-15. Zkratky nově zaváděné do AJP-01 (C) jsou opatřeny poznámkami.

A

ACO	Allied Command Operations	Spojenecké velitelství pro operace
ACT	Allied Command Transformation	Spojenecké velitelství pro transformaci
ADL	Allied Disposition List	Seznam spojeneckých sil k dispozici (Spojenecký dispoziční seznam)
AJODWG	Allied Joint Operations Doctrine Working Group	Pracovní skupina pro společnou spojeneckou operační doktrínu
AJP	Allied Joint Publication	Společná spojenecká publikace
AMCC	Allied Mobilisation Co-ordination Centre	Spojenecké středisko pro koordinaci přeprav
AOI	Area of Interest	Zájmový prostor
AOO	Area of Operations	Operační prostor (prostor činnosti)
AOR	Area of Responsibility	Prostor odpovědnosti
ATP	Allied Tactical Publication	Společná taktická publikace

B

BDA	Battle Damage Assessment	Hodnocení škod způsobených bojovou činností
------------	--------------------------	---

C

C2	Command and Control	Velení a řízení
C2CS	Command and Control Communication System	Systém velení, řízení a spojení (spojovací systém)
C2IS	Command and Control Information Systems	Informační systém pro velení a řízení
CAOC	Combined Air Operations Centre	Společné operační středisko letectva
CBRN	Chemical, Biological, Radiological and Nuclear	Chemické, biologické, radiologické a jaderné
CC	Component Command(er)	Velitelství (velitel) složky (součásti, prvku)

CCIR	Commander's Critical Information Requirements	Požadavek velitele na důležité informace (zprávy)
CDC	Campaign Design Concept(s) (<i>new for AJP-01(C)/AJP-5 only</i>)	Koncepty tvorby plánu tažení (nové, pouze pro AJP-01(C)/AJP-5)
CEP	Civil Emergency Planning	Civilní nouzové plánování
CHOD	Chief of Defence	Náčelník štábu obrany (<i>náčelník generálního štábu</i>)
CIMIC	Civil-Military Cooperation	Civilně-vojenská spolupráce
CIS	Communication and Information System	Spojovací a informační systém
CJSOR	Combined Joint Statement of Requirement	Mnohonárodní společný přehled (stanovení) požadavků
CJTF	Combined Joint Task Force	Společné mnohonárodní úkolové uskupení
CNO	Computer Network Operations (<i>new AJP-01(C) from MC422/2</i>)	Operace v počítačových sítích – <i>nové</i> AJP-01(C) z MC422/2
COA	Course of Action	Varianta (plán, způsob) činnosti
COG	Centre of Gravity	Těžiště
COMCJTF	Commander Combined Joint Task Force	Velitel společného mnohonárodního úkolového skupení
CONPLAN	Contingency Plan	Plán pro nenadálé události (operativní použití)
CONOPS	Concept of Operations	Záměr operace, bojové činnosti (koncepte operace)
COS	Chief of Staff	Náčelník štábu
CPG	Commander's Planning Guidance	Směrnice velitele pro plánování
CRM	Crisis Response Measures	Opatření k řešení krize, krizové opatření
CRO	Crisis Response Operation	Operace pro řešení krizové situace
D		
DCAO C	Deployable Combined Air Operations Centre	Rozmístitelné společné operační středisko letectva
DCOS	Deputy Chief of Staff	Zástupce náčelníka štábu

DDP	Detailed Deployment Plan	Podrobný plán rozvinutí
DDR	Disarmament, Demobilisation, Reintegration	Odzbrojení, demobilizace, reintegrace
DF	Deployable Force (<i>new</i> AJP-01(C) from MC317/1)	Rozmístitelné síly (<i>nové</i> , AJP-01(C) z MC317/1)
DJTF	Deployable Joint Task Force	Rozmístitelné společné úkolové uskupení
DP	Decisive Point	Rozhodující bod (místo)
DPC	Defence Planning Committee	Výbor pro obranné plánování
DRC	Defence Review Committee	Výbor pro hodnocení obrany
DRR	Defence Requirements Review	Přehled (rozbor) požadavků na obranu
E		
EAPC	Euro-Atlantic Partnership Council	Euroatlantická rada partnerství
EEFI	Essential Elements of Friendly Information	Důležité prvky informací o vlastních silách
EEI	Essential Elements of Information	Základní části (prvky) informací
EW	Electronic Warfare	Elektronický boj (EB)
EU	European Union	Evropská unie
F		
FDC	Force Designation Category (AJP-01(C) from MC317/1)	Členění sil podle určení (AJP-01(C) z MC317/1)
FFIR	Friendly Force Information Requirement	Požadavek vlastních sil na informace
FLR	Force of Lower Readiness	Síly s nižším stupněm pohotovosti
FP	Force Protection	Ochrana vojsk
G		
GOP	Guidelines for Operational Planning	Směrnice pro operační plánování
GRF	Graduated Readiness Force	Síly s vyšším stupněm pohotovosti
H		
HN	Host Nation	Hostitelská země
HNS	Host Nation Support	Zabezpečení hostitelskou zemí (státem)
HOM	Head of Mission	Vedoucí mise

HRF	High-Readiness Force	Síly s vysokým stupněm pohotovosti
I		
I&W	Indications and Warning	Příznaky a varování
ICI	Istanbul Cooperation Initiative (<i>new</i> AJP-01(C) only)	Istanbulská iniciativa pro spolupráci – nové, jen v AJP-01(C)
IMS	International Military Staff	Mezinárodní vojenský štáb
Info Ops	Information Operations	Informační operace
INFOSEC	[Electronic] Information Security	Bezpečnost informací (elektronická)
IO	International Organisation	Mezinárodní organizace
IPB	Intelligence Preparation of the Battlefield (or Battlespace)	Získávání zpravodajských informací o bojišti
IPF	In-Place Force	Teritoriální síly
J		
JFACC	Joint Force Air Component Commander	Velitel vzdušné složky společných sil (odpovídá za plánování, organizaci a provádění vzdušných operací)
JFMCC	Joint Forces Maritime Component Commander	Velitel námořní složky společných sil (odpovídá za plánování, organizaci a provádění námořních operací)
JFLCC	Joint Force Land Component Commander	Velitel pozemní složky společných sil
JOA	Joint Operations Area	Společný operační prostor (prostor společné činnosti)
L		
LEGAD	Legal Adviser	Právní poradce
LTBF	Long-Term Build-Up Force	Síly s prodlouženou dobou výstavby
M		
MC	Military Committee	Vojenský výbor
MJO	Major Joint Operation (<i>new</i> AJP-01(C) from MG 2002 and MC)	Společná operace vysoké intenzity – nové, AJP-01(C) z MG 2002 a MC
MNDDP	Multinational Detailed Deployment Plan	Mnohonárodní podrobný plán rozvinutí

MOE	Measure of Effectiveness	Zjišťování efektivnosti
MOU	Memorandum of Understanding	Memorandum o porozumění
MRO	Military Response Option	Varianty (volby) vojenského reagování
N		
NAC	North Atlantic Council	Severoatlantická rada
NATO	North Atlantic Treaty Organisation	Organizace Severoatlantické smlouvy
NCC	National Contingent Commander (<i>new</i> AJP-01(C))	Velitel národního kontingentu – nové, AJP-01(C)
NCRS	NATO Crisis Response System	Systém řešení krizových situací NATO (Krizové řízení NATO)
NCRSM	NATO Crisis Response System Manual	Příručka pro systém řešení krizí NATO (Příručka pro krizové řízení NATO)
NCS	NATO Command Structure	Velitelská struktura NATO
NETF	NATO Expanded Task Force	Rozšířené úkolové uskupení NATO
NFS	NATO Force Structure	Organizační struktura ozbrojených sil NATO
NGO	Non-Governmental Organisation	Nevládní organizace
NID	NAC Initiating Directive	Počáteční směrnice rady
NIWS	NATO Intelligence Warning System	Varovný systém vojenského zpravodajství NATO
NMA	NATO Military Authorities	Vojenské orgány NATO
NNCN	Non-NATO Contributing Nation	Stát, který není členem NATO, a poskytuje kontingent vojsk
NPG	Nuclear Planning Group	Skupina pro jaderné plánování
NRF	NATO Response Force	Síly rychlé reakce NATO
NTF	NATO Task Force	Úkolové skupení NATO
NTG	NATO Task Group	Úkolová skupina NATO
O		
OPCON	Operational Control	Operační řízení

OPG	Operations Planning Group	Skupina operačního plánování
OPLAN	Operation Plan	Plán operace
OPP	Operational Planning Process	Proces operačního plánování
OPSEC	Operations Security	Utajení operací (operační bezpečnost)
OSCE	Organisation for Security and Co-operation in Europe	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
P		
PC	Political Committee	Politický výbor
PCG	Policy Coordination Group	Skupina pro koordinaci politiky
PfP	Partnership for Peace	Partnerství pro mír
PI	Public Information	Informování veřejnosti (informace pro veřejnost)
PIA	Public Information Adviser	Poradce pro styk s veřejností
PIC	Press Information Centre	Tiskové informační středisko
PIO	Public Information Office(r)	Důstojník pro informování veřejnosti (styk s veřejností)
PIR	Priority Intelligence Requirements	Prioritní zpravodajský požadavek
PME	Political Military Estimate	Politicko-vojenský odhad
POLAD	Political Adviser	Politický poradce
PPP	Presence Posture and Profile (<i>new AJP-01(C) from MC422/2, AJP-3.10</i>)	Vystupování, postoj a profil – <i>nové</i> , AJP-01(C) z MC422/2, AJP-3.10
PS	Planning Situation	Předpokládaná situace
PSO	Peace Support Operations	Mírová operace
PSYOPS	Psychological Operations	Psychologická(é) operace
R		
RFI	Request for Information	Požadavek na informace
ROE	Rules Of Engagement	Pravidla použití sil
ROEREQ	Rules Of Engagement Request	Požadavek na pravidla použití sil
ROEIMPL	ROE Implementation (<i>new AJP-01(C), drawn from MC 362/1</i>)	Realizace ROE – <i>nové</i> AJP-01(C), vzato z MC 362/1)

S

SACEUR	Supreme Allied Commander Europe	Vrchní velitel spojenec- kých sil v Evropě
SACT	Supreme Allied Com- mander Transformation	Vrchní spojenecký velitel pro transformaci
SC	Strategic Command	Strategické velitelství
SCEPC	Senior Civil Emergency Planning Committee	Hlavní výbor pro civilní nouzové plánování
SDP	Standing Defence Plan	Stálý operační plán
SHAPE	Supreme Headquarters Allied Powers Europe	Vrchní velitelství spoje- neckých sil v Evropě
SIR	Specific Intelligence Requirements (<i>new</i> AJP-01(C) drawn from AJP- 2.1)	Specifické požadavky na zpravodajské informace – <i>nové</i> AJP-01(C), vzato z AJP- 2.1
SOF	Special Operations Force	Síly pro speciální opera- ce
SOFA	Status of Forces Agreement	Dohoda o statutu ozbro- jených sil
SOR	Statement of Requirements	Stanovení požadavků
SRSG	Special Representative of the Secretary General (UN)	Zvláštní představitel generálního tajemníka (OSN)
SUPPLAN	Support Plan	Plán zabezpečení (pod- pory)

T

TACOM	Tactical Command	Taktické velení (velení na taktickém stupni)
TACON	Tactical Control	Taktické řízení (řízení na taktickém stupni)
TOA	Transfer of Authority	Předání pravomoci (do podřízenosti)

U

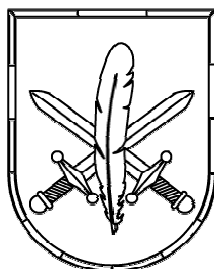
UN	United Nations	Organizace Spojených národů
UNSC	United Nations Security Council	Rada bezpečnosti OSN

W

WMD	Weapons of Mass De- struction	Zbraně hromadného ničení
------------	----------------------------------	-----------------------------

VOJENSKÉ OPERACE NATO

PODLE ZÁKLADNÍ ALIANČNÍ DOKTRÍNY
AJP-01(C)

Vyškov 2007

www.doctrine.cz

Redaktor publikace: Mgr. Jan VLKOVSKÝ

Redakční úprava: Mgr. Helena NĚMCOVÁ,

Grafická úprava: Ing. Jaroslav MRÁZ

Obálka: Michal Marek

Do tisku schválil:

plk. gšt. Ing. Vladimír KARAFFA, CSc.

Vydavatel: Správa doktrín ŘeVD

Tisk: AVIS Praha, Rooseveltova 23, Praha 6
Dejvice

Náklad: 500 výtisků